តេមិយជាតក

នេះកាលព្រះតេមិយសម្តែងព្រះធម៌ប្រោសព្រះញាតិវង្ស

ដឹកនាំការរៀបរៀងដោយ
ខ្ញុំព្រះករុណាខ្ញុំបាទ

ភុល ផេខ

ព.ស. ២៥៦៣

តេមិយជាតកពិស្ដារ

អធិបតីក្នុងការរៀបរៀង

បណ្ឌិត គុល ផេង

ប្រធានសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា

និងជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា

នៃសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា

អ្នកបកប្រែពីអដ្ឋកថាភាសាបាលី

លោក **គង់ សំអឿន** *និស្សិតសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា*

ក្រុមជំនុំពិនិត្យ

បណ្ឌិត **គុល ផេង** *ប្រធាន*

ព្រះភិក្ខុ វជិរប្បញ្ញោ **គូ សុភាព**

ព្រះភិក្ខុ កិត្តិបាលោ **ពេញ វិបុល**

បណ្ឌិត **ប៉ក់ ថាវិន**

លោកគ្រូធម្មានន្ទ **វ៉ាន់ ចាន់សារ៉េន** *អគ្គលេខាធិការពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា*

ព្រឹទ្ធាចារ្យ **ដាំ គុយ**

ឧបាសក **ផូ សុធា**

លោកគ្រូ **លឹម លឿម**

លោកគ្រូ **ជុង សុភឿន**

លោកគ្រូ **និព្វ សៅ**

លោកគ្រូ **សំណាង សំណាក់**

លោកគ្រូ **ស៊ីន់ គីមឈន់**

លោក **ហាន សុខេមនុ** *លេខាធិការ*

ក្រុមបច្ចេកទេស និងរចនា

លោក **អ៊ិន ស៊ីយ៉ុន្ណា** *ប្រធាន*

លោក **យុន សុវណ្ណរិទ្ធិ** *វិចិត្រករ សមាជិក*

លោក **ផុន សុគង់** *សមាជិក*

លោក **មម មានិត** *សមាជិក*

រចនាសម្ពន្ធពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា
នៃសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា
ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល និងស្ថាបនិក

បណ្ឌិត **ភុល ផេង** *ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា*

ព្រះទេពសត្ថា **ឃី សុវណ្ណរតនា** *អនុប្រធាន*

ព្រះញាណកោសល **យ៉ន សេងយៀត** *សមាជិក*

ព្រះមហា **សុន្ទរ៍ សាម៉ឿន** *សមាជិក*

ព្រះមហា **គូ សុភាព** *សមាជិក*

បណ្ឌិត **សំ សុខ** *សមាជិក*

បណ្ឌិត **ជា សានចាន់ថន** *សមាជិក*

បណ្ឌិត **ប៉ក់ ថាវិន** *សមាជិក*

សាស្ត្រាចារ្យ **ម៉ក់ វ៉ាន់** *សមាជិក*

ព្រឹទ្ធាចារ្យ **ហេង គឹមហោ** *សមាជិក*

សាស្ត្រាចារ្យ **រស់ សាវេន** *សមាជិក*

សាស្ត្រាចារ្យ **ឌិត ជន** *សមាជិក*

សាស្ត្រាចារ្យ **ជា គ្រិស្នា** *សមាជិក*

សាស្ត្រាចារ្យ **អ៊ុំ សុវណ្ណា** *សមាជិក*

សាស្ត្រាចារ្យ **នួច ងឹម** *សមាជិក*

ព្រឹទ្ធាចារ្យ **ដាំ កុយ** *សមាជិក*

លោកគ្រូធម្មានន្ទ **វ៉ាន់ ចាន់សារ៉េន** *អគ្គលេខាធិការ*

ក្រុមជំនុំប្រតិបត្តិ

បណ្ឌិត **កុល ផេង** *ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា*

ព្រះញាណវង្ស **យឹម សន** *ឧត្តមប្រឹក្សាពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា*

ព្រះទេពសត្ថា **ឃី សុវណ្ណរតនា** *អនុប្រធាន*

លោកគ្រូធម្មានន្ទ **វ៉ាន់ ចាន់សារ៉េន** *អគ្គលេខាធិការ*

ព្រះញាណកោសល **យ៉ន សេងយៀត** *ប្រធានគណៈកម្មការត្រួតពិនិត្យ*

ព្រះមហា **គូ សុភាព** *ប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកទេស*

លោកគ្រូ **ហ៊ាត ណាហំ** *ប្រធានរដ្ឋបាល*

លោក **ហាន សុខេមនុ** *សមាជិកគណៈកម្មការបច្ចេកទេស*

ក្រុមជំនុំអប់រំសីលធម៌ និងស្រាវជ្រាវអក្សរសិល្ប៍

បណ្ឌិត **កុល ផេង** *អធិបតីក្រុមជំនុំ*

ព្រះទេពសត្ថា **ឃី សុវណ្ណរតនា** *សមាជិក*

ព្រះញាណកោសល **យ៉ន សេងយៀត** *សមាជិក*

ព្រះមហា **ពេញ វិបុល** *សមាជិក*

ព្រះមហា **គូ សុភាព** *សមាជិក*

លោកគ្រូធម្មានន្ទ **វ៉ាន់ ចាន់សារ៉េន** *សមាជិក*

លោកគ្រូ **ហ៊ាត ណាហំ** *សមាជិក*

លោក **គង់ សំអឿន** *សមាជិក*

ក្រុមជំនុំផ្សាយព្រះធម៌ និងភាសាបាលី

លោកគ្រូ ធម្មានន្ទ **ទ៉ាន់ ចាន់សារ៉ែន** *ប្រធាន*

ព្រះមហា សក្យមុនីបុត្តោ **ជា សុមាលា** *សមាជិក*

លោកគ្រូ **ហ៊ាត ណាហំ** *សមាជិក*

លោកគ្រូ **ចាន់ ឃួរ** *សមាជិក*

លោកគ្រូ **ហួយ ទ៉ាន់ថន** *សមាជិក*

លោក **សំ សុផល** *សមាជិក*

ក្រុមជំនុំពិនិត្យ និងបោះពុម្ពផ្សាយសៀវភៅធម៌

ព្រះញាណកោសល **យ៉ន សេងយៀត** *ប្រធាន*

ព្រះមហា **គូ សុភាព** *អនុប្រធានទី ១*

លោក **គង់ សំអឿន** *អ្នកបកប្រែពីភាសាបាលី អនុប្រធានទី ២*

ព្រះមហា **ពេញ វិបុល** *សមាជិក*

លោកគ្រូធម្មានន្ទ **ទ៉ាន់ ចាន់សារ៉ែន** *សមាជិក*

ព្រឹទ្ធាចារ្យ **ដាំ កុយ** *សមាជិក*

ធម្មាចារ្យ **ហ៊ាត ណាហំ** *សមាជិក*

លោក **លឹម លឿម** *សមាជិក*

លោក **សំណាង សំណាក់**

លោក **ដុង សុភឿន** *សមាជិក*

លោក **រស់ សិរីវណ្ណាត** *សមាជិក*

អារម្ភកថា

រឿងតេមិយនេះ គឺជាជាតកមួយក្នុងមហាទសជាតក៍ ដែលមានប្រភពដើមជាភាសាបាលីនៃគម្ពីរអដ្ឋកថា ។ យើងដឹងហើយថា នៅប្រទេសកម្ពុជាយើងបច្ចុប្បន្ននេះ មានអ្នកចេះភាសាបាលីជាស្ពានសម្រាប់ឆ្លងទៅស្វែងយល់នូវពុទ្ធវាទជាភាសាបាលីនេះមានចំនួនតិចតួច ។ បើទុករឿងក្នុងជាតកទាំងអស់ឲ្យនៅជាភាសាបាលីដូច្នេះ ជាឧបសគ្គដ៏ធំសម្រាប់អ្នកសិក្សាភាគច្រើន រួមទាំងសិស្ស និស្សិត និងបញ្ញវន្តទាំងអស់ដែលមិនបានសិក្សាភាសាបាលី ។ម្យ៉ាងវិញទៀតប្រទេសកម្ពុជាយើង ក៏ធ្លាប់មានសៀវភៅសង្ខេបទសជាតក ដែលប្រែនិងរៀបរៀងដោយលោក **ឈឹម ស៊ុម** កាលពីឆ្នាំ ១៩៥៩ មួយក្បាលគ្រប់ទាំង ១០ រឿងរួចមកហើយ ឃើញថា មានសេចក្ដីសមល្មមគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ពុទ្ធសាសនិកជនសម័យនោះសិក្សារៀនសូត្រ តែមកដល់សម័យបច្ចុប្បន្ននេះ រឿងសង្ខេបទសជាតកនោះ មិនទាន់ធួនល្មមដល់តម្រូវការនៃការស្រាវជ្រាវរបស់សិស្ស និស្សិត បញ្ញវន្ត និងពុទ្ធសាសនិកនៅឡើយ ។

សាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្រ្ដកម្ពុជា មើលឃើញពីតម្រូវការនេះថាជាការចាំបាច់បំផុតក្នុងការចូលរួមចំណែកជួយអប់រំសង្គម ទើបខ្ញុំខ្មែរ ចាត់ចែង រៀបចំបកប្រែនិងរៀបរៀងតេមិយជាតកនេះម្ដងទៀតឲ្យមានសេចក្ដីពិស្ដារ តាមច្បាប់ដើមក្នុងអដ្ឋកថាជាភាសាបាលី

ក្នុងគោលបំណងជួយបំពេញបន្ថែមដល់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់សិក្ខាកាមគ្រប់កម្រិតនិងដល់ពុទ្ធបរិស័ទគ្រប់រូប ។

ការរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ដំបូងយើងប្រែពីភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ បន្ទាប់មក យើងចាប់ពិនិត្យកែសម្រួលអក្ខរាវិរុទ្ធ ដោយប្រើសំនួនវោហារតាមវចនានុក្រមខ្មែររបស់សម្ដេចព្រះសង្ឃរាជ **ជួន-ណាត ជោតញ្ញាណោ** ជាគោល ។ ខ្លឹមសារសេចក្ដី យើងប្រើពាក្យពាយសាមញ្ញ ងាយអាន ងាយស្ដាប់ ងាយយល់ ដល់អ្នកសិក្សាគ្រប់កម្រិត ។ ម្យ៉ាងទៀត ពាក្យពិបាកខ្លះដែលជាប់ដោយភាសាបាលី ដែលខ្មែរយកមកប្រើជារាជសព្ទ និងសង្ឃសព្ទ យើងមិនអាចចៀសវាងបាន ក៏ត្រូវរក្សាទុក ដោយដាក់លេខយោងពន្យល់នៅផ្នែកខាងក្រោមនៃទំព័រ ។

ពាក្យពេចន៍ អក្ខរាវិរុទ្ធ ឃ្លា ល្បះ និងខ្លឹមសារសេចក្ដីក្នុងសៀវភៅនេះ ទោះបីយើងខំប្រឹងប្រែងពិនិត្យកែជាច្រើនលើកច្រើនសា ដោយផ្ចិតផ្ចង់ក៏ដោយ ក៏គង់មានចំណុចខ្វះចន្លោះផ្នែកអក្ខរាវិរុទ្ធ និងសេចក្ដីនៅមានផ្គាំផ្គង់ខ្វះ ៗ មិនខាន ។ សូមអស់លោកអ្នកអានឃើញខុសត្រង់ណា មេត្តាជួយកែតម្រូវក្នុងលក្ខណៈស្ថាបនាឲ្យបានរីកចម្រើន ដើម្បីបានជាក្បួនខ្នាតទុកសម្រាប់កុលបុត្រសិក្សាតទៅអនាគត ។

សាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា សូមចែករំលែកនូវកង់ការមហាកុសលដែលកើតឡើងពីការបកប្រែរៀបរៀងសៀវភៅតេមិយជាតកពិស្ដារនេះ ថ្វាយ ប្រគេន ជូនដល់អស់លោកអ្នកដែលបានកាន់

សៀវភៅនេះអាន និងដល់បុព្វការីជន ញាតិមិត្រ សាច់សាលោហិត ទាំងអស់ក្នុងសង្សារវដ្ដ សូមឲ្យលោកអ្នកមានគុណទាំងនោះបាន សម្រេចនូវសម្បត្តិ ៣ គឺសម្បត្តិមនុស្ស សម្បត្តិទេព្តា និងសម្បត្តិព្រះ និព្វាន កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ ។

សូមសត្វលោកទាំងពួង បានប្រកបដោយសេចក្ដីសុខជានិរន្តរ៍តទៅ ។

រាជធានីភ្នំពេញ,

ថ្ងៃ ៩ កើត ខែអស្សុជ ឆ្នាំ មមី ឆស័ក ព.ស. ២៥៥៨

កុល ផេង

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលពុទ្ធិកបណ្ឌិត្យសភា
នៃសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា

មាតិកា

ជំពូកទី ១

អំពីកំណើតព្រះតេមិយ

និទានខាងដើម ១
ពិធីបួងសួងសុំបុត្រ ២
កំណើតព្រះបរមពោធិសត្វនិងទេវបុត្រ ៥០០ អង្គ ៥
មូលហេតុនៃព្រះរាជកុមារមានឈ្មោះថា តេមិយ................១១
ការជ្រើសរើសលក្ខណៈស្ត្រីមេដោះ ៧
ព្រះរាជាកាត់ទោសចោរ ៤ នាក់ ១៣
ទេវតារក្សាព្រះមហាស្វេតច្ឆត្រដាស់តឿនតេមិយកុមារ ១៥

ជំពូកទី ២

អំពីការសាកល្បងព្រះរាជកុមារដោយវិធីផ្សេង ៗ

ពិសោធន៍ដោយបង្អត់ទឹកក្សីរដល់ព្រះកុមារ ១៩
ពិសោធន៍ដោយនំនិងបង្អែមក្នុងព្រះជន្ម ១ ឆ្នាំ ២០
ពិសោធន៍ដោយផ្លែឈើក្នុងព្រះជន្ម ២ ឆ្នាំ ២១
ពិសោធន៍ដោយគ្រឿងលេងក្នុងព្រះជន្ម ៣ ឆ្នាំ ២២

ពិសោធន៍ដោយភោជនក្នុងព្រះជន្ម ៤ ឆ្នាំ ……………………..២៣
ពិសោធន៍ដោយភ្លើងក្នុងព្រះជន្ម ៥ ឆ្នាំ ……………………...២៤
ពិសោធន៍ដោយដំរីក្នុងព្រះជន្ម ៦ ឆ្នាំ ………………………...២៥
ពិសោធន៍ដោយពស់ក្នុងព្រះជន្ម ៧ ឆ្នាំ ………………………..២៧
ពិសោធន៍ដោយរបាំមហោស្រពក្នុងព្រះជន្ម ៨ ឆ្នាំ …………..២៩
ពិសោធន៍ដោយមនុស្សគុនក្បាច់ដាវក្នុងព្រះជន្ម ៩ ឆ្នាំ ៣០
ពិសោធន៍ដោយផ្ទុំស័ង្ខក្នុងព្រះជន្ម ១០ ឆ្នាំ …………………..៣២
ពិសោធន៍ដោយសូរស្គរក្នុងព្រះជន្ម ១១ ឆ្នាំ …………………៣៣
ពិសោធន៍ដោយពន្លឺប្រទីបក្នុងព្រះជន្ម ១២ ឆ្នាំ ……….....៣៣
ពិសោធន៍ដោយទឹកអំពៅក្នុងព្រះជន្ម ១៣ ឆ្នាំ ………………៣៤
ពិសោធន៍ដោយអាចម៍និងទឹកនោមក្នុងព្រះជន្ម ១៤ ឆ្នាំ ….៣៥
ពិសោធន៍ដោយរងើកភ្លើងក្នុងព្រះជន្ម ១៥ ឆ្នាំ ……………..៣៧
ពិសោធន៍ដោយកាមគុណក្នុងព្រះជន្ម ១៦ ឆ្នាំ ……………..៣៩

ជំពូកទី ៣

អំពីព្រះនាងចន្ទាទេវីទូលសុំពររាជសម្បត្តិ

បុរោហិតក្រាបទូលព្រះរាជាថាព្រះកុមារជាកាឡកណ្ណី......៤៣

ព្រះរាជាអនុញ្ញាតឲ្យព្រះតេមិយសោយរាជ្យ ៧ ថ្ងៃ ៤៥

ជំពូកទី ៤

សុនន្ទសារថីនិងព្រះតេមិយ

សុនន្ទសារថីដឹកព្រះតេមិយយកទៅកប់ ៤៩
ព្រះតេមិយឈរត្រៃរថ ៥៣
ព្រះតេមិយទ្រង់គ្រឿងប្រដាប់កាយដូចសក្កទេវរាជ ៥៨
នាយសារថីក្រាបទូលដំណឹងបុត្រដល់ព្រះនាងចន្ទាទេវី ៧៥

ជំពូកទី៥

មហាជនសាងផ្នួសតាមព្រះតេមិយ

សក្កទេវរាជថ្វាយអាស្រមដល់ព្រះតេមិយ ៧៩
ជីវិតសាងផ្នួសនៃព្រះតេមិយ..៨១
ព្រះបាទកាសិរាជយាងទៅកាន់អាស្រមរបស់បុត្រ ៨៣
ព្រះតេមិយសំណេះសំណាលជាមួយនឹងព្រះបិតា ៨៦
ព្រះនាងចន្ទាទេវីសន្ទប់បាត់ស្មារតី ៩០

ព្រះតេមិយតាបសសម្ដែងធម្មកថាបដិសេធរាជសម្បត្តិ ៩៣
មហាជនសាងផ្នួស ១០០
ស្ដេចសាមន្តរាជ ៧ នគរ សាងផ្នួសតាមព្រះតេមិយ ១០២
ព្រះសាស្ដាប្រជុំជាតក ១០៥

គេមិយជាតកពិស្តារ

អធិបតីក្នុងការរៀបរៀង

បណ្ឌិត កុល ផេង

ប្រធានសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា

និងជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា

នៃសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា

អ្នកបកប្រែពីអដ្ឋកថាភាសាបាលី

លោក **គង់ សំអឿន** *និស្សិតសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា*

ក្រុមជំនុំពិនិត្យ

បណ្ឌិត **កុល ផេង** *ប្រធាន*

ព្រះភិក្ខុ វជិរប្បញ្ញោ **គូ សុភាព**

ព្រះភិក្ខុ កិត្តិបាលោ **ពេញ វិបុល**

បណ្ឌិត **ប៉ក់ ថាវិន**

លោកគ្រូធម្មានន្ទ **ម៉ាន់ ចាន់សារ៉េន** *អគ្គលេខាធិការពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា*

ព្រឹទ្ធាចារ្យ **ដាំ កុយ**

ឧបាសក **ផូ សុធា**

លោកគ្រូ **លឹម លឿម**

លោកគ្រូ **ដុង សុភឿន**

លោកគ្រូ **ទិព្វ សៅ**

លោកគ្រូ **សំណាង សំណាក់**

លោកគ្រូ **ស៊ន់ គីមឈន់**

លោក **ហាន សុខេមនុ** *លេខាធិការ*

ក្រុមបច្ចេកទេស និងរចនា

លោក **អ៊ិន ស៊ីយ៉ុន្ដា** *ប្រធាន*

លោក **យុន សុវណ្ណារិទ្ធិ** *វិចិត្រករ សមាជិក*

លោក **ផុន សុគង់** *សមាជិក*

លោក **មម មានិត** *សមាជិក*

រចនាសម្ព័ន្ធពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា
នៃសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា
ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល និងស្ថាបនិក

បណ្ឌិត **ភុល ផេង** *ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា*

ព្រះទេពសត្ថា **ឃី សុវណ្ណរតនា** *អនុប្រធាន*

ព្រះញាណកោសល **យ៉ន សេងយៀត** *សមាជិក*

ព្រះមហា **សុន្ទរ៍ សារម៉ៀន** *សមាជិក*

ព្រះមហា **គូ សុភាព** *សមាជិក*

បណ្ឌិត **សំ សុខ** *សមាជិក*

បណ្ឌិត **ជា សានចាន់ថន** *សមាជិក*

បណ្ឌិត **ប៉ក់ ថាវិន** *សមាជិក*

សាស្ត្រាចារ្យ **ម៉ក់ វ៉ាន់** *សមាជិក*

ព្រឹទ្ធាចារ្យ **ហេង គឹមហោ** *សមាជិក*

សាស្ត្រាចារ្យ **រស់ សារេវ៉េន** *សមាជិក*

សាស្ត្រាចារ្យ **ឌិត ឌន** *សមាជិក*

សាស្ត្រាចារ្យ **ជា ក្រិស្នា** *សមាជិក*

សាស្ត្រាចារ្យ **អ៊ុំ សុវណ្ណ** *សមាជិក*

សាស្ត្រាចារ្យ **នួច ខឹម** *សមាជិក*

ព្រឹទ្ធាចារ្យ **ដាំ កុយ** *សមាជិក*

លោកគ្រូធម្មានន្ទ **វ៉ាន់ ចាន់សារ៉ែន** *អគ្គលេខាធិការ*

ក្រុមជំនុំប្រតិបត្តិ

បណ្ឌិត **ភុល ផេង** *ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា*

ព្រះញាណវង្ស **ឃឹម សន** *ឧត្តមប្រឹក្សាពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា*

ព្រះទេពសត្ថា **ឃី សុវណ្ណរតនា** *អនុប្រធាន*

លោកគ្រូធម្មានន្ទ **វ៉ាន់ ចាន់សារ៉ែន** *អគ្គលេខាធិការ*

ព្រះញាណកោសល **យ៉ន សេងយៀត** *ប្រធានគណៈកម្មការត្រួតពិនិត្យ*

ព្រះមហា **គូ សុភាព** *ប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកទេស*

លោកគ្រូ **ហ៊ាត ណាហំ** *ប្រធានរដ្ឋបាល*

លោក **ហាន សុខេមន្ត** *សមាជិកគណៈកម្មការបច្ចេកទេស*

ក្រុមជំនុំអប់រំសីលធម៌ និងស្រាវជ្រាវអក្សរសិល្ប៍

បណ្ឌិត **ភុល ផេង** *អធិបតីក្រុមជំនុំ*

ព្រះទេពសត្ថា **ឃី សុវណ្ណរតនា** *សមាជិក*

ព្រះញាណកោសល **យ៉ន សេងយៀត** *សមាជិក*

ព្រះមហា **ពេញ វិបុល** *សមាជិក*

ព្រះមហា **គូ សុភាព** *សមាជិក*

លោកគ្រូធម្មានន្ទ **វ៉ាន់ ចាន់សារ៉ែន** *សមាជិក*

លោកគ្រូ **ហ៊ាត ណាហំ** *សមាជិក*

លោក **គង់ សំអឿន** *សមាជិក*

ក្រុមជំនុំផ្សាយព្រះធម៌ និងភាសាបាលី

លោកគ្រូ ធម្មានន្ទ **វ៉ាន់ ចាន់សារ៉ែន** *ប្រធាន*

ព្រះមហា សក្យមុនីបុត្តោ **ជា សុមាលា** *សមាជិក*

លោកគ្រូ **ហ៊ាត ណាហាំ** *សមាជិក*

លោកគ្រូ **ចាន់ ឃួរ** *សមាជិក*

លោកគ្រូ **ហួយ វ៉ាន់ថន** *សមាជិក*

លោក **សំ សុផល** *សមាជិក*

ក្រុមជំនុំពិនិត្យ និងបោះពុម្ពផ្សាយសៀវភៅធម៌

ព្រះញាណកោសល **យ៉ន សេងយៀត** *ប្រធាន*

ព្រះមហា **គូ សុភាព** *អនុប្រធានទី ១*

លោក **គង់ សំអឿន** *អ្នកបកប្រែពីភាសាបាលី អនុប្រធានទី ២*

ព្រះមហា **ពេញ វិបុល** *សមាជិក*

លោកគ្រូធម្មានន្ទ **វ៉ាន់ ចាន់សារ៉ែន** *សមាជិក*

ព្រឹទ្ធាចារ្យ **ដាំ កុយ** *សមាជិក*

ធម្មាចារ្យ **ហ៊ាត ណាហាំ** *សមាជិក*

លោក **លឹម លឿម** *សមាជិក*

លោក **សំណាង សំណាក់**

លោក **ដុង សុភឿន** *សមាជិក*

លោក **រស់ សិរីវណ្ណាត** *សមាជិក*

អារម្ភកថា

រឿងតេមិយនេះ គឺជាជាតកមួយក្នុងមហាទសជាតក៍ ដែលមានប្រភពដើមជាភាសាបាលីនៃគម្ពីរអដ្ឋកថា ។ យើងដឹងហើយថា នៅប្រទេសកម្ពុជាយើងបច្ចុប្បន្ននេះ មានអ្នកចេះភាសាបាលីជាស្ពានសម្រាប់ឆ្លងទៅស្វែងយល់នូវពុទ្ធវាទជាភាសាបាលីនេះមានចំនួនតិចតួច ។ បើទុករឿងក្នុងជាតកទាំងអស់ឲ្យនៅជាភាសាបាលីដូច្នេះ ជាឧបសគ្គដ៏ធំសម្រាប់អ្នកសិក្សាភាគច្រើន រួមទាំងសិស្ស និស្សិត និងបញ្ញវន្តទាំងអស់ដែលមិនបានសិក្សាភាសាបាលី ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រទេសកម្ពុជាយើង ក៏ធ្លាប់មានសៀវភៅសង្ខេបទសជាតក ដែលប្រែនិងរៀបរៀងដោយលោក **ឈឹម ស៊ុម** កាលពីឆ្នាំ ១៩៥៩ មួយក្បាលគ្រប់ទាំង ១០ រឿងរួចមកហើយ ឃើញថា មានសេចក្តីសមល្មមគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ពុទ្ធសាសនិកជនសម័យនោះសិក្សារៀនសូត្រ តែមកដល់សម័យបច្ចុប្បន្ននេះ រឿងសង្ខេបទសជាតកនោះ មិនទាន់ឆ្លួនល្មមដល់តម្រូវការនៃការស្រាវជ្រាវរបស់សិស្ស និស្សិត បញ្ញវន្ត និងពុទ្ធសាសនិកនៅឡើយ ។

សាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា មើលឃើញពីតម្រូវការនេះថាជាការចាំបាច់បំផុតក្នុងការចូលរួមចំណែកជួយអប់រំសង្គម ទើបខ្ញុំខ្មែង ចាត់ចែង រៀបចំបកប្រែនិងរៀបរៀងតេមិយជាតកនេះម្តងទៀតឲ្យមានសេចក្តីពិស្តារ តាមច្បាប់ដើមក្នុងអដ្ឋកថាជាភាសាបាលី

ក្នុងគោលបំណងជួយបំពេញបន្ថែមដល់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់សិក្ខាកាមគ្រប់កម្រិតនិងដល់ពុទ្ធបរិស័ទគ្រប់រូប ។

ការរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ដំបូងយើងប្រែពីភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ បន្ទាប់មក យើងចាប់ពិនិត្យកែសម្រួលអក្ខរាវិរុទ្ធ ដោយប្រើសំនួនវោហារតាមវចនានុក្រមខ្មែររបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជួន-ណាត ជោតញ្ញាណោ** ជាគោល ។ ខ្លឹមសារសេចក្តី យើងប្រើពាក្យពាយសាមញ្ញ ងាយអាន ងាយស្តាប់ ងាយយល់ ដល់អ្នកសិក្សាគ្រប់កម្រិត ។ ម្យ៉ាងទៀត ពាក្យពិបាកខ្លះដែលជាប់ដោយភាសាបាលី ដែលខ្មែរយកមកប្រើជារាជសព្ទ និងសង្ឃសព្ទ យើងមិនអាចចៀសវាងបាន ក៏ត្រូវរក្សាទុក ដោយដាក់លេខយោងពន្យល់នៅផ្នែកខាងក្រោមនៃទំព័រ ។

ពាក្យពេចន៍ អក្ខរាវិរុទ្ធ ឃ្លា ល្បះ និងខ្លឹមសារសេចក្តីក្នុងសៀវភៅនេះ ទោះបីយើងខំប្រឹងប្រែងពិនិត្យកែជាច្រើនលើកច្រើនសា ដោយផ្ចិតផ្ចង់ក៏ដោយ ក៏គង់មានចំណុចខ្វះចន្លោះផ្នែកអក្ខរាវិរុទ្ធ និងសេចក្តីនៅមានផ្គាំផ្គងខ្វះ ៗ មិនខាន ។ សូមអស់លោកអ្នកអានឃើញខុសត្រង់ណា មេត្តាជួយកែតម្រូវក្នុងលក្ខណៈស្ថាបនាឲ្យបានរីកចម្រើន ដើម្បីបានជាក្បួនខ្នាតទុកសម្រាប់កុលបុត្រសិក្សាតទៅអនាគត ។

សាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា សូមចែករំលែកនូវកងការមហាកុសលដែលកើតឡើងពីការបកប្រែរៀបរៀងសៀវភៅតេមិយជាតកពិស្តារនេះ ថ្វាយ ប្រគេន ជូនដល់អស់លោកអ្នកដែលបានកាន់

សៀវភៅនេះអាន និងដល់បុព្វការីជន ញាតិមិត្រ សាច់សាលោហិត ទាំងអស់ក្នុងសង្សារវដ្ត សូមឲ្យលោកអ្នកមានគុណទាំងនោះបាន សម្រេចនូវសម្បត្តិ ៣ គឺសម្បត្តិមនុស្ស សម្បត្តិទេព្តា និងសម្បត្តិព្រះ និព្វាន កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ ។

សូមសត្វលោកទាំងពួង បានប្រកបដោយសេចក្តីសុខជានិរន្តរ៍តទៅ ។

រាជធានីភ្នំពេញ,

ថ្ងៃ ៩ កើត ខែអស្សុជ ឆ្នាំ មមី ឆស័ក ព.ស. ២៥៥៨

កាុល ដេង៍

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលពុទ្ធិកបណ្ឌិត្យសភា
នៃសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា

មាតិកា

ជំពូកទី ១

អំពីកំណើតព្រះតេមិយ

និទានខាងដើម ១
ពិធីបួងសួងសុំបុត្រ ២
កំណើតព្រះបរមពោធិសត្វនិងទេវបុត្រ ៥០០ អង្គ ៥
មូលហេតុនៃព្រះរាជកុមារមានឈ្មោះថា តេមិយ................១១
ការជ្រើសរើសលក្ខណៈស្ត្រីមេដោះ ៧
ព្រះរាជាកាត់ទោសចោរ ៤ នាក់ ១៣
ទេវតារក្សាព្រះមហាស្វេតច្ឆត្រដាស់តឿនតេមិយកុមារ ១៥

ជំពូកទី ២

អំពីការសាកល្បងព្រះរាជកុមារដោយវិធីផ្សេង ៗ

ពិសោធន៍ដោយបង្អត់ទឹកក្សីរដល់ព្រះកុមារ ១៩
ពិសោធន៍ដោយនំនិងបង្អែមក្នុងព្រះជន្ម ១ ឆ្នាំ ២០
ពិសោធន៍ដោយផ្លែឈើក្នុងព្រះជន្ម ២ ឆ្នាំ ២១
ពិសោធន៍ដោយគ្រឿងលេងក្នុងព្រះជន្ម ៣ ឆ្នាំ ២២

ពិសោធន៍ដោយភោជនក្នុងព្រះជន្ម ៤ ឆ្នាំ ……………………..២៣

ពិសោធន៍ដោយភ្លើងក្នុងព្រះជន្ម ៥ ឆ្នាំ ………………………...២៤

ពិសោធន៍ដោយដំរីក្នុងព្រះជន្ម ៦ ឆ្នាំ …………………………..២៥

ពិសោធន៍ដោយពស់ក្នុងព្រះជន្ម ៧ ឆ្នាំ ………………………...២៧

ពិសោធន៍ដោយរបាំមហោស្រពក្នុងព្រះជន្ម ៨ ឆ្នាំ ………….២៩

ពិសោធន៍ដោយមនុស្សគុនក្បាច់ដាវក្នុងព្រះជន្ម ៩ ឆ្នាំ ៣០

ពិសោធន៍ដោយផ្ទុំស័ង្ខក្នុងព្រះជន្ម ១០ ឆ្នាំ …………………..៣២

ពិសោធន៍ដោយសូរស្គរក្នុងព្រះជន្ម ១១ ឆ្នាំ …………………៣៣

ពិសោធន៍ដោយពន្លឺប្រទីបក្នុងព្រះជន្ម ១២ ឆ្នាំ ……………....៣៣

ពិសោធន៍ដោយទឹកអំពៅក្នុងព្រះជន្ម ១៣ ឆ្នាំ ………………៣៤

ពិសោធន៍ដោយអាចម៍និងទឹកនោមក្នុងព្រះជន្ម ១៤ ឆ្នាំ ៣៥

ពិសោធន៍ដោយរងើកភ្លើងក្នុងព្រះជន្ម ១៥ ឆ្នាំ ……………...៣៧

ពិសោធន៍ដោយកាមគុណក្នុងព្រះជន្ម ១៦ ឆ្នាំ ………………៣៩

ជំពូកទី ៣

អំពីព្រះនាងចន្ទាទេវីទូលសុំពររាជសម្បត្តិ

បុរោហិតក្រាបទូលព្រះរាជាថាព្រះកុមារជាកាឡកណ្ណី……៤៣

ព្រះរាជាអនុញ្ញាតឲ្យព្រះតេមិយសោយរាជ្យ ៧ ថ្ងៃ ៤៥

ជំពូកទី ៤

សុនន្ទសារថីនិងព្រះតេមិយ

សុនន្ទសារថីដឹកព្រះតេមិយយកទៅកប់ ៤៩
ព្រះតេមិយឈរត្រៃរថ ៥៣
ព្រះតេមិយទ្រង់គ្រឿងប្រដាប់កាយដូចសក្កទេវរាជ ៥៨
នាយសារថីក្រាបទូលដំណឹងបុត្រដល់ព្រះនាងចន្ទាទេវី ៧៥

ជំពូកទី៥

មហាជនសាងផ្នួសតាមព្រះតេមិយ

សក្កទេវរាជថ្វាយអាស្រមដល់ព្រះតេមិយ ៧៩
ជីវិតសាងផ្នួសនៃព្រះតេមិយ..៨១
ព្រះបាទកាសិរាជយាងទៅកាន់អាស្រមរបស់បុត្រ ៨៣
ព្រះតេមិយសំណេះសំណាលជាមួយនឹងព្រះបិតា ៨៦
ព្រះនាងចន្ទាទេវីសន្ទប់បាត់ស្មារតី ៩០

ព្រះតេមិយតាបសសម្ដែងធម្មកថាបដិសេធរាជសម្បត្តិ ៩៣
មហាជនសាងផ្នួស ១០០
ស្ដេចសាមន្តរាជ ៧ នគរ សាងផ្នួសតាមព្រះតេមិយ ១០២
ព្រះសាស្ដាប្រជុំជាតក ១០៥

ជំពូកទី ១

អំពីកំណើតព្រះតេមិយ

និទានខាងដើម

ធម្មទេសនាដែលមានបទបាលីថា "មា បណ្ឌិច្ចយំ វិភាវយ" ជាដើមនេះ គឺព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ កាលព្រះអង្គគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន បានសម្តែងប្រារព្ធអំពីនេក្ខម្មបារមី[១] គឺការសាងផ្នួសក្នុងអតីតកាលរបស់ព្រះអង្គ ។

មានសេចក្តីពិស្តារថា ក្នុងថ្ងៃមួយ ភិក្ខុទាំងឡាយកំពុងប្រជុំគ្នាក្នុងធម្មសភា បានពោលសរសើរនូវនេក្ខម្មបារមីរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ពុទ្ធដំណើរយាងមក ហើយបានត្រាស់សួរភិក្ខុទាំងឡាយនោះថា ៖

"ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នកប្រជុំគ្នានិយាយអំពីអ្វី ?"

ក្រោយពីព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលហើយ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់បន្តថា ៖

---

[១] នេក្ខម្មបារមីក្នុងរឿងតេមិយនេះ ត្រូវបានគាំទ្រដោយបារមីសំខាន់ៗ ៣ ទៀតគឺ ១- អធិដ្ឋានបារមី ២- វិរិយបារមី ៣- ខន្តិបារមី ។

"ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកំណើតនេះ តថាគតមានបារមីគ្រប់គ្រាន់ មានញាណចាស់ក្លាហើយ លះបង់នូវរាជសម្បត្តិ ចេញសាងផ្នួសក្នុងពេលនេះ មិនមែនជារឿងអស្ចារ្យទេ ។ ក្នុងអតីតជាតិ ដែលតថាគតមានបារមីនៅមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ មានញាណនៅមិនទាន់ចាស់ក្លា តថាគតក៏ធ្លាប់លះបង់រាជសម្បត្តិ ចេញទៅសាងផ្នួស នោះទើបជារឿងអស្ចារ្យ" ។

ព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ត្រាស់ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ព្រះអង្គក៏គង់នៅស្ងៀម ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលអារាធនានិមន្តព្រះអង្គសម្ដែងរឿងពីអតីតនោះ ។ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់លើកយកអតីតនិទានមកសម្ដែងដូចតទៅនេះ ៖

ពិធីបួងសួងសុំបុត្រ

ក្នុងអតីតកាល មានស្ដេចមួយអង្គព្រះនាមថា កាសិរាជ ទ្រង់បានអភិសេកគ្រងរាជសម្បត្តិក្នុងរាជធានីពារាណសី[២] នៃដែនដីកាសី ។

[២] អានថា ពារាណៈសី (បា.), វារាណសី ឬវរាណសី (សំ.) ន. ឈ្មោះ ក្រុងមួយក្នុងដែនកាសី (ប្រទេសឥណ្ឌា) តាំងនៅនាត្រើយខាងឆ្វេង (ខាងកើត) នៃទន្លេគង្គា ជាយូរអង្វែងណាស់ហើយមិនដែលរុះរើទៅណាឡើយ តែសព្វថ្ងៃនេះក្លាយឈ្មោះជា បេណារ៉េសឬបេណារ៉ែស ក្នុងផែនទីលោកហើយ ។ បានជាក្រុងនេះមានឈ្មោះថា វារាណសី ឬ ពារាណសី ដូច្នេះ ពីព្រោះមានទឹកស្ទឹងឈ្មោះ វរុណា និងស្ទឹងអសិ ហូរ

ស្តេចអង្គនោះមានស្រីស្នំ[៣] ចំនួន ១៦.០០០ នាក់ ។ បណ្តាស្នំទាំងនោះ ពុំមានស្នំណាម្នាក់មានបុត្របុត្រីធីតាទេ ។ អាណាប្រជានុរាស្ត្រទាំងឡាយដឹងថា ស្តេចរបស់ខ្លួនមិនមានបុត្រសូម្បីតែមួយអង្គដើម្បីស្នងរាជ្យ ដូច្នេះទើបប្រជានុរាស្ត្រមកជួបជុំគ្នាក្នុងព្រះលានហ្លួង ទូលអង្វរសូមព្រះរាជាយ៉ាងនេះថា ៖

"បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមទ្រង់ធ្វើពិធីបួងសួងបន់ស្រន់សុំបុត្រ" ។ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវសេចក្តីអង្វររបស់ពួកអាណាប្រជានុរាស្ត្រហើយ ទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការបង្គាប់អស់ស្នំទាំង ១៦.០០០ នាក់នោះថា ៖

"ចូរនាងគ្រប់គ្នារៀបចំធ្វើពិធីបន់ស្រន់សុំបុត្រចុះ" ។

ចូលមកក្នុងទន្លេគង្គា (Ganga) នាវស្សានរដូវ ទឹកហូរខ្លាំង មកទល់មុខគ្នាត្រង់ចន្លោះប៉ែកខាងត្បូង (ជាព្រះរាជវាំង) និងប៉ែកខាងជើង (ជាទីផ្សារធំទូលាយ) នៃក្រុងនេះ ។ ក្រុងពារាណសីនេះ មានឈ្មោះ ហៅប្លែកទៅទៀតក្នុងជាតកផ្សេង ៗ ដូចក្នុងឧទយជាតក ហៅថា ក្រុងសុរុន្ធនៈ, ក្នុងចូឡសុត្តសោមជាតក ហៅថា ក្រុងសុទស្សនៈ, ក្នុងសោណនន្ទជាតក ហៅថា ក្រុងព្រហ្មវឌ្ឍនៈ, ក្នុងខណ្ឌហាលជាតក ហៅថា ក្រុងបុប្ផវតី, ក្នុងសង្ខព្រាហ្មណជាតក ហៅថា ក្រុងមោឡិនី, ក្នុងយុធញ្ជយជាតក ហៅថា ក្រុងរម្មៈ ។

[៣] ស្រីអ្នកបម្រើក្សត្រិយ៍ទ្រង់រាជ្យ ។

ស្រីស្នំទាំងនោះ នាំគ្នារៀបចំពលិការ សំបូងសង្រួងដល់ទេវតាគ្រប់ទិសទី មានទេវតានៅឋានព្រះចន្ទជាដើម ហើយតាំងសេចក្តីប្រាថ្នាសុំបុត្រ ទោះបីរៀបចំធ្វើយ៉ាងនេះហើយក្តី ក៏ពុំមានស្នំណាម្នាក់មានបុត្រ ឬធីតាឡើយ ។

ចំណែកព្រះអគ្គមហេសីរបស់ព្រះបាទកាសិរាជ ជាបុត្រីនៃស្តេចដែនមទ្ទៈ មានព្រះនាមថា **ចន្ទាទេវី** ព្រះនាងជាអគ្គមហេសីមានសីលបរិសុទ្ធ ។ ព្រះរាជាបានត្រាស់ថា ៖

"មហេសីអូន ចូរម្ចាស់អូនបួងសួងសុំបុត្រនឹងគេដែរចុះ" ។

ព្រះនាងចន្ទាទេវី បានសមាទានឧបោសថសីលក្នុងថ្ងៃពេញបូណ៌មី រួចហើយផ្ទំលើក្រឡាព្រះបន្ទំ សំងំនឹករំពៃដល់សីលរបស់ខ្លួន ធ្វើសត្យាធិដ្ឋាន[៤] ក្នុងហឫទ័យថា ៖

"ប្រសិនបើខ្ញុំមានសីលបរិសុទ្ធ មិនពព្រុះពពាលទេ ដោយសច្ចៈនេះ សូមឲ្យខ្ញុំមានបុត្រដូចក្តីប្រាថ្នា" ។

---

[៤] ការតាំងចិត្តទៀងទាត់, ការតាំងប្រកាសពាក្យសច្ចៈ, ធ្វើសត្យាធិដ្ឋាន ។ ពាក្យនេះមានន័យដូចនឹងពាក្យថា សច្ចាធិដ្ឋាន (សច្ច + អធិដ្ឋាន) ។

កំណើតព្រះបរមពោធិសត្វនិងទេវបុត្រ ៥០០ អង្គ

ដោយតេជានុភាពនៃសីលរបស់ព្រះនាងចន្ទាទេវី បណ្ដាលឲ្យឋាន
របស់សក្កទេវរាជមានអាការក្ដៅធួលឡើង ។ ស្ដេចសក្កៈរំពឹងមើលទៅ
បានជ្រាបនូវស្ថានការណ៍នោះថា ៖

"ព្រះនាងចន្ទាទេវីកំពុងប្រាថ្នាសុំបុត្រ, ណ្ហើយចុះ អញនឹងប្រទាន
បុត្រមួយអង្គដល់ព្រះនាង" ។

ដូច្នេះហើយទ្រង់ជ្រើសរើសទេវបុត្រអង្គណាដែលសក្តិសមមកកើតជា
បុត្ររបស់ព្រះនាង ក៏បានឃើញតួអង្គព្រះពោធិសត្វ ។

ក្នុងសម័យកាលមួយនោះ ព្រះពោធិសត្វនៃយើងធ្លាប់ឡើងគ្រង
រាជ្យក្នុងនគរពារាណសីបាន ២០ ឆ្នាំ ក្រោយពេលសោយទិវង្គត ច្យុត
ចាកអត្តភាពនោះ ទ្រង់ក៏បានទៅកើតក្នុងឧស្សទនរក[៥] រងទុក្ខអស់

---

[៥] ជាឈ្មោះនរកតូចៗនៅជុំវិញមហានរកនីមួយៗ ទាំង ៤ ទិស ។ ក្នុងទិសរបស់មហា-
នរកនីមួយៗ មានឧស្សទនរក ៤ ៗ គឺ គូថនរក ១, កុក្កុឡនរក ១, សិម្ពលីនរក ១,
អសិបត្តនរក ឬវេតរណីនរក ១ សរុបក្នុងមហានរក ១ មានឧស្សទនរក ១៦ ដោយជុំ
វិញ ។ ដូច្នេះ មហានរកទាំង ៨ មានឧស្សទនរកសរុបចំនួន ១២៨ ។ មហានរកទាំង ៨
មាន សញ្ជីវនរក ១, កាឡសុត្តនរក ១, សង្ឃាតនរក ១, រូរុវនរក ១, មហារោ-
រុវនរក ១, តាបននរក ១, មហាតាបននរក ១, អវីចិនរក ១ ។ (ស្រង់ចាកដីកាលង្ការ-
ដីកានិងអនុដីកាអភិធម្ម)

៨០.០០០ ឆ្នាំ ទើបរួចពីនរកនោះ ហើយបានទៅកើតជាទេវបុត្រក្នុងភព តាវត្តិង្សដែលគ្រប់គ្រងដោយស្តេចសក្កៈនេះ ។ ព្រះពោធិសត្វបាន អធិដ្ឋានក្នុងព្រះទ័យថា ៖

"អញនឹងនៅក្នុងឋានតាវត្តិង្សនេះដរាបអស់ជន្មាយុ លុះច្យុតចាក អត្តភាពនេះហើយ អញនឹងទៅកាន់ទេវលោកជាន់លើ ៗ ទៀត" ។

គាប់ចួនពេលនោះ ស្តេចសក្កៈយាងទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះពោធិសត្វ ហើយមានព្រះរាជឱង្ការអញ្ជើញថា ៖

"នែអ្នកនិរទុក្ខ[៦] អើយ ប្រសិនបើលោកចុះទៅកើតក្នុងឋានមនុស្ស វិញ លោកនឹងមានឱកាសដើម្បីបំពេញបារមីបានបរិបូរ រីឯសេចក្តី ចម្រើន ក៏នឹងកើតមានដល់មហាជន ។ នុ៎ះន៏ ព្រះនាងចន្ទាទេវី ជា អគ្គមហេសីរបស់ព្រះបាទកាសិរាជ កំពុងតែប្រាថ្នាសុំបុត្រ សូម លោកអញ្ជើញទៅកើតជាបុត្ររបស់ព្រះនាង" ។

បន្ទាប់ពីអញ្ជើញព្រះពោធិសត្វហើយ ស្តេចសក្កៈបានទៅអញ្ជើញទេវ-បុត្រ ៥០០ អង្គផ្សេង ៗ ទៀត ដែលនឹងត្រូវច្យុតដំណាលគ្នានឹងពោធិសត្វ រួចទ្រង់វិលមកសម្នាក់របស់ព្រះអង្គវិញ ។ ចំណែកព្រះពោធិសត្វ បាន យល់ព្រមតាមការអញ្ជើញរបស់ស្តេចសក្កៈ លោកក៏បានច្យុតចាកទេវ-

[៦] ដែលឥតទុក្ខ ឥតព្រួយ ឬអ្នកដែលមានដំណើរចេញចាកសង្សារទុក្ខ ។

លោកដំណាលគ្នានឹងទេវបុត្រ ៥០០ អង្គនោះ ។ ព្រះពោធិសត្វបានចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃរបស់ព្រះនាងចន្ទាទេវី, រីឯទេវបុត្រទាំង ៥០០ អង្គចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃរបស់ភរិយាអាមាត្យទាំង ៥០០ នាក់ ។

ការជ្រើសរើសលក្ខណៈស្ត្រីមេដោះ

គ្រានោះ ព្រះឧទររបស់ព្រះនាងចន្ទាទេវីហាក់ដូចជាពោរពេញដោយគ្រាប់ពេជ្រ លុះសង្កេតដឹងថាខ្លួនមានគភ៌ ទើបក្រាបទូលចំពោះព្រះស្វាមីឲ្យទ្រង់ជ្រាប ។ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ដូច្នោះ ព្រះអង្គបានបង្គាប់ព្រះមហេសីឲ្យរក្សាគភ៌យ៉ាងហ្មត់ចត់ ។ ព្រះអគ្គមហេសីទ្រង់ព្រះគភ៌[៧] គ្រប់ ១០ ខែហើយ បានប្រសូតរាជបុត្រមួយអង្គមានលក្ខណៈបរិបូរដោយបុណ្យ ជាហេតុបណ្ដាលឲ្យស្រូវដំណាំក្នុងស្រែចម្ការមានផលផ្កាផ្លែយ៉ាងបរិបូណ៌[៨] ។ ក្នុងថ្ងៃជាមួយគ្នានោះ ភរិយារបស់អាមាត្យចំនួន ៥០០ នាក់ ក៏បានប្រសូតទារក ៥០០ នាក់ដែរ ។ ក្នុងខណៈនោះ ព្រះមហាក្សត្រគង់ប្រថាប់ក្នុងមហាមន្ទីរដោយមានពួក

---

[៧] សត្វកើតក្នុងផ្ទៃ ឧ. ទ្រង់គភ៌, ស្ត្រីមានគភ៌ ពាក្យធម្មតាថា មានផ្ទៃពោះ, មានទម្ងន់ជាដើម ។

[៨] ដូចគ្នានឹង បរិបូរ ដែរ មានន័យថា ដែលគ្រប់គ្រាន់, ដែលពេញគ្រប់គ្រាន់, ពេញលេញ, សម្បូរ, ដែលឆ្អែតហើយ ប្រើជា គុ. ក៏បាន ជា កិ. ក៏បាន ជា កិ.វិ. ក៏បាន ។

អាមាត្យអង្គុយចោមរោមជាបរិវារផង ស្រាប់តែអាមាត្យម្នាក់មកក្រាបទូលព្រះអង្គថា ៖

"បពិត្រព្រះសម្មតិទេព រាជបុត្រព្រះអង្គប្រសូតហើយ ក្រាបទូល" ។

គ្រាន់តែទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់នូវពាក្យនោះភ្លាម សេចក្ដីស្នេហាចំពោះបុត្រ បានធ្វើឲ្យសម្បុរស្បែកព្រះមហាក្សត្រ ព្រឺញាក់កន្ទ្រាក់ចាក់ដល់ទៅខួរក្នុងឆ្អឹង, បីតិក៏កើតឡើងដល់ទ្រង់, ព្រះហឫទ័យត្រជាក់ ហើយមានព្រះរាជឱង្ការសួរទៅពួកអាមាត្យថា ៖

"តើអស់លោកសប្បាយឬទេ ពេលឮដំណឹងថា បុត្ររបស់យើងប្រសូត ?"

អាមាត្យទាំងឡាយក្រាបទូលថា ៖

"ព្រះសម្មតិទេព ពួកទូលបង្គំត្រេកអរសប្បាយរីករាយណាស់ ដើមឡើយព្រះអង្គគ្មានរាជបុត្រដើម្បីស្នងរាជត្រកូលទេ តែឥឡូវនេះទ្រង់មានព្រះរាជបុត្រហើយ ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គនឹងបានជាម្ចាស់នៃពួកទូលបង្គំយើងខ្ញុំគ្រប់ៗគ្នា" ។

ព្រះរាជាត្រាស់បញ្ជាឲ្យហៅលោកមហាសេនគុត្តចូលគាល់ ហើយត្រាស់បង្គាប់ថា ៖

"យើងត្រូវការបរិវារសម្រាប់បុត្ររបស់យើង លោកចូរទៅសង្កេតមើលថា តើក្នុងថ្ងៃនេះមានទារកប៉ុន្មាននាក់ ដែលកើតនៅឯផ្ទះរបស់ពួកអាមាត្យ" ។

លោកមហាសេនគុត្តទទួលព្រះរាជបញ្ជាហើយ បានទៅសង្កេតមើលគ្រប់ផ្ទះអាមាត្យទាំងអស់ លុះដឹងច្បាស់ថា មានទារក ៥០០ នាក់ ក៏ត្រឡប់មកទូលថ្វាយព្រះមហាក្សត្រឲ្យទ្រង់ជ្រាបវិញ ។

ព្រះរាជាក៏បានប្រទានគ្រឿងប្រដាប់ផ្សេង ៗ សម្រាប់ឧបត្ថម្ភទារកទាំង ៥០០ នាក់ និងទ្រង់ព្រះរាជទានស្ត្រីមេដោះ ៥០០ នាក់បន្ថែមទៀត ។

ចំពោះព្រះមហាសត្តជាបុត្រផ្ទាល់វិញ ទ្រង់ព្រះរាជទាននូវមេដោះ ៦៤ នាក់ ដែលជាស្ត្រីទឹកដោះផ្អែម មិនមែនជាស្ត្រីមានដោះសណ្តាយ និងវៀរបង់ពួកស្ត្រីដែលខ្ពស់ពេកជាដើម ។

ត្រង់នេះ មានសេចក្តីថា កាលទារកអង្គុយបៅដោះលើភ្លៅស្ត្រីខ្ពស់ពេក កទារកនឹងដកវែង ។ កាលទារកអង្គុយបៅដោះលើភ្លៅស្ត្រីទាបពេក ឆ្អឹងកទារកនឹងស្រុញចុះ ។ កាលទារកអង្គុយបៅដោះលើភ្លៅស្ត្រីស្គមពេក ភ្លៅទារកនឹងឈឺចុកចាប់ ។ កាលទារកអង្គុយបៅដោះលើភ្លៅស្ត្រីធាត់ពេក ជើងទារកនឹងកន្ទែក ។ ទឹកដោះនៃស្ត្រីខ្មៅពេក រមែង

ត្រជាក់ពេក ។ ទឹកដោះនៃស្ត្រីសពេក រមែងក្តៅពេក ។ កាលទារកអង្គុយបៅដោះលើភ្លៅស្ត្រីមានដោះសណ្តាយ ច្រមុះទារកនឹងក្រពឹត ។ ទឹកដោះនៃស្ត្រីដែលកើតរោគក្អក រមែងមានរសជាតិជូរពេក ។ ទឹកដោះនៃស្ត្រីដែលកើតរោគហឺត រមែងមានរសជាតិផ្សេង ៗ មានហឹរពេកជាដើម ។

ដូច្នោះហើយ ទើបព្រះរាជាទ្រង់ចៀសវាងគុណវិបត្តិទាំងអស់នោះ មិនឲ្យមានឡើយ ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះរាជទានតែមេដោះណាដែលមានទឹកដោះផ្អែម មិនមានដោះយារធ្លាក់ រហូតគ្រប់ចំនួន ៦៤ នាក់ ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ព្រះរាជាបានទ្រង់ប្រទានរង្វាន់ជាច្រើនចំពោះព្រះអគ្គមហេសីចន្ទាទេវី ។ ពេលនោះព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះរាជបន្ទូលថា ៖

"យើងមានហឫទ័យរីករាយណាស់ ដែលមហេសីបានបង្កើតបុត្រឲ្យយើងដូចក្តីប្រាថ្នា ថ្ងៃនេះ យើងនឹងប្រោសប្រទានពរពិសេសមួយដល់មហេសី តើមហេសីសម្ងាញ់ ប្រាថ្នាចង់បានអ្វី យើងនឹងប្រទានតាមបំណង" ។

រីឯព្រះនាងចន្ទាទេវី ក្រាបទូលព្រះស្វាមីវិញថា ៖

"បពិត្រព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ជាអម្ចាស់ជីវិតតម្កល់លើត្បូង ខ្ញុំម្ចាស់ពុំទាន់ចង់បានពរអ្វីពីព្រះអង្គទេ នៅពេលនេះ សូមព្រះអង្គ

ទ្រង់ព្រះរាជានុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំម្ចាស់រក្សាទុកនូវព្រះពរដ៏ប្រសើរនិង
ពិសេសនេះទៅពេលក្រោយចុះ ក្រាបទូល" ។

ព្រះរាជាក៏យល់ព្រមតាមសំណូមពររបស់មហេសីចន្ទាទេវី ។

មូលហេតុនៃព្រះរាជកុមារមានឈ្មោះថា តេមិយ

លុះដល់ថ្ងៃដាក់ព្រះនាមថ្វាយព្រះរាជកុមារ ព្រះរាជាទ្រង់ចាត់គេឲ្យអញ្ជើញព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដែលចេះទាយលក្ខណៈមកចូលគាល់ ហើយទ្រង់ធ្វើសក្ការៈ[៩] ដ៏ធំជូនចំពោះពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ រួចសាកសួរអំពីភាពមិនមានអន្តរាយដល់ព្រះរាជកុមារ ។

ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មើលឃើញនូវលក្ខណសម្បត្តិរបស់រាជបុត្រ ហើយ ក៏ក្រាបទូលថា ៖

"បពិត្រមហារាជ ព្រះរាជកុមារនេះ បរិបូរដោយលក្ខណសម្បត្តិនៃបុណ្យ ញុំាំងស្រូវស្រែ ដំណាំចម្ការឲ្យមានផលផ្កាផ្លែឥតខ្វះកន្វះអ្វីទេ ចំណែកខាងសមត្ថភាពគ្រងរាជ្យរបស់ព្រះកុមារវិញ

---

[៩] ការធ្វើនូវសេចក្ដីគោរព, ការធ្វើបដិសណ្ឋារៈដោយគោរព, តង្វាយ, ជំនូន, គ្រឿងបូជា ឧ. ធ្វើសក្ការៈ, មានគ្រឿងសក្ការៈ ។

កុំថាឡើយទ្វីបមួយ ទោះបីមហាទ្វីប[១០] ទាំង ៤ រួមទាំងទ្វីបអមជាបរិវារ ២.០០០ ផងនោះ ក៏ព្រះរាជកុមារមានសមត្ថភាពអាចគ្រប់គ្រងបានដែរ ពុំមានអ្នកណាម្នាក់ ឬអ្វីមួយបង្កឲ្យមានអន្តរាយដល់ព្រះរាជកុមារទេ ក្រាបទូល" ។

ព្រះមហាក្សត្រលុះព្រះសណ្ដាប់ដូច្នោះហើយ ទ្រង់មានសេចក្ដីត្រេកអរជាពន់ពេក[១១] រកព្រះនាមដាក់ឲ្យព្រះរាជកុមារដោយអាស្រ័យហេតុ ៣ យ៉ាង ៖

១- ក្នុងថ្ងៃព្រះរាជកុមារប្រសូត មានភ្លៀងបង្អុរស្រោចស្រពទូទៅពេញដែនកាសី ។

២- ហឫទ័យរបស់ព្រះរាជានិងពួកអាមាត្យមានសភាពត្រជាក់

---

[១០] មហាទ្វីប ៤ គឺ៖ ១- បុព្វវិទេហទ្វីប គឺទ្វីបធំស្ថិតនៅទិសខាងកើតភ្នំសិនេរុ ។ ២- ជម្ពូទ្វីប គឺទ្វីបធំស្ថិតនៅទិសខាងត្បូងភ្នំសិនេរុ ។ ៣- អបរគោយានទ្វីប គឺទ្វីបធំស្ថិតនៅទិសខាងលិចភ្នំសិនេរុ ។ ៤- ឧត្តរកុរុទ្វីប គឺទ្វីបធំស្ថិតនៅទិសខាងជើងភ្នំសិនេរុ ។ ទ្វីបដែលយើងនៅសព្វថ្ងៃគឺជម្ពូទ្វីប ដែលមនុស្សមានផ្ទៃពោះចំនួន ៩ ខែ ១០ ថ្ងៃ ទើបសម្រាលបុត្រ ខុសអំពីមហាទ្វីទាំង ៣ ដែលមនុស្សពពោះតែ ៧ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ក៏សម្រាលបុត្រ ៧ ថ្ងៃក្រោយមក បុត្រនោះក៏ធំពេញវ័យ ។

[១១] ពន់ពេក នឹងប្រើ ពេកពន់ ក៏បាន មានន័យថា ហួសពេក, ពេកណាស់, លើសលន់ ។

៣-	ដែនដីសើមជោកជាំ

ព្រោះហេតុដូច្នោះ ព្រះរាជាទ្រង់បានសម្រេចព្រះទ័យដាក់ព្រះនាមឲ្យរាជបុត្រថា "**តេមិយ**" ។

ជារៀងរាល់ថ្ងៃ តេមិយកុមារត្រូវបានស្រីស្នំទាំងឡាយ ដូរវេនគ្នាតុបតែងស្អិតស្អាងព្រះកាយថ្វាយ ហើយតែងនាំទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះរាជបិតាក្នុងមួយខែម្ដង ។ ព្រះរាជាទ្រង់តែងតែទទួលនូវរាជបុត្រសំណព្វព្រះទ័យមកឱបបីថើបត្រង់ព្រះសីសៈ ត្រកងដាក់លើព្រះឧរូ (ភ្លៅ) ហើយទ្រង់ប្រថាប់ប្រលែងលេងជាមួយនឹងព្រះរាជបុត្រ ។

ព្រះរាជាកាត់ទោសចោរ ៤ នាក់

គាប់ចួនខណៈនោះ រាជបុរសចាប់ចោរបាន ៤ នាក់ នាំមកថ្វាយព្រះរាជាដើម្បីកាត់ទោស ។ បន្ទាប់ពីទតឃើញចោរទាំងនោះហើយ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ត្រាស់បញ្ជាថា ៖

"ចូរពួកឯងវាយចោរម្នាក់នេះនឹងខ្សែលួសបន្លាមួយពាន់ខ្វាប់, ចោរម្នាក់ទៀត ចូរពួកឯងចងនឹងច្រវាក់ដាក់ពន្ធនាគារ, ចោរម្នាក់ទៀតត្រូវចាក់នឹងលំពែង, ចោរម្នាក់ទៀតត្រូវសូលនឹងដែកស្រួច" ។

ព្រះរាជបុត្រឮព្រះបិតាត្រាស់ដូច្នោះ ក៏កើតភ័យតក់ស្លុត គិតឃើញថា ៖

"ឱះឱ! ព្រះបិតាអញ ហេតុតែខ្លួនជាស្តេច បានសាងបាបកម្មដ៏ធ្ងន់ក្រៃពេកណាស់ បាបកម្មនេះនឹងនាំទៅកាន់នរកទេតើ" ។

លុះដល់ថ្ងៃស្អែកឡើង មាតាបិតាទ្រង់ដាក់ឲ្យតេមិយកុមារផ្ទំនៅលើសិរីសយនា ជាក្រឡាព្រះបន្ទំវិចិត្ររចនាយ៉ាងស្រស់ស្អាតនៅខាងក្រោមស្វេតច្ឆត្រ ។ តេមិយកុមារលង់លក់មួយស្របក់ ក៏ភ្ញាក់បើកព្រះនេត្រឃើញស្វេតច្ឆត្រ ព្រមទាំងសិរីសម្បត្តិនានាជាច្រើនទៀត ។ តេមិយកុមារមានសេចក្តីភ័យតក់ស្លុតរន្ធត់ជាប់មកតាំងពីម្សិលមិញមកស្រាប់ លុះបានឃើញនូវទិដ្ឋភាពដូច្នេះទៀត ក៏រឹងរឹតតែភ័យខ្លាំងឡើង ៗ ព្រះរាជកុមារមានជាតិស្សរញ្ញាណ គឺញាណសម្រាប់រឭកជាតិកំណើតបាន ទើបរំពឹងគិតមើលថា ៖

"ចុះដើមឡើយ អញកើតនៅឯណា បានជាឥឡូវនេះមកកើតក្នុងផ្ទះចោរ[១២] នេះ ។ លុះបានទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះអង្គមកអំពីទេវលោក រំពឹងមើលជាតិខាងមុខទេវលោកទៀតឃើញថា ព្រះអង្គធ្លាប់

---

[១២] **ផ្ទះចោរ** ក្នុងន័យប្រៀបធៀបថា កើតក្នុងត្រកូលក្សត្រ សោយរាជ្យជាស្តេច ប្រព្រឹត្តអំពើអាក្រក់ផ្សេងៗ ប្រៀបដូចជាចោរលួចទ្រព្យសម្បត្តិ លួចជាតិកំណើតជាមនុស្ស លួចបុណ្យកុសលគ្រប់យ៉ាង ។

សោយទុក្ខក្នុងឧស្សទនរក រំពឹងមើលទៅខាងមុខទៀតក៏ឃើញថា ព្រះអង្គធ្លាប់សោយរាជ្យជាស្ដេចផែនដីក្នុងនគរពារាណសីជានគរកំណើតបច្ចុប្បន្ននេះ" ។

ទេវតារក្សាព្រះមហាស្វេតច្ឆត្រជាស់តឿនតេមិយកុមារ

គ្រានោះ ភ័យធំបានកើតឡើងដល់ព្រះតេមិយ ដែលកំពុងនឹកពិចារណាថា ៖

"ពីអតីតជាតិ អញសោយរាជ្យក្នុងក្រុងពារាណសីនេះតែ ២០ ឆ្នាំសោះ អញបានទៅកើតក្នុងឧស្សទនរក ៨០.០០០ ឆ្នាំ, ឥឡូវមកកើតក្នុងផ្ទះចោរនេះដដែលទៀតហើយអញ ! ចោរ ៤ នាក់ដែលរាជបុរសនាំមកក្នុងថ្ងៃម្សិលមិញ ត្រូវបានព្រះបិតាអញចេញរាជបញ្ជាធ្វើទារុណកម្មដ៏ឃោរឃៅព្រៃផ្សៃពេកណាស់ កម្មនោះជាទោសជាតនាំឲ្យទៅកើតក្នុងនរកទេតើ ! ប្រសិនបើអញសោយរាជ្យ មុខតែអញកើតក្នុងនរកទទួលរងមហាទុក្ខទៀតជាក់ជាពុំខានឡើយ" ។

សរីរៈរបស់ព្រះពោធិសត្វ ដែលធ្លាប់តែមានពណ៌សម្បុរល្អដូចមាស ត្រឡប់ប្រែក្លាយជាស្រពោនស្រពាប់អាប់អស់ពណ៌ធើត ប្រៀបដូចផ្កាបទុមត្រូវគេឈ្វេចឈ្វីដោយដៃ ប្រែក្លាយជាស្មោកពណ៌ដូច្នោះ

ដែរ ។ ពិតមែនតែព្រះតេមិយកុមារកំពុងផ្ទំស្ដូកស្ដឹង ប៉ុន្ដែចិត្ដមិនបាន
ចូលកាន់និទ្រាលង់លក់បន្ដិចសោះ គឺចិត្ដនៅតែគិតគ្នេរថា ៖

"ធ្វើដូចម្ដេចហ្ន៎ អញអាចចេញផុតអំពីផ្ទះចោរនេះបាន ?" ។

គ្រានោះ ទេវតាដែលអាស្រ័យព្រះមហាស្វេតច្ឆត្រនិងធ្លាប់ជា
ម្ដាយរបស់ព្រះកុមារពីអតីតជាតិផងនោះ ចេញមុខមកលួងលោមថា ៖

"ហៃបាតេមិយកុមារ កុំភ័យអីកូន, កុំសោកអីកូន, កុំគិតអីកូន,
ប្រសិនបើកូនពិតជាមានបំណងចេញអំពីទីនេះមែន ចូរកូនធ្វើ
តាមពាក្យម្ដាយ គឺបើទោះបីកូនមិនខ្វិន ក៏ត្រូវធ្វើជាខ្វិន, មិនថ្លង់
ក៏ត្រូវធ្វើជាថ្លង់, មិនគ ក៏ត្រូវធ្វើជាគ, កូនឯងត្រូវតាំងចិត្ដប្រកាន់
ខ្ជាប់នូវអង្គទាំង ៣ នេះ កុំតាំងខ្លួនជាបណ្ឌិតឲ្យសោះ" ។

ដូច្នេះហើយ ទេវតាបានពោលបន្ដថា ៖

មា បណ្ឌិច្ចយំ វិភាវយ ពាលមតោ ភវ សព្វបាណិនំ
សព្វោ តំ ជនោ ឱចិនាយតុ ឯវំ តវ អត្ថោ ភវិស្សតិ ។

"កូនឯងកុំតាំងខ្លួនជាអ្នកប្រាជ្ញ ត្រូវតាំងខ្លួនឲ្យជនទាំងពួងយល់ថា
កូនល្ងង់វិញ កាលបើជនទាំងពួងយល់ហើយនឹងសម្គាល់កូនថា
ជាមនុស្សកាឡកណ្ណី គង់តែពួកគេបំបរបង់កូនចេញអំពីនគរ ។
តាមវិធីនេះ សេចក្ដីចម្រើននឹងមានដល់កូនជាក់ជាពុំខាន" ។

តេមិយកុមារបានដកដង្ហើមធូរពីភាពតានតឹងក្នុងទ្រូង ដោយសារពាក្យរបស់ទេវតានោះ ហើយពោលតបដូច្នេះ ៖

កាហាមិ តេ តំ វចនំ　　　យំ មំ ភណសិ ទេវតេ

អត្ថកាមាសិ មេ អម្ម　　　ហិតកាមាសិ ទេវតេ ។

"បពិត្រទេវតា ខ្ញុំនឹងធ្វើតាមពាក្យដែលអ្នកប្រាប់ខ្ញុំ ដ្បិតថាអ្នកប្រាថ្នាសេចក្ដីចម្រើននិងប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ" ។

ក្រោយពេលពោលពាក្យនេះចប់ ព្រះកុមារបានអធិដ្ឋាន[១៣]នូវអង្គទាំង ៣ នោះ ទុកក្នុងព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ។ រីឯទេវធីតាក៏អន្តរធាន[១៤]បាត់ខ្លួនពីទីនោះទៅ ។

ដើម្បីកែសេចក្ដីអផ្សុករបស់រាជបុត្រ ព្រះមហាក្សត្របានបញ្ជូនកុមារ ៥០០ នាក់ ទៅក្នុងសម្នាក់របស់ព្រះតេមិយកុមារ ។ ពួកទារក

---

[១៣] ការតាំងចិត្ត, ការតាំងចិត្តនឹកតម្រង់ចំពោះ, ការតាំងចិត្តសំបូងសង្រួងឬការសំបូងសង្រួងដោយចិត្តនឹក ឧ. ធ្វើអធិដ្ឋាន ។ ខ្មែរប្រើជា កិ. តាំងចិត្ត, តាំងចិត្តនឹកថា ឱ្យទៅជាដូច្នេះដូច្នោះ ឬថាឱ្យបានសម្រេចដូចបំណងផ្សងប្រាថ្នា ។

[១៤] ការបាត់, ការខូច, សេចក្ដីវិនាស ឧ. នាំបណ្ដាលឱ្យអន្តរធាន ។ ខ្មែរច្រើនប្រើជា កិ. បាត់, បាត់ទៅ, ខូច, ខូចបង់, វិនាស, អន្តរាយ ឧ. អន្តរធានទ្រព្យធនអស់រលីង ។

ទាំងនោះ ស្រែកយំរំអុកទាររកដោះបៅ ។ ចំណែកព្រះមហាសត្វត្រូវភ័យក្នុងនរកគំរាមដល់ព្រះទ័យ មិនយំនឹងគេទេ ខំអត់ធ្មត់ថា ៖

"ការស្គមខ្លួនស្លាប់របស់អញ ប្រសើរជាងការសោយរាជសម្បត្តិ" ។

តាំងពីពេលនោះមក តេមិយកុមារក៏ផ្លាស់ប្ដូរឥរិយាបថរបស់ខ្លួនទៅជាខ្វិន ថ្លង់ និងគ ។

គ្រានោះ ពួកមេដោះរបស់ព្រះអង្គដឹងស្ថានការណ៍នោះ ក៏នាំគ្នាក្រាបទូលចំពោះព្រះនាងចន្ទាទេវី ។ ព្រះនាងក្រាបទូលតដល់ព្រះរាជ-ស្វាមី ។ ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់បញ្ជាឲ្យទៅអញ្ជើញពួកព្រាហ្មណ៍ទាយនិមិត្តមកសាកសួរ ។

លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយក្រាបទូលថា ៖

"បពិត្រព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ការឲ្យព្រះរាជកុមារបៅដោះ គួរតែពន្យារពេលឲ្យហួសប្រក្រតី កាលបើធ្វើយ៉ាងនេះ ព្រះរាជកុមារមុខតែយំស្រវាចាប់ដោះបៅដោយខ្លួនឯងមិនខាន ក្រាបទូល" ។

តាំងពីកាលនោះមក មេដោះទាំងឡាយតែងបំបៅដោះព្រះរាជ-កុមារឲ្យហួសវេលាប្រក្រតី, ចួនកាល ឲ្យហួសមួយពេល ទើបឲ្យបៅ, ចួនកាល មិនឲ្យបៅសោះពេញមួយថ្ងៃ ។

ជំពូកទី ២

អំពីការសាកល្បងព្រះរាជកុមារដោយវិធីផ្សេង ៗ

ពិសោធន៍ដោយបង្អត់ទឹកក្សីរ[១៩]ដល់ព្រះកុមារ

តេមិយកុមារមានចិត្តខ្លាចភ័យក្នុងនរក សុខចិត្តស្គាំងស្គម ក៏មិនយំរំអុកទាររកដោះបៅដែរ ។ កាលព្រះកុមារមិនយំ ទើបព្រះមាតាទ្រង់លើកមកបំបៅដោយអង្គឯង ឬគ្រាខ្លះត្រូវពួកមេដោះបំបៅដោយគិតថា "បុត្ររបស់អញឃ្លានហើយ" ។

តំណាលពីទារកផ្សេង ៗ វិញ ហួសពេលបន្តិចមិនបាន ម្នាក់ ៗ ស្រែកយំទាររកដោះបៅ ។ ចំណែកព្រះមហាសត្វដែលរអាភ័យខ្លាចទុក្ខក្នុងនរកមិនយំ មិនលង់លក់ មិនកម្រើកដៃជើង មិនលាន់មាត់ទាល់តែសោះ ។

លំដាប់នោះ ស្ត្រីមេដោះទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គពិគ្រោះយោបល់គ្នាថា ៖

---

[១៩] *ទឹកដោះស្រស់ ។*

"ដៃជើងរបស់មនុស្សខ្វិន មិនមែនបែបនេះទេ, ចុងចង្ការបស់មនុស្សគ មិនមែនបែបនេះទេ, ស្នឹកត្រចៀករបស់មនុស្សថ្លង់ មិនមែនបែបនេះទេ, ហេតុការណ៍នេះចម្លែកណាស់, ដូច្នេះ យើងគួរនាំគ្នាសាកល្បងព្រះកុមារមើល, ជំហានដំបូង យើងសាកល្បងព្រះអង្គដោយទឹកដោះ" ។

លុះគិតគ្នាដូច្នេះហើយ ពួកគេមិនឲ្យដោះព្រះអង្គបៅមួយថ្ងៃវាស់ល្ងាច (ពេញមួយថ្ងៃ) ។

ព្រះតេមិយកុមារ ទោះបីរសេះរសោះអស់កម្លាំងបាក់ពោះគ្រហែតយ៉ាងណា ក៏ព្យាយាមអត់ធ្មត់ មិនលាន់មាត់ធ្វើជាសញ្ញាត្រូវការទឹកដោះអ្វីឡើយ ។

គ្រានោះ ព្រះមាតាបង្ក្រើតលើកព្រះអង្គបំបៅដោយអង្គឯងដោយព្រះទ័យអាណិតថា "បុត្ររបស់អញឃ្លានហើយ" ។

ការសាកល្បងមិនឲ្យដោះបៅជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះអស់រយៈពេលមួយឆ្នាំ នៅតែពុំឃើញព្រះកុមារយំទាររកដោះបៅម្តងណាសោះ ។

ពិសោធន៍ដោយនំនិងបង្អែមក្នុងព្រះជន្ម ១ ឆ្នាំ

បន្ទាប់មក មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើម ក្រាបទូលព្រះមហាក្សត្រថា ៖

"ជាធម្មតា ទារកអាយុ ១ ឆ្នាំ តែងមានចំណង់ចំណូលចិត្តញុំានំ និងបង្អែមណាស់ យើងនឹងយកឧបាយនោះទៅសាកល្បងព្រះកុមារលមើល" ។

លុះក្រាបទូលដូច្នេះហើយ ពួកគេបាននាំកុមារ ៥០០ នាក់ មកអង្គុយក្នុងសម្នាក់របស់តេមិយកុមារ ហើយចាត់ឲ្យអ្នកបម្រើយកនំនិងបង្អែមផ្សេង ៗ ទៅទុកក្បែរព្រះពោធិសត្វ រួចឈរក្នុងទីកំបាំងចាំលបមើលថា តើព្រះកុមារចាប់នំនិងបង្អែមនោះសោយដែរឬទេ?

ទារកផ្សេង ៗ ទាស់ទែងវាយគ្នាដណ្ដើមនំបរិភោគ ។ ចំណែកព្រះមហាសត្តទូន្មានខ្លួនឯងថា "នែតេមិយ អ្នកប្រាថ្នាភ័យក្នុងនរកឬ ឬក៏ប្រាថ្នានំនិងបង្អែម?" ដូច្នេះហើយ ព្រះអង្គរអាភ័យក្នុងនរក មិនយកព្រះទ័យទុកដាក់មើលនំនិងបង្អែមទេ ។

ការសាកល្បងដោយនំនិងបង្អែមជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈមួយឆ្នាំដែរ នៅតែពុំឃើញព្រះកុមារបង្ហាញអាការឃ្លាននំនិងបង្អែមម្ដងណាសោះ ។

ពិសោធន៍ដោយផ្លែឈើក្នុងព្រះជន្ម ២ ឆ្នាំ

បន្ទាប់ពីនោះ មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើម ពិគ្រោះគ្នាថា ៖

"ធម្មតា ទារកដែលមានអាយុ ២ ឆ្នាំ តែងមានចំណូលចិត្តបរិភោគផ្លៃឈើតូចធំ យើងនឹងយកផ្លៃឈើសាកល្បងព្រះកុមារមើល" ។

គិតដូច្នេះហើយ ពួកគេបានចាត់អ្នកបម្រើឲ្យយកផ្លៃឈើផ្សេង ៗ ទៅដាក់ក្បែរព្រះពោធិសត្វសាកល្បងលមើល ។

ទារកផ្សេង ៗ ឈ្លោះប្រវាយប្រតប់គ្នាដណ្ដើមផ្លៃឈើបរិភោគ ។ ចំណែកតេមិយកុមារវិញ ហេតុតែខ្លាចរអាសេចក្ដីទុក្ខក្នុងនរក មិនយកព្រះទ័យទុកដាក់សម្លឹងមើលផ្លៃឈើនោះឡើយ ។

ការសាកល្បងដោយផ្លៃឈើតូចធំជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ នៅតែពុំឃើញព្រះកុមារបង្ហាញអាការៈឃ្លានផ្លៃឈើម្ដងណាសោះ ។

ពិសោធន៍ដោយគ្រឿងលេងក្នុងព្រះជន្ម ៣ ឆ្នាំ

បន្ទាប់ពីនោះ មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើមប្រឹក្សាគ្នាថា ៖

"ធម្មតា ទារកដែលមានអាយុ ៣ ឆ្នាំ តែងមានចំណូលចិត្តខាងកីឡនកណ្ឌ (គ្រឿងលេងរបស់កុមារ) ពួកយើងនឹងសាកល្បងព្រះកុមារដោយកីឡនកណ្ឌនោះ" ។

ជំនុំគ្នាដូច្នេះហើយ ពួកគេបានជួលជាងឲ្យឆ្លាក់រូបដំរី រូបសេះ

ជាដើម ដែលមានខ្លះធ្វើអំពីមាស ខ្លះទៀតធ្វើអំពីវត្ថុនានា រួចយកទៅដាក់ក្បែរព្រះពោធិសត្វ ។

ទារកផ្សេង ៗ ឈ្លោះដណ្ដើមគ្នាលេង ។ ចំណែកព្រះមហាសត្វមិនក្រឡេកមើលអ្វីទាល់តែសោះ ។

ការសាកល្បងដោយគ្រឿងលេងរបស់កុមារ ជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ នៅតែពុំឃើញព្រះកុមារបញ្ចេញអាការចង់លេងកីឡូនភណ្ឌម្ដងណាសោះ ។

ពិសោធន៍ដោយភោជនក្នុងព្រះជន្ម ៤ ឆ្នាំ

បន្ទាប់ពីនោះ មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើមប្រឹក្សាគ្នាថា ៖ "ជាធម្មតា ទារកដែលមានអាយុ ៤ ឆ្នាំ មានចំណូលចិត្តបរិភោគភោជន យើងនឹងសាកល្បងព្រះកុមារដោយភោជន[១៦] ម្ដងវិញមើល" ។

គិតដូច្នេះហើយ ពួកគេចាត់អ្នកបម្រើឲ្យយកភោជននានា ទៅដាក់ក្បែរព្រះកុមារ ។

[១៦] វត្ថុសម្រាប់បរិភោគ, អាហារ ។

ទារកផ្សេង ៗ ពួតភោជនជាដុំ ៗ បរិភោគ ។ ចំណែកព្រះមហាសត្វ ទូន្មានខ្លួនឯងថា "នែតេមិយ អ្នកមិនធ្លាប់បានអាហារភោជនបែបនេះ ជាច្រើនអត្តភាពរាប់មិនអស់មកហើយ" ដូច្នេះហើយ ព្រះអង្គខ្លាចរអាសេចក្ដីទុក្ខក្នុងនរក មិនយកព្រះទ័យទុកដាក់សម្លឹងមើលនូវភោជននោះឡើយ ។

ក្នុងគ្រានោះ ព្រះមាតារបស់ព្រះមហាសត្វឃើញដូច្នោះ ព្រះនាងស្ទើរតែបែកព្រះឱរាស្ងាប់ អត់សង្កត់ព្រះទ័យមិនបាន ក៏ស្ទុះទៅចាប់អាហារភោជនបញ្ចុកបុត្រ ដោយព្រះហស្តរបស់ព្រះនាងផ្ទាល់ ។

ការសាកល្បងដោយអាហារភោជនជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ នៅតែពុំឃើញព្រះកុមារបង្ហាញអាការឃ្លានភោជនាហារម្តងណាឡើយ ។

ពិសោធន៍ដោយភ្លើងក្នុងព្រះជន្ម ៥ ឆ្នាំ

បន្ទាប់មក មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើម ប្រឹក្សាគ្នាថា ៖

"ធម្មតា ក្មេងអាយុ ៥ឆ្នាំ តែងតែខ្លាចភ្លើង, យើងនឹងយកភ្លើងមកបន្លាចព្រះកុមារមើល" ។

គិតដូច្នេះហើយ ពួកអាមាត្យបានឲ្យជាងធ្វើផ្ទះស្លឹកត្នោតដ៏ធំមួយ ខ្នងមានទ្វារច្រើន នៅឯព្រះលានហ្លួង រួចហើយដាក់ព្រះពោធិសត្វឲ្យ

អង្គុយកណ្តាល រីឯកុមារផ្សេង ៗ ឲ្យអង្គុយចោមរោមព្រះពោធិសត្វនោះ រួចនាំគ្នាបង្កាត់ភ្លើង ។

កុមារផ្សេង ៗ ក្រឡេកឃើញភ្លើងឆេះ ម្នាក់ ៗ ស្រែកព្ទរំពង រត់រកច្រកចេញយកតែព្រះអាយុស (អាយុជីវិត) ។ ចំណែកមហាសត្វ គិតក្នុងហឫទ័យថា "កម្តៅភ្លើងប៉ុណ្ណោះមិនស្មើកម្តៅភ្លើងក្នុងនរកឡើយ កម្តៅភ្លើងនរកលើសនេះ ១០០ ដង, ១.០០០ ដង, ១០.០០០ ដង, ១០០.០០០ ដងទៅទៀត" ។ គិតដូច្នេះហើយ ព្រះកុមារនៅស្ងៀមនឹងថ្កល់ឥតកម្រើកមើលទៅហាក់ដូចជាព្រះមហាថេរ[១៧] កំពុងចូលនិរោធសមាបត្តិដូច្នោះ ។

គ្រានោះ ភ្លើងឆេះរាលជិតដល់ព្រះមហាសត្វ ទើបពួកមេដោះម្នីម្នាទៅយកតេមិយកុមារចេញ ។

ការសាកល្បងដោយភ្លើងជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ តែពុំឃើញព្រះកុមារខ្លាចរអាចំពោះភ្លើងម្តងណាសោះ ។

ពិសោធន៍ដោយដំរីក្នុងព្រះជន្ម ៦ ឆ្នាំ

បន្ទាប់មក មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើមប្រឹក្សាគ្នាថា ៖

---

[១៧] ព្រះថេរៈធំ, ព្រះថេរៈដែលបានសាងផ្នួសយ៉ាងតិចពីត្រឹម ១០ ឆ្នាំឡើងទៅ ហើយមានចំណេះវិជ្ជាជ្រៅជ្រះទាំងផ្លូវលោកទាំងផ្លូវធម៌ ។

"ធម្មតា ក្មេងអាយុ ៦ ឆ្នាំ តែងតែខ្លាចដំរីចុះប្រេង, យើងនឹងល្បង ព្រះកុមារដោយដំរីសាកមើល" ។

គិតដូច្នេះហើយ បានចាត់នាយហត្ថាចារ[១៨] ឲ្យបង្ហឹកដំរីមួយក្បាល ឲ្យចេះស្តាប់បង្គាប់ដាក់លាក់រួចលែងឲ្យដើរទៅរកព្រះមហាសត្វ ដែល ដាក់ឲ្យអង្គុយនៅឯព្រះលានហ្លួង មានកុមារផ្សេង ៗ ចោមរោមជុំជិត ។ ដំរីនោះដើរមកចេះសម្ដែងអាការបំភិតបំភ័យ ដោយបន្លឺកោញ្ចនាទ[១៩] លាន់ឮខ្ទរខ្ទារ ប្រមោយបោយបក់ទៅនឹងផែនប្រឹថពីឮសូរឱបឱបគួរឲ្យ រន្ធត់ក្រៃពេក ។

កុមារផ្សេង ៗ គ្រាន់តែក្រឡេកឃើញដំរីនោះភ្លាម ម្នាក់ ៗ ភិតភ័យ ខ្លាចស្លាប់ រត់បែកខ្ញែកចែកផ្លូវគ្នាទៅគ្រប់ទិសតូចទិសធំ ។ ចំណែក ព្រះមហាសត្វឃើញដំរីចុះប្រេងដើរតម្រង់មក គិតក្នុងហឫទ័យថា "ការ ស្លាប់ដោយប្រមោយដំរីកាច ល្អជាជាងការឆេះក្នុងនរកដ៏សែនក្ដៅ"

---

[១៨] ហត្ថាចារ្យ គឺអាចារ្យអ្នកបង្ហឹកបង្ហាត់ដំរី ហៅម្យ៉ាងទៀត ហ្មដំរី ឬទម័កដំរី អ្នក ទូន្មានដំរី ។

[១៩] ការបន្លឺសូរសព្ទដូចជាសម្រែកនៃសត្វក្រៀល ឧ. ដំរីបន្លឺនូវកោញ្ចនាទ (ប្រើ ចំពោះតែដំរី) ។

ដូច្នេះហើយ ទ្រង់គង់ប្រថាប់នៅទីនោះដដែលមិនគេចវេះទេ ព្រោះនឹករអាដល់ភ័យនៅក្នុងនរកឯណោះវិញ ។

ចំណែកដំរីដែលបង្វឹកថ្មីកល្អហើយនោះ ដើរទៅដល់យកប្រមោយត្រកងចាប់ព្រះមហាសត្តលើកឡើងទៅលើដូចសំណុំផ្កា រួចគ្រវាត់ទៅមក ៗ ថ្នម ៗ មិនឲ្យព្រះពោធិសត្វឈឺចុកចាប់ដល់ខ្លួនប្រាណឡើយ ។

ការសាកល្បងដោយដំរីជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ ក៏នៅតែពុំឃើញព្រះកុមារមានអារម្មណ៍ភ័យខ្លាចបន្តិចសោះឡើយ ។

ពិសោធន៍ដោយពស់ក្នុងព្រះជន្ម ៧ ឆ្នាំ

បន្ទាប់មក មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើមប្រឹក្សាគ្នាថា ៖

"ធម្មតា ក្មេងអាយុ ៧ ឆ្នាំ តែងខ្លាចសត្វពស់ យើងនឹងល្បងព្រះកុមារដោយពស់សាកមើល" ។

ដូច្នេះហើយ អាមាត្យបានដាក់ព្រះពោធិសត្វឲ្យអង្គុយជាមួយនឹងក្មេងផ្សេង ៗ រួចលែងសត្វពស់ទាំងឡាយ ដែលដកចង្កូមនិងចងមាត់រួចហើយឲ្យលូនកាត់វង់ក្មេង ៗ ។

ក្មេងផ្សេង ៗ ឃើញសត្វពស់ទាំងនោះ ក៏ភ័យខ្លាចរន្ធត់ស្រែកថ្ងូររំពង នាំគ្នារត់គេចចេញ ។ ចំណែកព្រះមហាសត្តរំពឹងដល់ភ័យក្នុង

នរកថា "ការស្លាប់ដោយពស់ពិសនេះចឹកល្អជាងការទទួលរងនូវមហា-ទុក្ខដ៏ធ្ងន់ក្នុងនរក" ។ គិតដូច្នេះហើយ ទ្រង់នៅស្ងៀមនឹងថ្កល់ឥតកម្រើក ហាក់ដូចជាព្រះមហាថេរកំពុងចូលនិរោធសមាបត្តិ ដូច្នោះដែរ ។

គ្រានោះ ពស់រុំព័ទ្ធជុំវិញព្រះកាយ ព្រះរាជកុមារទាំងអស់ រួចបើកពពារ[២០] ពីលើក្បាល ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ពេលនោះ ព្រះកុមារនៅស្ងៀមដដែល ។

ការយកសត្វពស់មកសាកល្បងព្រះកុមារយ៉ាងនេះអស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ នៅតែពុំឃើញព្រះកុមារមានអារម្មណ៍ភ័យខ្លាចបន្តិចសោះឡើយ ។

---

[២០] អាការសម្បើមរបស់ពស់ ដែលប្រឹងដំឡើងកឱ្យរីកធំជាងប្រក្រតី ឧ. ពស់ដកពពារ ។

ពិសោធន៍ដោយរបាំមហោស្រព[២១]ក្នុងព្រះជន្ម ៨ ឆ្នាំ

បន្ទាប់ពីនោះ មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើមពិភាក្សាគ្នាថា ៖ "ធម្មតា ក្មេងអាយុ ៨ ឆ្នាំ មានចំណូលចិត្តខាងរបាំមហោស្រព, យើងនឹងល្បងព្រះកុមារដោយរបាំមហោស្រពនោះសាកមើល" ។

ដូច្នេះហើយ ចាត់ពួកមេដោះយកព្រះតេមិយកុមារទៅដាក់ឲ្យអង្គុយឯព្រះលានហ្លួងជាមួយនឹងក្មេង ៗ ៥០០ នាក់ រួចចាត់ឲ្យគេចាប់ផ្តើមលេងរបាំមហោស្រព ។

កុមារផ្សេង ៗ មើលរបាំមហោស្រពនោះគ្រប់គ្នា ញញឹមសើច[២២] ក្អាកក្អាយ ហ៊ោកញ្ច្រៀវថា "ល្អមើលមែន ! ល្អមើលមែន !" ។ ចំណែក

---

[២១] របាំយ៉ាងធំ, ការលេងល្បែងរបាំគគ្រឹកគគ្រេង, ការរីករាយសប្បាយខ្លាំងដោយល្បែងរបាំ, ការបញ្ចេញរបស់ប្លែក ៗ ដាក់តាំងជារបៀបយ៉ាងធំឱ្យមហាជនមើល, ពិធីសម្ពោធន៍យ៉ាងធំ ឧ. លេងមហោស្រព, មើលមហោស្រព ។

[២២] ហើបបបូរមាត់លាន់សូរសព្ទតិចឬខ្លាំងចេញរន្ទាន់រអឹកទប់មិនឈ្នះ ។ ក្នុងគម្ពីរសុពោធាលង្ការចែកប្រភេទនៃការសើចមាន ៦ យ៉ាងគឺ (១) **សិត** ការសើចមិនចេញអញ្ចាញធ្មេញ, (២) **ហសិត** ការសើចចេញអញ្ចាញធ្មេញ, (៣) **វិហសិត** ការសើចចេញសំឡេងស្រាល ៗ, (៤) **អតិហសិត** ការសើចចេញសំឡេងខ្លាំង, (៥) **ឧបហសិត** ការសើចញ័រខ្លួនប្រាណ, (៦) **អវហសិត** ការសើចចេញទឹកភ្នែក ។

ព្រះមហាសត្តនឹកគិតដល់ភ័យក្នុងនរកថា "ពេលកើតក្នុងនរក តេមិយឯងពុំមានឱកាសបញ្ចេញសំណើចឬការសប្បាយរីករាយ សូម្បីតែមួយវិនាទីសោះ" ក្រោយពីគិតឃើញដូច្នេះហើយ ទ្រង់ពុំបានបញ្ចេញសំណើចនិងកាយវិការអ្វីសោះ គឺនៅស្ងៀម មិនរវល់យកព្រះនេត្រទតមើលនូវរបាំមហោស្រពនោះឡើយ ។

ការសាកល្បងដោយរបាំមហោស្រពជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ នៅតែពុំឃើញព្រះកុមារបង្ហាញអាការត្រេកត្រអាលរីករាយនឹងរបាំមហោស្រពម្ដងណាសោះ ។

ពិសោធន៍ដោយមនុស្សគុនក្បាច់ជាចន្លុះព្រះជន្ម ៩ ឆ្នាំ

បន្ទាប់មក មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើមពិភាក្សាគ្នាថា ៖ "ធម្មតាក្មេងអាយុ ៩ ឆ្នាំ តែងខ្លាចដាវ, យើងនឹងល្បងព្រះកុមារដោយផ្ទៃដាវនោះសាកមើល" រួចហើយ ដាក់ព្រះកុមារឲ្យអង្គុយរួមជាមួយនឹងកុមារ ៥០០ នាក់ ។

ពេលកុមារផ្សេង ៗ កំពុងអង្គុយប្រលែងគ្នាលេងយ៉ាងសប្បាយ ពួកអាមាត្យចាត់បុរសម្នាក់ឲ្យសម្ដែងអាការជាមនុស្សកាចសាហាវកាន់ដាវចាំងផ្ទេក គុនក្បាច់គ្រវីជុំវិញខ្លួន លាន់ស្នូរខ្ទាប់ ៗ លោតត្រឡប់

លោតផ្លោង បញ្ចេញស្នូរកណ្តាប់ដៃ ហក់ស្ទុះទៅលឿនក្រៃ ស្រែកសន្ធាប់[២៣]ថា ៖

"ឯណាបុត្រកាឡកណ្ណីរបស់ស្តេចកាសិរាជ យើងរកមុខកាត់ក្បាលវា" ។

ឃើញដូច្នោះ កុមារផ្សេង ៗ ភិតភ័យតក់ស្លុតរន្ធត់បាត់អស់ស្មារតី រត់បែកខ្ញែកសព្វទិសា យកតែព្រះអាយុស ។ ចំណែកព្រះមហាសត្តវិញ ជញ្ជឹងដល់ភ័យក្នុងនរក អង្គុយធ្វើព្រងើយដូចជាមិនដឹងស្ពានការណ៍អ្វីសោះ ។

គ្រានោះ បុរសនោះយកដាវកកិតព្រះសីសៈរបស់ព្រះតេមិយកុមារ ហើយសម្លុតថា "យើងនឹងកាត់ក្បាលឯង" ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ក៏មិនអាចធ្វើឲ្យព្រះកុមារភ័យតក់ស្លុតបានដែរ អ្នកកាន់ដាវអស់តម្រិះបញ្ចេញក្បាច់ ទើបដើរចេញពីព្រះកុមារទៅវិញ ។

ការសាកល្បងដោយមនុស្សគុនក្បាច់ដាវជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ នៅតែពុំឃើញព្រះកុមារមានអារម្មណ៍ភិតភ័យម្តងណាសោះ ។

---

[២៣] ស្រែកគំរាមខ្លាំង, គំហកពេញសំឡេង ឧ. សន្ធាប់ដាក់, ស្រែកសន្ធាប់ ។

ពិសោធន៍ដោយផ្លុំស័ង្ខក្នុងព្រះជន្ម ១០ ឆ្នាំ

បន្ទាប់មក ក្នុងពេលព្រះកុមារមានព្រះជន្ម ១០ ឆ្នាំ ដើម្បីដឹងថា ព្រះរាជកុមារ ជាមនុស្សថ្លង់ពិត ឬមិនពិតនោះ មន្ត្រីទាំងឡាយមាន អាមាត្យជាដើម ក៏ធ្វើការសាកល្បងដោយដាក់ឲ្យព្រះរាជកុមារគង់ ប្រថាប់លើសិរីសយនា[២៤] ដែលបិទបាំងជិតដោយវាំងនន រួចចោះ ប្រហោងក្នុងទីទាំង ៤ ខាង ពួនមិនឲ្យព្រះតេមិយកុមារមើលឃើញ ហើយចាត់ អ្នកផ្លុំសង្ខ[២៥] ទាំងឡាយ ឲ្យមកអង្គុយនៅខាងក្រោមក្រឡា ព្រះបន្ទំ បង្គាប់ឲ្យផ្លុំសង្ខឮសំឡេងព្រមគ្នា ។

អាមាត្យទាំងឡាយឈរនៅខាងទាំង ៤ លបមើលតាមប្រហោង វាំងនន ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ពួកគាត់មិនបានឃើញនូវការ ភាំងស្មារតី ការកម្រើកដៃជើងជាកាយវិការប្លែក ឬការប្រែខ្លួនសូម្បីតែ បន្តិច ។

---

[២៤] ដំណេកដ៏មានសិរី, ទីសម្រាប់ដេកដ៏មានសិរី, ក្រឡាបន្ទំរបស់ក្សត្រិយ៍ ។

[២៥] ខ្យងសមុទ្រមួយបែប គូទស្រួចមានស្នាមវិលស្រួល សម្បុរ-ស សម្រាប់ពួកបារគូផ្លុំ ឬសម្រាប់ដងទឹកសក្តិសិទ្ធិស្រោចក្នុងព្រះរាជពិធីជាដើម ឧ. ពួកបារគូផ្លុំសង្ខ, ស្រោច ទឹកក្ងស់ទឹកសង្ខថ្វាយ ។

ការសាកល្បងដោយស្នូរសំឡេងសង្ខជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ នៅតែពុំឃើញព្រះរាជកុមារភាំងស្មារតី ឬកម្រើកកាយម្តងណាសោះ ។

ពិសោធន៍ដោយស្នូរស្គរក្នុងព្រះជន្ម ១១ ឆ្នាំ

បន្ទាប់ពីនោះ ឈានដល់ឆ្នាំមួយទៀត ជាកាលនៃព្រះកុមារមានព្រះជន្ម ១១ ឆ្នាំ ។

ការសាកល្បងដោយស្នូរស្គរភេរី (ស្គរធំ) អស់រយៈពេល មួយឆ្នាំដែរ នៅតែពុំបានលទ្ធផលដដែល ។

ពិសោធន៍ដោយពន្លឺប្រទីបក្នុងព្រះជន្ម ១២ ឆ្នាំ

បន្ទាប់ពីនោះ ក្នុងពេលព្រះកុមារមានព្រះជន្ម ១២ ឆ្នាំ មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើមប្រឹក្សាគ្នាថា ៖

"យើងនឹងសាកល្បងព្រះកុមារដោយប្រទីបលមើល

តើព្រះកុមារកម្រើកដៃឬជើងក្នុងយប់ងងឹតឬអត់" ។

ជំនុំគ្នាដូច្នេះហើយ ពួកអាមាត្យក៏អុជប្រទីបជាច្រើនដាក់ក្នុងក្អមទាំងឡាយ ពន្ធត់នូវប្រទីបផ្សេង ៗ រួចដាក់ព្រះកុមារឲ្យផ្ទុំក្នុងទីងងឹត

មួយស្របក់ ហើយលើកប្រទីបចេញអំពីក្អមឲ្យភ្លឺព្រម ៗ គ្នា សង្កេតមើលឥរិយាបថព្រះកុមារ ។

ការសាកល្បងដោយប្រទីបជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះអស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ នៅតែពុំទទួលបានលទ្ធផល ។

ពិសោធន៍ដោយទឹកអំពៅក្នុងព្រះជន្ម ១៣ ឆ្នាំ

បន្ទាប់ពីនោះ ក្នុងពេលព្រះកុមារមានព្រះជន្ម ១៣ ឆ្នាំ មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើមពិភាក្សាគ្នាថា ៖

"យើងនឹងល្បងព្រះកុមារដោយទឹកអំពៅសាកមើល" ។

ដូច្នេះ ក៏យកទឹកអំពៅលាបពេញព្រះកាយរបស់ព្រះកុមារ រួចយកទៅដាក់ឲ្យផ្ទំក្នុងទីមានសត្វរុយច្រើន ។ ហ្វូងសត្វរុយមករោមពាសពេញសរីរៈរបស់ព្រះកុមារ បឺតជញ្ជក់យករសជាតិផ្អែមដែលជាប់នឹងព្រះកាយព្រះកុមារ មើលទៅដូចជាពួកវាកំពុងចាក់ដោយម្ជុល ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី ព្រះតេមិយកុមារនៅស្ងៀមនឹងថ្កល់ ហាក់ដូចព្រះមហាថេរកំពុងចូលនិរោធសមាបត្តិ[២៦] ដូច្នោះ ។

---

[២៦] ការចូលឈានដល់ថ្នាក់រំលត់ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញចូល តាំងនៅបានអស់កាលកំណត់យ៉ាងយូរត្រឹម ៧ ថ្ងៃ ទើបចេញវិញ ។

ការសាកល្បងដោយទឹកអំពៅជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ តែពុំឃើញព្រះកុមារកម្រើកកាយម្តងណាសោះ ។

ពិសោធន៍ដោយអាចម៍និងទឹកនោមក្នុងព្រះជន្ម ១៤ ឆ្នាំ

បន្ទាប់មក ក្នុងពេលព្រះរាជកុមារមានព្រះជន្ម ១៤ ឆ្នាំ មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើមពិភាក្សាគ្នាថា ៖

"ឥឡូវនេះ ព្រះរាជកុមារធំហើយ ចេះស្រឡាញ់របស់ស្អាត ចេះខ្ពើមរបស់មិនស្អាត យើងនឹងសាកល្បងព្រះរាជកុមារនោះដោយរបស់ដែលមិនស្អាតមើល" ។

តាំងអំពីកាលនោះមក មេដោះទាំងឡាយមិនងូតទឹក មិនលាងជម្រះលាមក ថ្វាយព្រះរាជកុមារទេ ។ ព្រះតេមិយកុមារ កាលបន្ទោបង់ឧច្ចារៈនិងបស្សាវៈ (ជុះនិងនោម) ក៏ដេកត្រាំប្រឡាក់អាចម៍និងនោមក្នុងទីនោះឯង ។ សត្វរុយទាំងឡាយរោមស៊ីប្រញាយពាសពេញសរីរៈកាយរបស់ព្រះរាជកុមារ ព្រោះតែក្លិនដ៏ស្អុយឆ្អេះឆ្អាបនោះ មើលទៅហាក់ដូចជាហ្វូងរុយកំពុងហើរចេញអំពីសាកសពដែលស្អុយរលួយមានក្លិនអសោច ។ ព្រះមហាសត្តនៅស្ងៀមមិនកម្រើកកាយវិការអ្វីទេ ស្រាប់តែមេដោះទាំងឡាយ ដែលឈរជុំវិញព្រះមហាសត្តនោះ នាំគ្នាត្មះតិះដៀលថា ៖

"នៃតេមិយកុមារ អ្នកធំពេញវ័យហើយ អ្នកណានឹងផ្គត់ផ្គង់អ្នកឯង គ្រប់ពេល អ្នកមិនបេះខ្មាសគេទេឬអី ? ហេតុម្ដេចបានជាដេកត្រាំក្នុងមូត្រនិងលាមកអ៊ីចឹង[២៧] ក្រោកឡើងសម្អាតកាយខ្លួនឯងមើល" ។ ពួកមេដោះបាននាំគ្នាតិះដៀលដូច្នេះ ។

ព្រះតេមិយកុមារ ទោះបីប្រឡាក់ដោកក្នុងគំនរលាមកគួរខ្ពើមបែបណាក៏ដោយ ក៏ទ្រង់នៅស្ងៀមមិនកម្រើក ដោយនឹកឃើញដល់ក្លិនស្អុយក្នុងរណ្ដៅគូថនរក ជារណ្ដៅនរកមួយប្រភេទដែលពោរពេញដោយលាមក ដែលអាចជះក្លិនស្អុយដល់បេះដូងរបស់មនុស្ស ទោះឈរនៅឆ្ងាយ ១០០ យោជន៍ក៏ដោយ ។

ការសាកល្បងព្រះរាជកុមារដោយអាចម៍និងទឹកនោម ជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ តែពុំឃើញព្រះរាជកុមារកម្រើកព្រះកាយម្ដងណាសោះ ។

---

[២៧] យ៉ាងហ្នឹង, ដូចហ្នឹង ។ អ៊ី < អ + ៊ + ី ត្រូវផ្លាស់សញ្ញាត្រីសព្ទជាជាស្រះ ុ ដើម្បីកុំឱ្យត្រួតលើគ្នាពីរជាន់ ដូចជាពាក្យ ស៊ី, ហ៊ឺហា ដូច្នោះដែរ (កុំសរសេរ អញ៉ឹង) ។

ពិសោធន៍ដោយរងើកភ្លើងក្នុងព្រះជន្ម ១៥ ឆ្នាំ

បន្ទាប់អំពីនោះ ក្នុងកាលព្រះរាជបុត្រចម្រើនព្រះជន្មបាន ១៥ ឆ្នាំ មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើមពិភាក្សាគ្នាថា ៖

"យើងនឹងល្បងព្រះរាជបុត្រនោះ ដោយរងើកភ្លើងសាកមើល" ។ រួចគេនាំគ្នាយកអំបែងទាំងឡាយដ៏ពោរពេញដោយរងើកភ្លើងទៅដាក់ខាងក្រោមគ្រែរបស់ព្រះរាជបុត្រ ដោយគិតថា ៖

"ពេលត្រូវចំហាយក្ដៅហើយ ព្រះរាជបុត្រនឹងមិនអាចទ្រាំនឹងទុក្ខវេទនាបាន ប្រាកដជាកម្រើកកាយវិការពុំខាន" ។

គ្រានោះ កន្ទួលធំ ៗ បានចេញលើសរីរៈរបស់ព្រះរាជបុត្រ ។ ព្រះមហាសត្តនៅស្ងៀមដោយអត់សង្កត់ព្រះទ័យថា ៖

"កម្ដៅនៅឯអវិចីនរក[២៨] ជះចំហាយបានដល់ទៅ ១០០ យោជន៍, ទុក្ខនោះខ្លាំងជាងទុក្ខដែលអញកំពុងទទួលរងនេះ ១០០ ដង, ១.០០០ ដង, ១០.០០០ដង, ១០០.០០០ ដងទៅទៀត" ។

---

[២៨] ឈ្មោះរណ្ដៅនរកធំមួយ បណ្ដារណ្ដៅនរកធំទាំង ៨, សត្វដែលមានបាបធ្ងន់ តែងទៅកើតក្នុងនរកនេះ ។ ពាក្យបាលីចំថា អវីចិ < ន (មិន) + វីចិ (=អន្តរ គឺចន្លោះ) ប្រែថា មិនមានចន្លោះ សំដៅន័យ ៣ យ៉ាងគឺ (១) នរកនេះតែងមានអណ្ដាតភ្លើងឆេះ

គ្រានោះ ព្រះមាតាបិតារបស់ព្រះមហាសត្វ ឃើញសភាពដូច្នោះ ស្មើរតែបែកព្រះរាជហឫទ័យ ទើបដេញមនុស្សទាំងឡាយឲ្យចៀស ចេញហើយ ទ្រង់ក៏ស្ទុះម្ទីម្ទាទៅចាប់លើកបីរាជបុត្រនាំចេញអំពីកម្ដៅ ភ្លើងនោះ ទាំងមានព្រះវាចារអាក់រអួលអង្វរថា ៖

"តេមិយបុត្រសម្លាញ់អើយ, យើងដឹងថា អ្នកមិនមែនខ្វិនថ្លង់គទេ, ពីព្រោះមនុស្សខ្វិន ថ្លង់ គ ពុំមានដៃ ជើង និងស្នឹកត្រចៀកមាន សណ្ឋានបែបនេះឡើយ, បាគឺជាបុត្រដែលយើងបានមកដោយ ការបន់ស្រន់, កុំធ្វើឲ្យយើងអស់ក្ដីសង្ឃឹម, ចូរឲ្យយើងរួចពីពាក្យ ដំណៀល[២៩] របស់ស្ដេចទូទាំងសកលជម្ពូទ្វីប" ។

ទោះបីព្រះមាតាបិតាអង្វរយ៉ាងនេះ ក៏ព្រះមហាសត្វទ្រង់ នៅតែធ្វើ ស្ងៀមធ្វើហាក់ដូចពុំឮអ្វី ៗ ទាំងអស់ ។ គ្រានោះ ព្រះមាតាបិតារបស់ ព្រះអង្គទ្រង់យាងត្រឡប់ទៅវិញ ទាំងព្រះកន្សែងខ្សឹកខ្សួលយ៉ាងខ្លាំង, ពេលខ្លះ ព្រះមាតាយាងចូលមកអង្វរតែមួយអង្គឯង, ពេលខ្លះ ព្រះ

ជាប់រហូតឥតស្រាក, (២) សត្វក្នុងនរកនេះមានចំនួនច្រើនណែនណាន់តាន់តាប់ដូច ម្សៅក្នុងនាឡិ, (៣) មានសេចក្ដីទុក្ខឈឺចាប់ពើតពោលពាលខ្លោចផ្សាឥតធូរស្បើយ ។

[២៩] សម្ដីដៀល, សម្ដីរិះគន់, និន្ទាធ្ងន់ ៗ ឧ. គួរប្រយ័ត្ន កុំប្រព្រឹត្តអំពើអាក្រក់ ក្រែងនឹង មានដំណៀលដល់ខ្លួន រាលដាលដល់ផៅពង្សវង្សត្រកូលផង ។

បិតាយាងចូលមកអង្វរតែមួយអង្គឯង ។ ការសាកល្បង ដោយភ្លើងជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈពេលមួយឆ្នាំដែរ តែពុំឃើញព្រះរាជបុត្រកម្រើកកាយម្ដងណាសោះ ។

ពិសោធន៍ដោយកាមគុណក្នុងព្រះជន្ម ១៦ ឆ្នាំ

បន្ទាប់ពីនោះ ក្នុងកាលព្រះរាជបុត្រមានព្រះជន្ម ១៦ ឆ្នាំ មន្ត្រីទាំងឡាយមានអាមាត្យជាដើមប្រឹក្សាគ្នាថា ៖

"ជាធម្មតា មនុស្សគ្រប់រូបឲ្យតែដល់វ័យគ្រប់ការហើយ ទោះជាខ្វិន គ ថ្លង់ ពិការពិកលយ៉ាងណា ក៏តែងតែត្រេកអរក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរឲ្យត្រេកអរ អ្នកដែលមិនត្រេកអរនោះ ឥតអង្គីមាន[៣០] ឡើយ, តែងតែប្រទូស្តក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរឲ្យប្រទូស្ត អ្នកដែលមិនប្រទូស្តនោះ ឥតអង្គីមានឡើយ ដូចជាផ្កាទាំងឡាយ ដល់រដូវត្រូវរីក ក៏រមែងរីកឡើងដូច្នោះដែរ យើងនឹងនាំពួកស្រីរបាំមកល្បងព្រះរាជបុត្រសាកមើល" ។

---

[៣០] ឥតដែលមានសោះ, ទេសោះ (ច្រើនតែដាក់ពាក្យ ក៏ ផ្សំពីខាងដើម) ឧ. ខ្ញុំនឹងដែលបានឃើញរបស់នោះ សូម្បីតែម្ដងក៏ឥតអង្គីមាន ។

ប្រឹក្សាគ្នារួចហើយ អាមាត្យនិងព្រាហ្មណ៍បានហៅស្រីរបាំដែលមានរូបឆោមលោមពណ៌ល្អស្រស់ប្រិមប្រិយ ដល់ព្រមដោយដំណើរកែក្រាយដូចទេពកញ្ញា ឲ្យចូលមកជួបហើយប្រាប់ថា ៖

"បើនាងណាមួយ អាចធ្វើឲ្យព្រះរាជបុត្រសើចឬជាប់ព្រះទ័យដោយកិលេសបាន នាងនោះនឹងបានធ្វើជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះរាជបុត្រ" ។

ពួកស្រីរបាំទាំងនោះបាននាំគ្នាផ្ងូតទឹកក្រអូប តុបតែងថ្វាយព្រះអង្គ ឲ្យដូចជាទេវបុត្រ លើកដាក់លើសិរីសយនាក្រឡាព្រះបន្ទំ ដែលរៀបចំក្រាលស្អាតបាតក្នុងបន្ទប់ដ៏មានសិរី ប្រាកដដូចទេវវិមាន អប់ទាំងគ្រឿងក្រអូប ភួងផ្កា ទឹកអប់ និងលម្អិតជាដើម ធ្វើឲ្យមានក្លិនឈ្ងុយឈ្ងប់ក្រអូបសាយទូទៅពេញបន្ទប់ ហើយនាំគ្នាចេញមកខាងក្រៅវិញ ។

គ្រានោះ ស្ត្រីទាំងឡាយនាំគ្នាទៅចោមរោមជុំជិតព្រះតេមិយកុមារព្យាយាមលួងអភិរម្យ[៣១] ដោយប្រើស្នៀតផ្សេង ៗ មានរាំផង ច្រៀងផងនិយាយផ្អែមល្ហែមដូចទឹកឃ្មុំផងជាដើម ។ ព្រះមហាសត្វមិនក្រឡេក

---

[៣១] ការលួងដោយវិធីផ្សេង ៗ ដើម្បីធ្វើឱ្យរីករាយ ឬត្រេកអរក្រៃពេក ។

មើលនូវស្ត្រីទាំងនោះ ព្រោះទ្រង់បរិបូណ៌ដោយពុទ្ធិ ហើយទ្រង់បាន
អធិដ្ឋានក្នុងចិត្តថា ៖

"សូមកុំឲ្យស្ត្រីទាំងនេះ បានទទួលសម្ផស្សពីការប៉ះសរីរៈអញ
ឡើយ" ។

ខណៈនោះទ្រង់បិទខ្យល់ដកដង្ហើមចេញនិងខ្យល់ដកដង្ហើមចូល
ភ្ជាម, ស្រាប់តែសរីរៈរបស់ព្រះអង្គមានអាការរឹង ។ ស្រី ៗ ទាំងនោះបាន
ប៉ះសរីរៈរបស់ព្រះរាជបុត្រ តែមិនបានទទួលសម្ផស្សទន់ស្រួលគួរជាទី
ពេញចិត្តឡើយ បែរជានាំគ្នាគិតភ័យតក់ស្លុតដូច្នេះថា ៖

"សរីរៈរឹងម៉្លេះបុរសនេះ ! នេះមិនមែនជាមនុស្សទេ ប្រហែលជា
យក្ខហើយមើលទៅ" ។ ម្នាក់ ៗ មិនអាចនៅទីនោះបានក៏ស្ទុះរត់
ចេញមកវិញ ។

ការសាកល្បងដោយស្រីរបាំ ជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងនេះ អស់រយៈ
ពេលមួយឆ្នាំដែរ តែពុំឃើញព្រះរាជបុត្រត្រេកត្រអាលនឹងកាមគុណ
ម្តងណាសោះ ។

សរុបសេចក្តីមក ការសាកល្បងដោយមធ្យោបាយធំ ៗ មាន ១៦
ដង អស់រយៈពេល ១៦ ឆ្នាំ ។ ឯមធ្យោបាយតូចវិញរាប់មិនអស់ តែគ្មាន

នរណាម្នាក់អាចស្តាបស្ទង់យល់ពីជម្រៅនៃដួងព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះ
តេមិយបានឡើយ ។

ជំពូកទី ៣

អំពីព្រះនាងចន្ទាទេវីទូលសុំពររាជសម្បត្តិ

បុរោហិតក្រាបទូលព្រះរាជាថាព្រះកុមារជាកាឡកណ្ណី

បន្ទាប់មក ព្រះរាជាទ្រង់មានសេចក្តីស្តាយក្រោយជាពន់ពេក ចាត់គេឲ្យទៅអញ្ជើញពួកព្រាហ្មណ៍បុរោហិតអ្នកទាយលក្ខណៈក្នុងថ្ងៃប្រសូតព្រះរាជកុមារ មកចូលគាល់ម្តងទៀត ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា ៖

"នៃអស់លោក ក្នុងពេលបុត្រយើងទើបនឹងប្រសូតថ្មី ៗ អស់លោកបានទស្សន៍ទាយចំពោះមុខយើងថា បុត្រនេះបរិបូរដោយបុញ្ញលក្ខណៈខាងធញ្ញជាតិ គ្មានអន្តរាយណាមួយកើតប្រាកដដល់គេទេ ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ បុត្រយើងនោះជាមនុស្សខ្វិន គ ថ្លង់ទៅវិញ, អ៊ីចឹងការទស្សន៍ទាយរបស់អស់លោក មិនចុតសោះ" ។

ពួកព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា ៖

"បពិត្រមហារាជ ពួកទូលបង្គំអាចមើលដឹងរឿងរ៉ាវគ្រប់យ៉ាងទាំងអស់បាន ប៉ុន្តែបើពួកទូលបង្គំក្រាបទូលព្រះអង្គដោយត្រង់ថា ព្រះរាជបុត្រដែលបានមកដោយរាជត្រកូលធ្វើពិធីបួងសួងសុំ

ជាបុត្រកាឡកណ្ណីនោះ ព្រះអង្គប្រាកដជាថ្នាំងថ្នាក់ព្រះទ័យពុំខាន ដូច្នេះហើយ ពួកទូលបង្គំពុំហ៊ានទូលថ្វាយតាមការណ៍ពិតឡើយ ក្រាបទូល" ។

គ្រានោះ ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា ៖

"តើឥឡូវនេះ យើងគួរធ្វើដូចម្ដេចទៅវិញ ?"

ពួកព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា ៖

"បពិត្រមហារាជ បើព្រះអង្គទុកព្រះតេមិយឲ្យនៅក្នុងរាជបុរី[៣២] នេះ មុខជាមានអន្តរាយ ៣ យ៉ាងណាមួយកើតប្រាកដ គឺអន្តរាយដល់ព្រះជន្មព្រះអង្គ១ អន្តរាយដល់ស្វេតច្ឆត្រព្រះអង្គ១ អន្តរាយដល់ព្រះអគ្គមហេសីព្រះអង្គ១ ។ ព្រោះហេតុយ៉ាងនេះ កុំបង្អង់យូរឡើយ ព្រះសម្មតិទេព ! ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ចេញរាជបញ្ជាគេឲ្យយកសេះអបមង្គល[៣៣] និងរថអបមង្គល ទឹមបរដឹករាជបុត្រចេញ

---

[៣២] ក្រុងដែលស្ដេចគង់នៅ ។

[៣៣] ដែលប្រាសចាកឬឃ្លាងចាកមង្គល ឥតមានសេចក្ដីចម្រើន ត្រូវចង្រៃរបរិត ។ ពាក្យ អបមង្គល នេះ ន័យដូចអពមង្គលដែរ ។

ទៅតាមទ្វារទិសខាងលិច ចូលទៅកាន់ព្រៃស្មសាន[៣៤] រួចជីករណ្ដៅជារាងចតុកោណកប់ព្រះរាជបុត្រចោលក្នុងទីនោះ ។ ការដែលព្រះអង្គធ្វើយ៉ាងនេះទើបផុតពីអន្តរាយបាន ក្រាបទូល" ។
ព្រះរាជាខ្លាចភយន្តរាយ យល់ព្រមធ្វើតាមពាក្យរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ ។

ព្រះរាជាអនុញ្ញាតឲ្យព្រះតេមិយសោយរាជ្យ ៧ ថ្ងៃ

គ្រានោះ ព្រះនាងចន្ទាទេវី បានជ្រាបនូវហេតុការណ៍នោះ ព្រះនាងមិ្មម្នាមួយអង្គឯងចូលទៅថ្វាយបង្គំព្រះមហាក្សត្រក្រាបទូលថា ៖

"បពិត្រព្រះស្វាមី ព្រះអង្គបានប្រទានពរដល់ខ្ញុំម្ចាស់រួចហើយកាលដែលព្រះរាជបុត្រទើបនឹងប្រសូត ពរនោះគឺខ្ញុំម្ចាស់បានទទួលទុក ឥឡូវនេះ សូមព្រះអង្គប្រទានពរនោះដល់ខ្ញុំម្ចាស់" ។
ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់តបថា ៖

"ទទួលយកចុះ ព្រះទេវី"។
ព្រះនាងចន្ទាទេវីក្រាបទូលព្រះស្វាមីថា ៖

"បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គប្រទានរាជសម្បត្តិដល់បុត្រ

---

[៣៤] ព្រៃខ្មោច, ព្រៃដែលគេយកខ្មោចទៅចោល, ប៉ាឆា ឧ. ព្រៃស្មសាន ឋានស្ងាត់ ។ តាមទម្លាប់ ច្រើននិយាយថា សំសាន ប៉ុន្តែសរសេរ ស្មសាន ដូចដែល ។

របស់ខ្ញុំម្ចាស់" ។

ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់តបថា ៖

"នៃទេពី ពរនោះយើងមិនអាចប្រទានដល់នាងបានទេ" ។

ព្រះនាងចន្ទាទេវីក្រាបទូលព្រះស្វាមីថា ៖

"បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បើទ្រង់ពុំប្រទានរាជ្យរហូតអស់មួយជីវិត សូមប្រទានត្រឹមតែ ៧ ឆ្នាំ ក៏បានដែរព្រះអង្គ" ។

ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់តបថា ៖

"មិនអាចទេ ទេពី" ។

ទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ព្រះនាងចន្ទាទេវីក្រាបទូលសុំជាបន្ត បន្ទាប់មកទៀតតាំងពី ៦-៥-៤-៣-២ ឆ្នាំ រហូតដល់ ១ ឆ្នាំ ព្រះរាជានៅតែមិនយល់ព្រម ។ ព្រះនាងនៅតែទទូចសុំពី ៧ ខែ ចុះទៅ ៦-៥-៤-៣-២-១ ខែ រហូតដល់ត្រឹមតែកន្លះខែ ព្រះរាជាទ្រង់បដិសេធទៀត ។ ជាចុងក្រោយ ព្រះនាងចន្ទាទេវីក្រាបទូលសុំថា ៖

" សូមព្រះអង្គមេត្តាប្រទានឲ្យបុត្រយើងសោយរាជ្យត្រឹមតែ ៧ ថ្ងៃបានទេ ក្រាបទូល" ។

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ហើយ ត្រាស់តបវិញភ្លាមថា ៖

"ណ្ហើយចុះ ត្រឹមតែ ៧ ថ្ងៃ មិនអីទេព្រះទេពី យើងរាជាអនុញ្ញាតឲ្យ
ចាត់ចែងពិធីរាជាភិសេករាជបុត្រសោយរាជ្យត្រឹម ៧ ថ្ងៃចុះ" ។

ខណៈនោះ ព្រះនាងចន្ទាទេវី បានចាត់អ្នកបម្រើឲ្យប្រដាប់តាក់តែងស្អិតស្អាងរាងកាយថ្វាយព្រះរាជបុត្រ និងចាត់រាជបុរសឲ្យដើរទូងស្គរក្នុងនគរដោយប្រកាសថា "នេះជារាជ្យរបស់តេមិយរាជបុត្រ" ហើយចាត់ឲ្យគេតុបតែងព្រះនគរឲ្យមានសោភណភាព និងបង្គាប់ឲ្យគេលើកព្រះរាជបុត្រដាក់លើ-កដំរី បាំងដោយស្វេតច្ឆត្រ ហែប្រទក្សិណព្រះនគររួចត្រឡប់មកកន្លែងដើមវិញ ហើយព្រះនាងចាត់រាជបុរសឲ្យហែចូលទៅខាងក្នុងព្រះនគរ រួចផ្ដេកព្រះរាជបុត្រលើសិរីសយនា, ពេញមួយរាត្រីនោះ ព្រះនាងអង្វររាជបុត្រជាទីស្រឡាញ់ថា ៖

"ហៃតេមិយបុត្រមាតាអើយ ព្រោះតែបុត្រ ទើបមាតាយំក្ដុកក្ដួល
មិនបានបិទព្រះនេត្រផ្ទំលក់អស់ ១៦ ឆ្នាំមកហើយ ដោយសារ
សេចក្ដីសោកសង្រេងចំពោះបុត្រ ធ្វើឲ្យមាតាស្ទើរតែ[៣៩]បែកហឫ-
ទ័យស្លាប់ មាតាស្គាល់បុត្រច្បាស់ណាស់ថា បុត្រពុំមែនជាមនុស្ស
ខ្វិនគថ្លង់ទេ ចូរបាកុំធ្វើឲ្យមាតាឯកាឥតទីពឹងឡើយ" ។

ព្រះនាងបានអង្វរក្នុងថ្ងៃបន្ទាប់ ៗ តាមទំនងនេះឯងអស់ ៥ ថ្ងៃ ។

---

[៣៩] ស្ទើរតែ ឬស្ទើរនឹង ជានិបាតសព្ទ មានន័យថា ជិតនឹង, ទៀបនឹង ។ មាននិបាតដែលមានន័យដូចគ្នានេះ ដូចជា រកកល់, រិះ, ប៊ិះ, ធិត, ហៀប, អង្គ្រៀត, រៀប, ជិត ។

ជំពូកទី ៤

សុនន្ទសារថីនិងព្រះតេមិយ

សុនន្ទសារថីដឹកព្រះតេមិយយកទៅកប់

លុះដល់ថ្ងៃទី ៦ ព្រះមហាក្សត្រចាត់គេឲ្យទៅហៅសុនន្ទសារថីមកចូលគាល់ ហើយទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ថា ៖

"នែ៎នាយសុនន្ទសារថី ព្រឹកស្អែកនេះ អ្នកត្រូវទឹមសេះអបមង្គលជាមួយនឹងរថអបមង្គល ហើយបរដឹកតេមិយចេញទៅតាមទ្វាររាំងខាងលិចរហូតទៅដល់ព្រៃស្មសាន លុះទៅដល់ព្រៃស្មសានហើយ អ្នកគប្បីជីករណ្ដៅជារាងចតុកោណ រួចដាក់តេមិយក្បែរមាត់រណ្ដៅ ហើយយកត្បូងចបសំពងក្បាលឲ្យបែកស្លាប់ រួចកប់អាចម៍ដីពូនធ្វើផ្នូរទៅ, បន្ទាប់មក ចូរឯងងូតទឹកជម្រះញើសក្អែលឲ្យស្អាត ហើយសឹមត្រឡប់មកវិញ" ។

សុនន្ទសារថីក៏បានទទួលធ្វើតាមព្រះរាជបញ្ជា ។

សុរិយាទេវទៀបលិចបាត់រស្មី ឈានចូលដល់រាត្រីទី ៦ ព្រះនាងចន្ទាទេវីអង្វររាជបុត្រថា ៖

"ហៃតេមិយបុត្រសម្លាញ់មាតាអើយ កាសិរាជបិតារបស់បុត្រ បានបង្គាប់ឲ្យគេជីករណ្ដៅកប់បុត្រ ក្នុងវេលាព្រឹកថ្ងៃស្អែកនេះឯង ហើយ, នៅព្រឹកថ្ងៃស្អែកនេះ សេចក្ដីស្លាប់នឹងប្រាកដជាមានដល់បុត្រហើយ" ។

ឮដូច្នោះហើយ ព្រះមហាសត្វគិតថា ៖

"នៃតេមិយ ១៦ ឆ្នាំកន្លងមកនេះ អ្នកឯងបានធ្វើនូវសេចក្ដីព្យាយាម, ឥឡូវសេចក្ដីព្យាយាមនោះបានមកដល់ទីបំផុតហើយ" ។

គិតដូច្នេះរួច ព្រះអង្គកើតបីតិ សេចក្ដីត្រេកអរព្រឺព្រួច ព្រះហឫទ័យមានអំណរជាពន់ពេក ។

ចំណែកព្រះមាតារបស់ព្រះមហាសត្វ ស្ទើរតែបែកព្រះរាជហឫទ័យ, បើទុកជាដូច្នេះក្ដី ព្រះមហាសត្វពុំបានចរចាជាមួយនឹងព្រះមាតាមួយម៉ាត់ឡើយ ព្រោះព្រះអង្គគិតថា ៖

"គោលបំណង របស់ខ្លួនជិតបានសម្រេចហើយ" ។

បន្ទាប់អំពីរាត្រីនោះកន្លងផុតទៅ អរុណោទ័យចាប់ផ្ដើមបញ្ចេញរស្មីពណ៌ក្រហមព្រឿង ៗ នៅឯទិសបូព៌ា នាយសុនន្ទសារថីក៏រៀបចំទឹមរថ ។

ក្នុងខណៈនោះ ដោយអានុភាពនៃទេវតានិងដោយអានុភាពនៃបារមីរបស់ព្រះមហាសត្តផ្ទាល់ បណ្តាលឲ្យនាយសុនន្ទសារថីទឹមសេះមង្គលជាមួយនឹងរថមង្គលទៅវិញ រួចក៏បររថនោះទៅបញ្ឈប់ក្បែរព្រះរាជដំណាក់ ។ រួចហើយនាយសារថីដើរឡើងទៅលើព្រះរាជមន្ទីរ[៣៦] ចូលទៅក្នុងក្រឡាព្រះបន្ទំរបស់ព្រះនាងចន្ទាទេវី ហើយក្រាបបង្គំទូលថា ៖

"បពិត្រព្រះទេពី កុំទ្រង់ខ្វាល់ចំពោះទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំឡើយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំធ្វើតាមតែព្រះរាជបញ្ជាទេ ក្រាបទូល" ។

បន្ទាប់មកនាយសារថីក៏យកដៃកៀសព្រះនាងទេពីដែលកំពុងផ្ទំឱបព្រះរាជបុត្រចេញ រួចចាប់លើកព្រះរាជបុត្របីដើរចុះអំពីប្រាសាទមើលទៅដូចជាមនុស្សលើកបីត្រកងបាច់ផ្កាដូច្នោះ ។

គ្រានោះ ព្រះនាងចន្ទាទេវីគក់ព្រះឱរាសោកាសង្រេងដោយព្រះសរនីយ៍ខ្លាំង ៗ ភាន់ភាំងអស់ព្រះស្មារតី ម្ចាស់ក្សត្រីទ្រង់ទ្រឹងព្រះកាយនៅនឹងមួយកន្លែងក្នុងព្រះរាជមន្ទីរ ។

ក្លាមនោះ ព្រះមហាសត្តបែរព្រះភក្ត្រទតសម្លឹងទៅព្រះមាតាដែលទ្រង់កំពុងព្រះកន្សែងសោកសង្រេង ព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងពោលព្រះវាចាឲ្យបានខ្លះ ក្នុងបំណងថា ៖

---

[៣៦] លំនៅឋានរបស់ក្សត្រិយ៍, ព្រះរាជដំណាក់ ។

"បើអញមិននិយាយទេ មុខតែព្រះមាតាបែកព្រះហឫទ័យសោយព្រះវិលាល័យពុំខានឡើយ" ។ តែទ្រង់មានព្រះតម្រិះទប់ស្មារតីអត់សង្កត់ព្រះទ័យវិញថា "ប្រសិនបើអញនិយាយក្នុងពេលនេះសេចក្ដីព្យាយាមដែលអញប្រឹងប្រែងធ្វើអស់ ១៦ ឆ្នាំកន្លងមក នឹងក្លាយជាអសារឥតការសម្រាប់អាត្មាអញមិនខាន, កាលបើអាត្មាអញអត់សង្កត់ចិត្តទ្រាំមិននិយាយបាន គង់នឹងបានជាបច្ច័យយឹតយោងដល់អាត្មាអញនេះផង ដល់ព្រះមាតាបិតាផង ដល់មហាជនផង" ។

គ្រានោះ នាយសុនន្ទសារថីលើកព្រះតេមិយដាក់លើរថបរចេញទៅដោយគិតថា ៖

"អញនឹងបរចេញតាមទ្វារខាងលិច តែដោយអានុភាពនៃបារមីរបស់ព្រះមហាសត្ត នាយសារថីត្រូវទេវតាបង្វែរឲ្យបររថឆ្ពោះមុខទៅទ្វារទិសខាងកើតវិញ បណ្ដាលឲ្យធរណីទ្វារ[៣៧] ខ្ទង់ខ្ទប់លែងរាបស្មើស្អាតដូចមុន ដោយសារកង់រថដែលបត់បែរបរទៅនោះ" ។ ចំណែកព្រះមហាសត្តឮស្នូររថបរចេញទៅ ទ្រង់មានព្រះទ័យត្រេកអរជាខ្លាំង ដោយមានព្រះតម្រិះថា ៖

[៣៧] មេទទឹងទ្វារដែលដាក់ផ្ទាល់នឹងផែនដីឬនឹងផ្ទៃខាងក្រោម ។

"គោលបំណងរបស់អាត្មាអញ បានសម្រេចហើយ" ។

រថដែលបរចេញអំពីនគរទៅបានចម្ងាយត្រឹមតែ ៣ យោជន៍ ដោយអានុភាពនៃទេវតា នាយសារថីឃើញព្រៃស្នាប់[៣៨] នៅម្តុំនោះ យល់ថាជាព្រៃស្មសានសម្រាប់កប់ឬចោលខ្មោចទៅវិញ ។ សុនន្ទសារថីកំណត់សម្គាល់ឃើញទីមួយកន្លែងមានផាសុកភាព ក៏បំបែររថគេចចេញអំពីផ្លូវទៅឈប់នៅម្ខាងផ្លូវ ចុះពីរថហើយដោះគ្រឿងអាភរណៈ[៣៩] របស់ព្រះបរមពោធិសត្វ ប្រមូលចងជាបង្វេចទុកដាក់ក្នុងទីសមគួរមួយហើយ ទាញចបលីដើរទៅមិនឆ្ងាយអំពីរថប៉ុន្មានទេ គេក៏ចាប់ផ្តើមជីករណ្តៅដែលមានទំហំជារាង ៤ ជ្រុង ។

ព្រះតេមិយឈរគ្រវីរថ

បន្ទាប់អំពីនោះ ព្រះពោធិសត្វមានព្រះតម្រិះថា ៖

---

៣៨ ដែលញៀតញឹកជុកជិត, ព្រៃដែលមានដើមឈើដុះក្រាស់ឃ្មឹក ។

៣៩ គ្រឿងប្រដាប់កាយ, អលង្ករណ៍, អលង្ការ ។ ខ្មែរប្រើតាមសម័យនិយមហៅគ្រឿងឥស្សរិយយស ឬគ្រឿងតម្កើងកិត្តិយស (មេដាយ) ហៅថា អាភរណៈ ដែរ ដូចជា អាភរណៈអស្សឫទ្ធិ, អាភរណៈសេនា, មុនីសារាភរណៈ ឬមុនីសារាភរណ៍ ។

"ពេលនេះជាពេលដែលអាត្មាអញត្រូវបញ្ចេញកាយវិការហើយ ព្រោះអាត្មាអញខានធ្វើចលនាដៃជើងអស់រយៈពេល ១៦ ឆ្នាំ មកហើយ, តើអាត្មាអញមានកម្លាំងពលំឬអត់?" ។

ព្រះតម្រិះដូច្នេះហើយ ទ្រង់ក៏ក្រោកឈរឡើង យកព្រះហស្ដឆ្វេងស្ទាបព្រះហស្ដស្ដាំ ព្រះហស្ដស្ដាំស្ទាបព្រះហស្ដឆ្វេង ឱនព្រះកាយយកព្រះហស្ដទាំងទ្វេស្ទាបព្រះបាទទាំងសងខាង គ្រាន់តែនឹកគិតថានឹងចុះអំពីរថ រំពេចនោះ ស្រាប់តែមហាប្រឹថពីប៉ោងផុសឡើង ដូចជាប៉ីតប៉ោងពេញដោយខ្យល់ មានកម្ពស់ស្មើនឹងប្រែករថ ល្មមឲ្យព្រះអង្គដាក់ព្រះបាទចុះយ៉ាងស្រួល ។

ព្រះបរមពោធិសត្វយាងចុះអំពីរថ ឈានពីរបីជំហានទៅមក ៗ សាកកម្លាំងមើលទើបជ្រាបថា ៖

"កម្លាំងរបស់អាត្មាអញខ្លាំងបែបនេះ អាចដើរមួយថ្ងៃបានចម្ងាយ ១០០ យោជន៍ ក៏បានដែរ" រួចទ្រង់ត្រិះរិះថា ៖

"ចុះប្រសិនបើនាយសារថីក្រោធខឹងរកដាល់អាត្មាអញ តើអាត្មាអញមានកម្លាំងដាល់តបតជាមួយនឹងគេបានដែរឬទេ ?" ។

ពេលនោះ ព្រះអង្គចង់សាកល្បងមើលកម្លាំង ក៏ទ្រង់ចាប់ក្បាលក្រពើរទេះលើកឡើងទៅលើ ឈរគ្រវីបង្វិលល្បងមើលកម្លាំង ដូចជាគ្រវីកូន

រទេះរបស់ពួកក្មេង ៗ លេងដូច្នោះ ។ ក្រោយពេលកំណត់ដឹង កម្លាំងរបស់ព្រះអង្គថា អាចតទល់ជាមួយនឹងនាយសារថីបាន ទើបព្រះអង្គមានប្រាថ្នារកគ្រឿងប្រដាប់កាយ ។

កំណត់សម្គាល់

ការសាងបារមីទាំង ១០ របស់និយតពោធិសត្វ បានញ៉ាំងព្រះអង្គឲ្យទទួលនូវគុណធម៌ដ៏មហាវិសេសវិសាលខ្ពស់បំផុតលើលោក ដែលពុំមាននរណាម្នាក់ប្រៀបប្រដូចបាន ទោះបីព្រះអង្គខានធ្វើលំហាត់ប្រាណអស់ ១៦ ឆ្នាំ ក៏ទ្រង់នៅមានកម្លាំងពលំ កាយសម្បទាមាំមួនខុសពីមនុស្សធម្មតា ។ អំឡុងពេល ១៦ ឆ្នាំនោះ ព្រះអង្គពិតជាពុំមានកាយវិការបន្តិចបន្តួចមែន សូម្បីក្នុងពេលរាត្រីដែលស្ងាត់ ក៏ព្រះអង្គពុំមានព្រះទ័យនឹកហាត់ប្រាណបន្ធូរបន្ថយការស្ពឹកស្រពន់ ឬការពោយដៃជើងនោះដែរ ពីព្រោះរាជវាំងបានដាក់ការពិសោធន៍និងការឃ្លាំមើលទៅលើព្រះតេមិយពោធិសត្វយ៉ាងហ្មត់ចត់និងជិតដល់ជាទីបំផុតតាមព្រះរាជបញ្ជារបស់ព្រះមហាក្សត្រជាព្រះវររាជបិតា ដ្បិតថាពុំមាននរណាម្នាក់ជឿថាព្រះតេមិយពោធិសត្វជាមនុស្សគថ្លង់ខ្វិនឡើយ បើបានឃើញអវយវៈតូចធំរបស់ព្រះអង្គ ។ម្យ៉ាងទៀត អធិដ្ឋានគឺជាការតាំងចិត្តប្តេជ្ញាខ្លួនមោះមុត ក្នុងការប្រតិបត្តិឲ្យខាងតែបាន ឆ្ពោះទៅ

សម្រេចទិសដៅរបស់ខ្លួន ទោះអ្នកដទៃមិនឃើញក្តី ក៏មិនហ៊ានទម្លាយអធិដ្ឋានដែរ ដូច្នេះពុំមានអំណះអំណាងណាដែលថាព្រះតេមិយពោធិសត្វលួចហាត់ប្រាណពេលយប់ស្ងាត់ ឬពេលអជ្រាតនោះឡើយ ។

ចំណុចអច្ឆិយៈគួរឲ្យស្ញើច ហួសវិស័យនឹងគិតដល់ របស់ព្រះមហាសត្វ ឬព្រះនិយតពោធិសត្វនៃយើង មានច្រើនជាតិណាស់ដូចជា ៖

- កំណើតជាព្រះមហោសថ គឺគ្រាន់តែព្រះអង្គប្រសូតចាកឧទរនៃព្រះមាតាមកភ្លាម ក៏ចេះនិយាយប្រាប់ថ្នាំកែរោគដ៏សក្តិសិទ្ធិដល់ព្រះមាតា
- កំណើតជាព្រះវេស្សន្តរ គឺគ្រាន់តែព្រះអង្គប្រសូតចាកឧទរនៃព្រះមាតាមកភ្លាម ក៏ចេះមានព្រះបន្ទូលសុំព្រះរាជទ្រព្យធ្វើទាន អំពីព្រះមាតា
- កំណើតជាព្រះសិទ្ធត្ថ គឺគ្រាន់តែព្រះអង្គប្រសូតចាកឧទរនៃព្រះមាតាមកភ្លាម ក៏ដើរបាន ៧ ជំហានហើយលាន់ព្រះឱស្ឋថាខ្លួនព្រះអង្គជាកំពូលជាចម្បងលើគេក្នុងលោក អំណើះតទៅមុខ ព្រះអង្គលែងមានកំណើតក្នុងភពទៀតហើយ ។ល។

ចំពោះព្រះកាយពលរបស់ព្រះមហាសត្វ ដែលបានត្រាស់ជាអង្គព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធហើយ រមែងសម្រេចបាននូវកម្លាំងដ៏ខ្លាំងក្លាផ្នែកសរីរកាយ

១០ យ៉ាង (**ទសកាយពល**) ។ កម្លាំងនោះខ្លាំងហួសពីសាមញ្ញជនយើង ឆ្ងាយណាស់ ដោយប្រៀបធៀបទៅនឹងកម្លាំងនៃត្រកូលដំរីទាំង ១០ ដូចខាងក្រោម ៖

១- កម្លាំងដំរីត្រកូលកាឡាវក ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងដំរីត្រកូលគង្គេយ្យ ១ ។

២- កម្លាំងគង្គេយ្យ ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងដំរីត្រកូលបណ្ឌរ ១

៣- កម្លាំងបណ្ឌរ ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងដំរីត្រកូលតម្ព ១

៤- កម្លាំងតម្ព ១០ ស្មើនឹងបិង្គល ១

៥- កម្លាំង បិង្គល ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងគន្ធ ១

៦- កម្លាំងគន្ធ ១០ ស្មើនឹងមង្គល ១

៧- មង្គល ១០ ស្មើនឹងហេមវត ១

៨- ហេមវត ១០ ស្មើនឹងឧបោសថ ១

៩- ឧបោសថ ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងដំរី ឆទ្ទន្ត ១

១០- កម្លាំងដំរីឆទ្ទន្ត ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងព្រះពុទ្ធ ១ អង្គ

ដូច្នេះនឹងឃើញបានថា កម្លាំងនៃព្រះកាយពលរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ១ ព្រះអង្គ ស្មើនឹងកម្លាំងដំរីប្រក្រតី ១ ពាន់កោដិ ឬស្មើនឹងកម្លាំងបុរស ១០ ពាន់កោដិ ។ ចំពោះព្រះពោធិសត្វដែលពុំទាន់ត្រាស់ដឹង គឺក្នុង

សភាវៈជានិយតពោធិសត្វដូចជា ព្រះតេមិយ ព្រះមហាជនក ព្រះមហោសថ ព្រះវេស្សន្តរ ជាដើមនៅឡើយ ក៏ព្រះអង្គទ្រង់សម្រេចបាននូវព្រះកាយពលខ្លាំងក្លាជាពន់ពេកដែរ ដូចក្នុងជាតកមួយ ព្រះអង្គយោនយកកំណើតជាសត្វគោឈ្មោះនន្ទិវិសាល បានអូសរទេះ ៥០០ ដែលផ្ទុកពេញដោយសម្ភារៈ ។

ព្រះតេមិយទ្រង់គ្រឿងប្រដាប់កាយដូចសក្កទេវរាជ

ក្នុងខណៈនោះ ភពរបស់ស្ដេចសក្កទេវរាជមានអាការក្ដៅស្អុះស្អាប់កើតឡើង ។ ស្ដេចសក្កទេវរាជរំពឹងមើលទៅជ្រាបស្ថានការណ៍នោះថា ៖

"យីអើ ! គោលបំណងរបស់ព្រះតេមិយបានសម្រេចហើយហ្ន៎ ឥឡូវ ព្រះតេមិយនឹកចង់ទ្រង់គ្រឿងប្រដាប់កាយ តែគ្រឿងប្រដាប់កាយជារបស់មនុស្ស មិនសមគួរដល់ព្រះអង្គទេ" ។

ទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះហើយ សក្កទេវរាជក៏ប្រើទេវតាមួយអង្គឲ្យយកគ្រឿងប្រដាប់ទិព្វមកថ្វាយ រួចប្រើឲ្យទៅហៅវិស្សកម្មទេវបុត្រមកចូលគាល់ នៅពេលដែលវិស្សកម្មទេវបុត្រមកដល់ ទ្រង់បង្គាប់ថា ៖

"ម្នាលវិស្សកម្មទេវបុត្រ ចូរអ្នកយកគ្រឿងអម្ពរ[៤០] នេះ ទៅតុបតែងថ្វាយព្រះតេមិយជាបុត្ររបស់ស្តេចកាសិរាជ" ។

គ្រានោះ វិស្សកម្មទេវបុត្រទទួលបង្គាប់ហើយ បានចុះចាកភពតាវត្តិង្ស មកកាន់ភពមនុស្ស ចុះចំត្រង់សម្នាក់របស់ព្រះតេមិយនោះ ហើយក៏បានតុបតែងកាយព្រះតេមិយដោយគ្រឿងអលង្ការ[៤១] ផ្សេង ៗ ជារបស់សួគ៌ផង ជារបស់មនុស្សផង គ្រាន់តែឈ្នួតដែលរុំព្រះសិរសា គឺធ្វើដោយសំពត់ ១០.០០០ ផ្ទាំង ។

បន្ទាប់ពីវិស្សកម្មទេវបុត្របានតុបតែងកាយព្រះតេមិយរួចហើយ ព្រះតេមិយស្រស់សង្ហាហាក់ដូចជាស្តេចសក្កទេវរាជបេះបិទ[៤២], កាលបើវិស្សកម្មទេវបុត្រធ្វើកិច្ចការចប់សព្វគ្រប់ហើយ ក៏វិលទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួនវិញហោង ។

ព្រះតេមិយបរមពោធិសត្វ មានដំណើរយាងយាសកែក្រាយ ដូចសក្កទេវរាជ សំដៅឆ្ពោះទៅរកនាយសុនន្ទសារថីដែលកំពុងជីកលុង

---

[៤០] សំពត់គ្រឿងស្លៀកពាក់ ។

[៤១] គ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់តាក់តែងខ្លួន មានចិញ្ចៀន, កងដៃ, ខ្សែដៃ, ខ្សែខ្លួនជាដើម ។ ពាក្យនេះមានន័យដូចពាក្យ អលង្ករណ៍ ដែរ ។

[៤២] ដូចណាស់, ដូចគេបេះពីម្ខាងយកមកបិទភ្ជាប់ម្ខាង ។

រណ្ដៅ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ឈរក្បែររណ្ដៅសួរឆ្លងឆ្លើយគ្នាជាមួយនឹងនាយសារថី ដូចខាងក្រោមនេះ ៖

តេមិយទ្រង់សួរថា ៖

"នែនាយសារថី អ្នកប្រញាប់ប្រញាល់ជីករណ្ដៅ តើព្រោះហេតុអ្វី? ម្នាលសម្លាញ់ ខ្ញុំសួរអ្នកហើយ ចូរអ្នកប្រាប់ខ្ញុំផង តើអ្នកជីករណ្ដៅកប់អ្វី?"

នាយសារថីឮដូច្នោះហើយ ដោយខ្លួនកំពុងតែជាប់ដៃជីកលុងរណ្ដៅពុំបានងើយមើលលើ ឆ្លើយតបទាំងឈ្ងោកមុខថា ៖

"ព្រះរាជបុត្រយើងប្រសូតមកហើយ ស្រាប់តែថ្លង់ផង គផង ខ្វិនផង ព្រះរាជាត្រាស់បង្គាប់ឲ្យមកជីករណ្ដៅ ដើម្បីកប់បុត្ររបស់ព្រះអង្គក្នុងព្រៃនេះ" ។

តេមិយទ្រង់បញ្ជាក់ប្រាប់ថា ៖

"ខ្ញុំមិនថ្លង់ មិនគ មិនខ្វិន មិនមែនវិកលវិការទេ នែនាយសារថី បើអ្នកកប់ខ្ញុំក្នុងព្រៃ អ្នកឈ្មោះថា ធ្វើខុសក្នុងធម៌ អ្នកចូរមើលជើងនិងដើមដៃរបស់ខ្ញុំ ចូរស្ដាប់សម្ដីខ្ញុំ" ។

គ្រានោះ នាយសារថីជញ្ជឹងគិតដូច្នេះថា "នរណាគេហ្ន៎ អួតខ្លួនម្ល៉េះតាំងពីមកដល់ភ្លាម!" ។ គាត់ផ្អាកជីករណ្ដៅ ហើយងើបមុខមើលលើ

ស្រាប់តែឃើញរូបសម្បត្តិរបស់ព្រះបរមពោធិសត្វ នឹកឆ្ងល់ថា "បុរសនេះ ជានរណាហ្ន៎, ជាមនុស្សឬទេវតា" ហើយសួរថា ៖

"អ្នកជាទេវតាឬជាគន្ធព្វ ឬក៏ជាសក្កទេវរាជ ? អ្នកជាអ្វី ? អ្នកជាកូនរបស់អ្នកណា ? ធ្វើដូចម្ដេច ទើបយើងអាចស្គាល់អ្នកបាន ?"

គ្រានោះ ព្រះបរមពោធិសត្វណែនាំខ្លួនឲ្យនាយសារថីបានស្គាល់ ថែមទាំងពន្យល់ធម៌ដោយពោលនូវគាថានេះ ៖

"ខ្ញុំមិនមែនជាទេវតា មិនមែនជាគន្ធព្វ មិនមែនជាសក្កទេវរាជទេ ខ្ញុំនេះឯងជាបុត្ររបស់ព្រះបាទកាសិរាជ ដែលអ្នកបម្រុងកប់នៅក្នុងរណ្ដៅនោះ ។ ខ្ញុំជាបុត្ររបស់ព្រះរាជាដែលអ្នកអាស្រ័យរស់នៅប្រកបដោយសេចក្ដីសុខហ្នឹងឯង ។ នៃនាយសារថី បើអ្នកកប់ខ្ញុំក្នុងព្រៃ អ្នកឈ្មោះថាធ្វើខុសធម៌ បុគ្គលមិនត្រូវកាច់បំបាក់មែកឈើដែលខ្លួនបានចូលទៅអង្គុយឬដេកនៅខាងក្រោមដើមឈើនោះទេ ព្រោះថា ដើមឈើដែលបុគ្គលនោះបានជ្រកកោន ទុកដូចជាមិត្រ កាលបើបុគ្គលនោះកាប់មែក បូតស្លឹក ឬក្តិចត្រួយបំផ្លាញចោល ឈ្មោះថាជាមនុស្សអាក្រក់ ព្រោះសម្លាប់មិត្រ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់មនុស្សដែលសម្លាប់កូនចៅហ្វាយនាយរបស់ខ្លួននោះ ។ នៃនាយសារថី ព្រះរាជាជាព្រះបិតាខ្ញុំ ទុកដូចជាដើមឈើ

ខ្លួនខ្ញុំជាបុត្រទុកដូចជាមែកឈើ អ្នកឯងដែលអាស្រ័យនៅនឹងព្រះរាជអង្គនោះ ទុកដូចជាបុគ្គលដែលបានចូលទៅជ្រកក្រោមម្លប់ឈើដូច្នោះ ។ នៃនាយសារថី បើអ្នកកប់ខ្ញុំក្នុងព្រៃ អ្នកឈ្មោះថាធ្វើខុសនឹងធម៌ ។

ទោះបីព្រះពោធិសត្វរ៉ាយរ៉ាប់ប្រាប់យ៉ាងនេះក៏ដោយ ក៏នាយសុនន្ទសារថីនោះមិនជឿទាល់តែសោះ ។ គ្រានោះព្រះមហាសត្វបានព្យាយាមពន្យល់សុនន្ទសារថីឲ្យជឿព្រះអង្គ ដោយទ្រង់លើកយកនូវអានិសង្សនៃការគោរពបូជាមិត្ត ១០ ប្រការ មកបរិយាយ ។ សំឡេងគ្រាំងគ្រឹម[៤៣]របស់ព្រះអង្គ លាយឡំដោយសំឡេងថ្វាយសព្ទសាធុការពររបស់ពពួកទេវតាផងនោះ ក្នុងព្រៃក៏លាន់ឮសំឡេងកងរំពងទ្រហឹងអឺងកង ហាក់ដូចជាសំឡេងវាយគង ។ អានិសង្សនៃការគោរពបូជាមិត្ត ១០ ប្រការ ដែលព្រះតេមិយពោធិសត្វសម្ដែងនោះគឺ ៖

១- បហូតភក្ខោ ភវតិ, វិប្បវុដ្ឋោ សកំ ឃរា;
ពហូ នំ ឧបជីវន្តិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។

[៤៣] សូរសំឡេងលាន់រំពងសាយពីពោះ ។

បុគ្គលណាមិនទ្រុស្តកល្យាណមិត្រ[៤៤] ទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាដើម បុគ្គលនោះទោះបីចេញអំពីផ្ទះរបស់ខ្លួន (ទៅទីណា ៗ) ក៏រមែងជាអ្នកមានភក្សាហារ[៤៥] ច្រើន មនុស្សទាំងឡាយតែងចិញ្ចឹមទំនុកបម្រុងជីវិតបុគ្គលនោះ ។

២- យំ យំ ជនបទំ យាតិ, និគមេ រាជធានិយោ;
សព្វត្ថ បូជិតោ ហោតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។

បុគ្គលណាមិនទ្រុស្តកល្យាណមិត្រទាំងឡាយ បុគ្គលនោះកាលទៅកាន់និគម ជនបទឬរាជធានីណា ៗ រមែងមានអ្នកបូជាក្នុងទីនោះ ៗ ។

៣- នាស្ស ចោរា បសាហន្តិ, នាតិមញ្ញន្តិ ខត្តិយា;
សព្វេ អមិត្តេ តរតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។

---

[៤៤] មិត្រល្អ, មិត្រត្រឹមត្រូវដែលគួរសេពគប់, គួររាប់រកយកជាគ្នាមាន ៤ ប្រភេទគឺ មិត្រមានឧបការៈ ១ មិត្ររួមសុខទុក្ខ ១ មិត្រប្រាប់ផ្លូវដែលមានប្រយោជន៍ ១ មិត្រមានសេចក្តីអាណិត ១ ។

[៤៥] ចំណីអាហារឬអាហារជាចំណីសម្រាប់បរិភោគ ។

បុគ្គលណាមិនទ្រុស្តកល្យាណមិត្រទាំងឡាយ ពួកចោរក្តី ក្សត្រទាំងឡាយក្តីរមែងមិនគំរាមកំហែង មិនមើលងាយចំពោះបុគ្គលនោះ និងជាអ្នកមិនមានសត្រូវគ្រប់ទីកន្លែង ។

៤- អក្កុទ្ធោ សឃរំ ឯតិ, សភាយំ បដិនន្ទិតោ;
ញាតីនំ ឧត្តមោ ហោតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។

បុគ្គលណាមិនទ្រុស្តកល្យាណមិត្រទាំងឡាយ បុគ្គលនោះរមែងមិនយកកំហឹងចូលផ្ទះរបស់ខ្លួន ជាអ្នកត្រូវគេទទួលរាក់ទាក់ក្នុងទីប្រជុំជន និងជាបុគ្គលដ៏ឧត្តមរបស់ពួកញាតិ ។

៥- សក្កត្វា សក្កតោ ហោតិ, គរុ ហោតិ សគារវោ;
វណ្ណកិត្តិភតោ ហោតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។

បុគ្គលធ្វើសក្ការៈចំពោះមិត្រ រមែងត្រូវមិត្រធ្វើសក្ការៈតបវិញ ជាអ្នកគោរពមិត្រ រមែងទទួលបានសេចក្តីគោរពតបវិញ បុគ្គលមិនទ្រុស្តមិត្រ រមែងទទួលបានការសរសើរនិងកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីរន្ទឺ ។

៦- បូជកោ លភតេ បូជំ, វន្ទកោ បដិវន្ទនំ;
យសោកិត្តិញ្ច បប្បោតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។

បុគ្គលអ្នកបូជាមិត្រ រមែងទទួលបានការបូជាតបវិញ អ្នកសំពះមិត្រ រមែងទទួលបានការសំពះតបវិញ បុគ្គលមិនទ្រុស្តមិត្រ រមែងបានយសបរិវារនិងមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីសុសសាយ ។

៧- អគ្គិ យថា បជ្ជលតិ, ទេវតាវ វិរោចតិ;
សិរិយា អជហិតោ ហោតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។

បុគ្គលណាមិនទ្រុស្តកល្យាណមិត្រទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ រមែងរុងរឿងដូចពន្លឺភ្លើង រុងរឿងដូចរស្មីទេវតា ទៅណាមកណាតែងមានសិរីសួស្តី ។

៨- គាវោ តស្ស បជាយន្តិ, ខេត្តេ វុត្តំ វិរូហតិ;
វុត្តានំ ផលមស្នាតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។

បុគ្គលណាមិនទ្រុស្តកល្យាណមិត្រទាំងឡាយ មេគោទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនោះ កើតកូនដោយស្រួល ស្រូវស្រែ ដំណាំចម្ការរបស់បុគ្គលនោះ រមែងលូតលាស់ដុះដាលបែកគុម្ពទទួលបានទិន្នផលល្អ សម្រាប់ម្ចាស់បរិភោគប្រើប្រាស់តាមតម្រូវការ ។

៩- ទរិតោ បព្វតាតោ វា, រុក្ខតោ បតិតោ នរោ;

ចុតោ បតិដ្ឋំ លភតិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។

បុគ្គលណាមិនទ្រុស្តកល្យាណមិត្រទាំងឡាយ ទោះបីធ្លាក់អំពីភ្នំក្តី អំពីដើមឈើក្តី ឬក៏ធ្លាក់ចុះទៅក្នុងជ្រោះក្តី បុគ្គលនោះរមែងបាននូវទីពឹងណាមួយជួយស្រោចស្រង់មិនឲ្យស្លាប់ឡើយ ។

១០- វិរូឡ្ហមូលសន្តានំ, និគ្រោធមិវ មាលុតោ;
អមិត្តា នប្បសាហន្តិ, យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។

បុគ្គលមិនទ្រុស្តកល្យាណមិត្រទាំងឡាយ សត្រូវទាំងឡាយមិនអាចយកជ័យជម្នះលើបាន ប្រៀបដូចដើមជ្រៃមានឫសពួរយ៉ាងមាំ ខ្យល់មិនអាចបក់ផ្តួលរំលំបានដូច្នោះដែរ ។

ទោះបីព្រះបរមពោធិសត្វបានសម្តែងធម៌មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ក៏នាយសុនន្ទសារថីចំណាំព្រះអង្គមិនបាន គាត់នៅតែឆ្ងល់ថា "បុរសនេះជានរណា" ។ ដូច្នេះហើយក៏ផ្អាកជីករណ្តៅ ដើរទៅជិតរទេះ រកមើលព្រះតេមិយនិងគ្រឿងប្រសាធន៍[៤៦] ក៏មិនឃើញនៅលើរទេះ រួចក៏ត្រឡប់មកវិញ ឈរជិតព្រះបរមពោធិសត្វ ពិនិត្យមើលទ្រង់ទ្រាយម្តង

[៤៦] គ្រឿងប្រដាប់តុបតែងលម្អកាយ, អលង្ការ ។

ទៀត ទើបស្គាល់ជាក់ជាព្រះតេមិយរាជបុត្រ ហើយក៏លុតជង្គង់ប្រណម្យអញ្ជលីក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទា អង្វរថា ៖

"បពិត្រព្រះរាជបុត្រ សូមស្ដេចយាងក្រាបទូល ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងយាងព្រះអង្គត្រឡប់ទៅកាន់ព្រះនគរវិញ ហើយសូមព្រះអង្គសោយរាជ្យចុះ សេចក្ដីចម្រើននឹងមានដល់ព្រះអង្គ ការនៅក្នុងព្រៃនេះ មិនបានប្រយោជន៍អ្វីដល់ព្រះអង្គទេ ក្រាបទូល" ។

តេមិយទ្រង់តបថា ៖

"នែនាយសារថី ខ្ញុំមិនត្រូវការទ្រព្យ ញាតិ ឬរាជសម្បត្តិ ដែលជាហេតុនាំឲ្យប្រព្រឹត្តខុសចាកគន្លងធម៌ទេ" ។

សារថីក្រាបទូលអង្វរទៀតថា ៖

"បពិត្រព្រះរាជបុត្រ សូមទ្រង់ស្ដេចយាងចេញអំពីទីនេះទៅកាន់ព្រះនគរ កាលបើព្រះអង្គធ្វើដូច្នេះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងបានរង្វាន់ជាទីគាប់ចិត្ត, បពិត្រព្រះរាជបុត្រ កាលបើព្រះអង្គស្ដេចយាងទៅកាន់នគរ ព្រះរាជបិតានិងព្រះរាជមាតានឹងប្រទានរង្វាន់ជាទីគាប់ចិត្តដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។ បពិត្រព្រះរាជបុត្រ កាលទ្រង់ស្ដេចយាងទៅកាន់ព្រះនគរ ពួកស្រីស្នំនិងរាជកុមារ ពួកឈ្មួញនិងពួកព្រាហ្មណ៍ ជនទាំងអម្បាលនោះ មានចិត្តត្រេកអរ ពួកគេនឹងឲ្យ

រង្វាន់ដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។ បពិត្រព្រះរាជបុត្រ កាលទ្រង់ស្ដេចយាងទៅកាន់ព្រះនគរ ពួកហ្មដំរី ពួកពលរក្សាព្រះអង្គ ពួកពលរថ ពួកពលថ្មើរជើង ជនទាំងអម្បាលនោះមានចិត្តត្រេកអរ ពួកគេនឹងឲ្យរង្វាន់ដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។ បពិត្រព្រះរាជបុត្រ កាលទ្រង់ស្ដេចយាងទៅកាន់ព្រះនគរ ពួកអ្នកនិគមនិងពួកអ្នកជនបទមានធញ្ញាហារច្រើនមកប្រជុំគ្នា ពួកគេនឹងឲ្យគ្រឿងបណ្ណាការជាច្រើនដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ" ។

តេមិយព្យាយាមបដិសេធថា ៖

"នៃនាយសារថី ខ្ញុំត្រូវព្រះមាតាបិតា អ្នកដែន អ្នកនិគម និងពួករាជកុមារបោះបង់ចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានផ្ទះទេ ខ្ញុំត្រូវបានព្រះមាតាអនុញ្ញាតឲ្យសោយរាជ្យ ៧ ថ្ងៃហើយ ខ្ញុំត្រូវព្រះបិតាបោះបង់ចោលហើយ ខ្ញុំនឹងបួសនៅក្នុងព្រៃនេះតែម្នាក់ឯង មិនប្រាថ្នានូវកាមទាំងឡាយឡើយ" ។

ពេលដែលព្រះពោធិសត្វកំពុងពោលនូវគុណទាំងឡាយរបស់ខ្លួន បីតិសេចក្ដីឆ្អែតចិត្ត ក៏កើតឡើងដល់ព្រះអង្គ ដោយកម្លាំងនៃបីតិនោះ ព្រះអង្គបានបន្លឺនូវឧទាននេះថា ៖

"ខ្ញុំបានសម្រេចផលតាមសេចក្ដីប្រាថ្នាហើយ ព្រោះខ្ញុំមិនប្រញាប់ប្រញាល់ ហើយព្យាយាមតស៊ូអស់ពេល ១៦ ឆ្នាំ ខ្ញុំមានព្រហ្មចរិយធម៌ចាស់ក្លាហើយ នៃនាយសារថី អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ។ ប្រយោជន៍ដ៏ប្រពៃតែងសម្រេចដល់ខ្ញុំ ព្រោះខ្ញុំមិនប្រញាប់ប្រញាល់ ខ្ញុំមានព្រហ្មចរិយធម៌ចាស់ក្លាហើយ ខ្ញុំចេញផុតពីទុក្ខភ័យហើយ" ។

នាយសារថីទូលសួរថា ៖

"បពិត្រព្រះរាជបុត្រ ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលពីរោះ មានព្រះបន្ទូលក្បោះក្បាយយ៉ាងនេះ ហេតុអ្វីបានជាព្រះអង្គមិនមានព្រះបន្ទូលក្នុងសម្នាក់នៃព្រះមាតាព្រះបិតារបស់ព្រះអង្គ ក្នុងពេលនោះ ?"

តេមិយទ្រង់តបថា ៖

"ម្នាលនាយសារថី ខ្ញុំមិនមែនខ្វិន ព្រោះខ្ញុំមិនមានសន្ទាក់ទេ ខ្ញុំមិនមែនថ្លង់ ព្រោះមិនមានសោតប្រាសាទទេ ខ្ញុំមិនមែនគ ព្រោះមិនមានជិវ្ហាប្រាសាទទេ អ្នកកុំយល់ច្រឡំថា ខ្ញុំជាមនុស្សគឲ្យសោះ ។ ខ្ញុំរឭកឃើញនូវជាតិមុន ដែលបានសោយរាជ្យក្នុងនគរពារាណសីនេះ លុះសោយរាជ្យក្នុងជាតិនោះបានតែ ២០ ឆ្នាំ ខ្ញុំក៏ស្លាប់ទៅកើតក្នុងនរក ត្រូវភ្លើងក្នុងនរកឆេះអស់ ៨០.០០០ ឆ្នាំ ។ ខ្ញុំខ្លាចរាជ្យនោះណាស់ ហេតុដែលខ្ញុំមិននិយាយក្នុងសម្នាក់នៃព្រះបិតា

មាតាក្នុងកាលនោះ គឺក្នុងគោលបំណងដើម្បីកុំឲ្យព្រះមាតាបិតាអភិសេកខ្ញុំក្នុងរាជ្យនោះ ។ ពេលមួយ ព្រះរាជបិតាបានឲ្យខ្ញុំអង្គុយលើព្រះឱរូ ហើយទ្រង់កាត់ទោសចោរ ៤ នាក់ថា ចោរ ១ ត្រូវវាយនឹងខ្សែលួសបន្លា ១ ពាន់ខ្ទាប់ ចោរ ១ ត្រូវដាក់គុក ចោរ ១ ត្រូវប្រឡាក់ទឹកក្បុង និងចោរម្នាក់ទៀត ត្រូវដោតនឹងឈើអណ្ដោត ។ ខ្ញុំគ្រាន់តែឮនូវព្រះបន្ទូលដ៏ព្រៃផ្សៃរបស់ព្រះបិតាភ្លាម ខ្ញុំមិនគទេ តែធ្វើជាគ ខ្ញុំមិនខ្វិនទេ តែធ្វើជាខ្វិន បើទោះបីខ្ញុំនៅត្រាំក្នុងមូត្រនិងលាមករបស់ខ្លួនក៏ដោយ ។ ជីវិតរបស់សត្វតែងមានសេចក្ដីលំបាកផង តិចតួចផង ជីវិតនោះប្រកបដោយទុក្ខផង ចុះហេតុដូចម្ដេច បុគ្គលអាស្រ័យជីវិតដ៏តិចតួចនេះហើយ ធ្វើនូវកម្មពៀរទៀត ? បុគ្គលដែលអាស្រ័យនូវជីវិតដ៏តិចតួចនេះហើយ ប្រព្រឹត្តធ្វើនូវកម្មពៀរទៅបាននោះ ព្រោះមិនមានវិបស្សនាបញ្ញាផង ព្រោះមិនឃើញច្បាស់នូវធម៌ផង ។ ខ្ញុំបានសម្រេចផលតាមសេចក្ដីប្រាថ្នាហើយ ព្រោះខ្ញុំមិនប្រញាប់ប្រញាល់ ហើយព្យាយាមតស៊ូអស់ពេល ១៦ ឆ្នាំ ខ្ញុំមានព្រហ្មចរិយធម៌ចាស់ក្លា[៤៧] ហើយ នៃនាយ

---

[៤៧] ធម៌ជាបែបបទ ឬជាសណ្ដាប់ធ្នាប់របស់អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌, ធម៌ដ៏ប្រសើរដែលព្រហ្មចារី ឬព្រហ្មចារិនីគួរប្រព្រឹត្ត ។ ន័យម្យ៉ាងទៀតថា ការឱ្យទាន ១ ការខ្វល់ខ្វាយ ឬខ្នះខ្នែង

សារថី អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ។ ប្រយោជន៍ដ៏ប្រពៃតែងសម្រេច ដល់ខ្ញុំ ព្រោះខ្ញុំមិនប្រញាប់ប្រញាល់ ខ្ញុំមានព្រហ្មចរិយធម៌ចាស់ក្លាហើយ ខ្ញុំចេញផុតពីទុក្ខភ័យហើយ" ។

លុះឮដូច្នោះហើយ សុនន្ទសារថីក៏គិតថា ៖

"ព្រះតេមិយរាជបុត្រនេះ លះបង់ចោលនូវរាជសម្បត្តិដ៏មានសិរី ដូចចោលសាកសព ដោយមិនអាឡោះអាល័យ មិនទម្លាក់ចោលអធិដ្ឋាន គឺសេចក្ដីតាំងចិត្តរបស់ខ្លួនឡើយ ហើយចូលមកកាន់ព្រៃបំណងនឹងបួស, ជីវិតដ៏អាក្រក់នេះមិនមានប្រយោជន៍អ្វីដល់អញឡើយ អញនឹងសាងផ្នួសជាមួយនឹងព្រះតេមិយរាជបុត្រនេះដែរ" ។

គិតដូច្នេះហើយ នាយសារថីក៏ពោលថា ៖

ចំពោះអំពើជាកុសល ១ ការរក្សាសីលប្រាំ ១ ការចម្រើនព្រហ្មវិហារធម៌បួន ១ ការសម្ដែងធម៌ ឬណែនាំពន្យល់អ្នកដទៃឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើសុចរិត ១ ការវៀរចាកមេថុនធម្ម ១ សេចក្ដីសន្ដោសចំពោះភរិយារបស់ខ្លួន ១ សេចក្ដីព្យាយាមដ៏ខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងការបំពេញកុសល ១ ការរក្សាឧបោសថតាមកាលកំណត់ ១ អរិយមគ្គ ១ ព្រះពុទ្ធសាសនាទាំងមូល ១ អជ្ឈាស្រ័យ ១ ទាំង ១២ យ៉ាងនេះ ក៏ហៅថា ព្រហ្មចរិយធម៌ ដែរ ។

"បពិត្រព្រះរាជបុត្រ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងបួសក្នុងសម្នាក់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះរាជបុត្រដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គអនុញ្ញាតឲ្យទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបួសផង ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំពេញចិត្តនឹងបព្វជ្ជាដែរ" ។

ពេលដែលនាយសារថីទូលសុំបួសយ៉ាងនេះ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់ព្រះតម្រិះថា ៖

"ប្រសិនបើអញអនុញ្ញាតឲ្យនាយសារថីបួសឥឡូវនេះ ព្រះមាតាបិតារបស់អញប្រាកដជាទ្រង់ពុំបានយាងមកកាន់ទីនេះទេ ។ កាលបើដូច្នេះ សេចក្ដីសាបសូន្យនឹងមានដល់ពួកទ្រង់ ។ម្យ៉ាងទៀត សេះ រទេះ និងគ្រឿងប្រសាធន៍អស់ទាំងនេះ នឹងទៅជាអសារឥតការក្នុងទីនេះពុំខាន ហើយពួកអ្នកនគរអាចនឹងរិះគន់អញថាជាយក្សស៊ីនាយសារថីនោះទៀតផង" ។

កាលព្រះពោធិសត្វទ្រង់ព្រះតម្រិះឃើញនូវសេចក្ដីចម្រើនដល់ព្រះមាតាបិតាផង គិតឃើញនូវមធ្យោបាយ[៤៨]ដើម្បីដោះខ្លួនអំពីពាក្យរិះគន់របស់អ្នកនគរមកលើខ្លួនព្រះអង្គផង ទើបទ្រង់ត្រាស់បង្ហាញសេះ

---

[៤៨] ឧបាយកណ្ដាល, ដំណើរទំនងដ៏ល្មមសមគួរសម្រាប់ធ្វើកិច្ចការឱ្យបានសម្រេចតាមបំណង ។

រទេះ និងគ្រឿងប្រសាធន៍បង្វែរថាជាបំណុលរបស់នាយសារថីនោះ រួចត្រាស់ថា ៖

"នែនាយសារថី អ្នកចូរយកសេះ រទេះ និងគ្រឿងប្រសាធន៍ទាំងនេះទៅថ្វាយព្រះរាជាសិន ទើបអ្នករួចពីបំណុល ហើយត្រឡប់មកបួសវិញចុះ ព្រោះថា អ្នកជាប់បំណុលគេមិនអាចបួសបានទេ ឥសីទាំងឡាយតែងពោលសរសើរការបួសនេះណាស់" ។

ព្ទដូច្នោះ នាយសារថីគិតថា ៖

"ប្រសិនបើអញទៅកាន់នគរ ព្រះតេមិយនេះនឹងទៅក្នុងទីដទៃ, លុះព្រះបិតាព្រះអង្គជ្រាបដំណឹងនេះ ប្រាកដជាទ្រង់យាងមកសួររកបុត្ររបស់ព្រះអង្គ មិនឃើញ ទ្រង់នឹងដាក់ទោសអញ ព្រោះហេតុដូច្នោះ អញត្រូវពោលនូវគុណរបស់ខ្លួន រួចសូមឲ្យព្រះតេមិយដាក់ខសន្យាថា មិនត្រូវទៅកាន់ទីដទៃឡើយ" ។

លុះនាយសារថីគិតដូច្នេះហើយ ក៏ក្រាបទូលថា ៖

"សេចក្ដីចម្រើនចូរមានដល់ព្រះអង្គ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់ព្រះអង្គ ពាក្យដែលទូលបង្គំជាខ្ញុំអង្វរសុំព្រះអង្គហើយសូមព្រះអង្គមេត្តាធ្វើតាមពាក្យរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំផងចុះ ។ សូមព្រះអង្គមេត្តាស្ដេចគង់នៅក្នុងទីនេះ ដរាបដល់ទូលព្រះបង្គំ

ជាខ្ញុំយាងព្រះបិតាមកដល់ ពេលព្រះបិតាទតឃើញព្រះអង្គហើយ សមជាមានព្រះហឫទ័យនោះប្រកបដោយសេចក្តីត្រេកអររីករាយក្រៃពេក" ។

តេមិយទ្រង់តបថា ៖

"នៃនាយសារថី ខ្ញុំប្តេជ្ញាធ្វើតាមពាក្យរបស់អ្នក ខ្ញុំក៏មានបំណងចង់ជួបព្រះបិតារបស់ខ្ញុំ ដែលទ្រង់ស្តេចយាងមកក្នុងទីនេះដែរ ។ ម្នាលសម្លាញ់ អ្នកទៅដល់ហើយ ចូរប្រាប់នូវសេចក្តីសុខរបស់ខ្ញុំដល់ព្រះញាតិទាំងឡាយផង ចូរទូលថ្វាយព្រះមាតាបិតាថា ខ្ញុំជាបុត្រតែងក្រាបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះមាតាបិតាជានិច្ច ហើយចូរប្រញាប់ប្រញាល់ត្រឡប់មកវិញ" ។

បន្ទាប់ពីត្រាស់ដូច្នេះហើយ ព្រះមហាសត្តទ្រង់បែរព្រះកត្រ្តបង្អោនព្រះកាយ ដែលប្រៀបបាននឹងដើមចេកមាស តម្រង់ឆ្ពោះទៅរកនគរពារាណសី ថ្វាយបង្គំប្រកបដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋ[៤៩] ចំពោះព្រះមាតា

[៤៩] ការថ្វាយបង្គំប្រកបដោយអង្គ ៥ គឺលុតជង្គង់ទាំង ២, ដាក់ដុំដៃទាំង ២ លើផ្ទៃរាប, ឱនក្បាលចុះដល់ផ្ទៃរាប រួមជា ៥ ហៅថា ថ្វាយបង្គំដោយបញ្ចង្គ ឬបញ្ចង្គប្រតិស្ឋ ។

បិតារួច ទ្រង់ថ្វាយដំណឹងតាមរយៈសារថី ។ សុនន្ទសារថីទទួលពាក្យផ្តាំផ្ញើហើយ ចាប់ព្រះបាទានៃព្រះមហាសត្វ ដើរប្រទក្សិណ[៥០] ព្រះអង្គរួចក៏ឡើងជិះរថបរឆ្ពោះមុខទៅព្រះនគរ ។

នាយសារថីក្រាបទូលដំណឹងព្រះរាជបុត្រដល់ព្រះនាងចន្ទាទេវី

ក្នុងខណៈនោះ ព្រះនាងចន្ទាទេវី កំពុងបើកសីហបញ្ជរ[៥១] ទន្ទឹងរង់ចាំមើលផ្លូវនាយសារថី ក្រែងបានដំណឹងល្អខ្លះពីបុត្ររបស់ព្រះនាង លុះឃើញនាយសារថីត្រឡប់មកវិញតែម្នាក់ឯង មិនឃើញព្រះរាជ-បុត្រលើរថ ព្រះនាងទ្រង់ព្រះកន្សែងសោយសោកវិយោគបោកព្រះកាយាអួលណែនឱរាខ្លោចផ្សាកាន់តែខ្លាំង មានព្រះភក្ត្រនោះដោក

---

[៥០] (ន.) ការសម្តែងសេចក្តីគោរពឬសេចក្តីស្រឡាញ់ដោយដើរពទ្ធជុំវិញបុគ្គលឬវត្ថុអ្វីៗ ដោយឱ្យបុគ្គលឬវត្ថុនោះៗ នៅខាងស្តាំដៃ ឧ. ធ្វើប្រទក្សិណព្រះវិហារ ៣ ជុំ ។ ប្រើជា កិ.វិ. ក៏បាន ឧ. ដើរប្រទក្សិណ ។

[៥១] បង្អួចរបស់លោកអ្នកមានអានុភាពដូចសត្វសីហៈ គឺបង្អួចដំណាក់ ឬប្រាសាទរបស់ក្សត្រិយ៍ទ្រង់រាជ្យ ឬបង្អួចមានរង្វង់ដូចជាទ្រង់ជំហរសីហៈ ឧ. ព្រះរាជាទ្រង់ប្រថាប់ក្បែរសីហបញ្ជរ ។

ជាំដោយទឹកនេត្រា[៥២] ទើបព្រះនាងទ្រង់ព្រះចិន្តាថា "បុត្ររបស់អញច្បាស់ជានាយសារថីនេះសម្លាប់ហើយ បុត្ររបស់អញដែលចម្រើនដល់ប្រទេសជាតិ ប្រាកដជានាយសារថីកប់ក្នុងផែនដីហើយ ។ ទាំងពួកសត្រូវ ទាំងពួកអ្នកចង់ពៀរ រមែងត្រេកអរដោយពិត ពេលឮថានាយសារថីបានសម្លាប់បុត្ររបស់អញ" ទើបព្រះនាងត្រាស់សួរទៅសារថីថា ៖

"បុត្ររបស់ខ្ញុំជាមនុស្សគ ជាមនុស្សខ្វិនពិតមែនឬ ? កាលអ្នកកប់បុត្ររបស់ខ្ញុំក្នុងផែនដី តើបុត្ររបស់ខ្ញុំពិលាបដែរឬទេ ? ម្នាលសារថី ចូរអ្នកប្រាប់ខ្ញុំ ។ បើបុត្ររបស់ខ្ញុំជាមនុស្សគ ជាមនុស្សខ្វិនពិតមែន ចុះកាលអ្នកកប់ក្នុងដី តើបុត្ររបស់ខ្ញុំបានកម្រើកដៃជើងខ្លះដែរឬទេ ? នែនាយសារថី ចូរអ្នកប្រាប់ខ្ញុំ" ។

គ្រានោះ សារថីគិតថា "ប្រសិនបើអញប្រាប់ថា បុត្ររបស់ព្រះនាងមិនមែនជាមនុស្សគ មិនមែនជាមនុស្សខ្វិន ទាំងមានព្រះវាចាដ៏

---

[៥២] ភ្នែកទាំងពីរ ឧ. ស្ដេចទតព្រះនេត្រា ឃើញធីតានៃសេដ្ឋី មានរូបឆោមពិសី ព្រះចក្រីប្រតិព័ទ្ធ។

ពីរោះ ដូច្នេះ ព្រះរាជាប្រាកដជាទ្រង់ព្រះពិរោធ[៥៣]ថា ហេតុដូចម្ដេច បានជាឯងមិនយាងបុត្ររបស់អញមកវិញ ហើយទ្រង់នឹងដាក់រាជ-អាជ្ញា[៥៤]ចំពោះអញ ដូច្នេះ អញត្រូវសុំការប្រទានអភ័យអំពីព្រះនាងទេពីជាមុនសិន" រួចក៏ក្រាបទូលថា ៖

"បពិត្រព្រះទេពី បើព្រះនាងប្រទានអភ័យដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងទូលថ្វាយព្រះនាងតាមដំណើរពិតរបស់ព្រះរាជបុត្រដែលទូលបង្គំជាខ្ញុំបានឮបានឃើញហើយ ក្រាបទូល" ។

ព្រះនាងទេពីយល់ព្រមនឹងសម្ដីរបស់នាយសារថីថា ៖

"ម្នាលសារថី ខ្ញុំអត់ទោសដល់អ្នក អ្នកចូរប្រាប់នូវហេតុដែលអ្នកបានឮ បានឃើញក្នុងសម្នាក់ព្រះរាជបុត្រមកចុះ កុំព្រួយបារម្ភឡើយ" ។

នាយសារថីក្រាបទូលថា ៖

"បពិត្រព្រះទេពី ព្រះរាជបុត្រ មិនមែនជាមនុស្សគបូខ្វិនទេ ព្រះរាជបុត្រនោះមានព្រះបន្ទូលពីរោះក្បោះក្បាយណាស់ ប៉ុន្តែ

---

[៥៣] កំហឹង, កំហុស, សេចក្ដីស្អប់, ដំណើរឈ្លោះទាស់ទែង, សត្រូវ ។ ខ្មែរច្រើននិយាយផ្សំនឹងពាក្យក្រោធ ឧ. ក្រោធពិរោធ គឺក្រោធខ្លាំង ។

[៥៤] អំណាច, ការបង្គាប់បញ្ជា, ការដាក់ទោស ។

ដោយហេតុតែព្រះអង្គខ្លាចរាជ្យ ទើបទ្រង់ធ្វើពុតជាខ្វិន គ ថ្លង់ យ៉ាងនេះ ។ ព្រះរាជបុត្របានមានព្រះបន្ទូលនឹងទូលព្រះបង្គំថា ព្រះអង្គរឭកឃើញនូវជាតិមុន ជាជាតិដែលទ្រង់បានសោយរាជ្យ (ក្នុងនគរពារាណសីនេះ) លុះសោយរាជ្យបានតែ ២០ ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីសោយទិវង្គត បានទៅកើតក្នុងនរកសោយទុក្ខក្នុងទីនោះអស់ ៨០.០០០ ឆ្នាំ ។ ព្រះរាជបុត្រនោះ ទ្រង់ខ្លាចការឡើងគ្រងរាជ្យ ទើបតាំងព្រះរាជហឫទ័យដើម្បីកុំឲ្យព្រះរាជមាតាបិតាអភិសេកព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះរាជបុត្រមិនមានព្រះបន្ទូលក្នុងសម្នាក់ព្រះមាតាបិតាក្នុងកាលនោះ ។ តាមពិត ព្រះរាជបុត្រនោះ មានអវយវៈតូចធំបរិបូណ៌ពេញលេញ មានកម្ពស់និងទំហំសមសួន ទាំងមានព្រះបន្ទូលពីរោះក្បោះក្បាយ ប្រាជ្ញាឈ្លាសវៃ ឥឡូវនេះព្រះអង្គកំពុងឋិតនៅក្នុងផ្លូវជាទីទៅកាន់ស្ថានសួគ៌ ។ បើព្រះនាងទេពីមានបំណងជួបព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះនាង សូមស្ដេចយាងទៅជាមួយនឹងទូលព្រះបង្គំ ទូលព្រះបង្គំនឹងយាងព្រះនាងទៅជួបនឹងព្រះរាជបុត្រអង្គនោះ” ។

ជំពូកទី៥

មហាជនសាងផ្នួសតាមព្រះតេមិយ

សក្កទេវរាជថ្វាយអាស្រមដល់ព្រះតេមិយ

បន្ទាប់ពីនាយសារថីចេញផុត ព្រះតេមិយពោធិសត្វ ទ្រង់មានព្រះបំណងនឹងសាងព្រះផ្នួស ។

រំពេចនោះ សក្កទេវរាជទ្រង់ជ្រាបនូវព្រះទ័យរបស់ព្រះតេមិយ ហើយទ្រង់ក៏ត្រាស់ប្រើទេវតាមួយអង្គឲ្យទៅហៅវិស្សុកម្មទេវបុត្រចូលគាល់ព្រះអង្គ ហើយត្រាស់បញ្ជាថា ៖

"នែវិស្សុកម្មទេវបុត្រ ឥឡូវនេះ ព្រះតេមិយពោធិសត្វប្រាថ្នាសាងព្រះផ្នួស អ្នកចូរទៅ ហើយប្រើឫទ្ធានុភាពនិម្មិតបណ្ណសាលា[៥៥] និងគ្រឿងបរិក្ខាររបស់បព្វជិតសម្រាប់ព្រះអង្គ រួចចូរត្រឡប់មកវិញចុះ" ។

---

[៥៥] ត្រូវអានថា ប័ន-ណៈសា ល៉ា ឬ ប៉ុន-- បា. (ន.) សាលាប្រក់ស្លឹក, រោងប្រក់ស្លឹក ឬតូប, ខ្ទមប្រក់ស្លឹក ។

វិស្សុកម្មទេវបុត្រទទួលព្រះរាជបញ្ជាព្រះឥន្ទហើយ បានចុះមកកាន់ឋានមនុស្សលោកយ៉ាងលឿន ប្រើកម្លាំងឫទ្ធិរបស់ខ្លួននិម្មិតអាស្រម[៥៦] គួរជាទីរីករាយក្នុងដងព្រៃដែលមានទំហំដី ៣ យោជន៍ និងនិម្មិតឲ្យមានរត្តិន្ទិវដ្ឋាន[៥៧] ស្រះបោក្ខរណី អណ្តូង ដើមឈើ ធ្វើឲ្យមានផ្កាផ្លែនិងទីសម្រាប់ដើរចង្ក្រម[៥៨]ប្រវែង ២៤ ហត្ថ នៅក្បែរបណ្ណសាលា ក្រាលគ្រាប់ខ្សាច់ពណ៌ផ្ទេក ៗ ជាទីគាប់ចិត្ត និងនិម្មិតគ្រឿងបរិក្ខារសម្រាប់អ្នកបួសសព្វគ្រប់ រួចធ្លាក់អក្សរជាប់នឹងជញ្ជាំងថា ៖

"ជនណាមួយដែលប្រាថ្នាសាងផ្នួស សូមយកគ្រឿងបរិក្ខារទាំងនេះប្រើប្រាស់ចុះ" ។

---

[៥៦] អានថា អា--ស្រំ សំ.; បា. (ន.) (អាគ្រម; អស្សម) កន្លែងនៅសម្រាប់ធ្វើចិត្តឱ្យស្ងប់រំងាប់, លំនៅសម្រាប់រំងាប់រាគាទិក្កិលេស គឺខ្ទមឬកុដិលំនៅរបស់តាបស, ឥសី, យោគី ។ អាស្រមបទ (--ស្រំ-ម៉ៈបត់; សំ. អាគ្រមបទ; បា. អស្សមបទ) ទីអាស្រម, ទីក្បែរឬជុំវិញអាស្រម : តាបសតែងបោសសម្អាតអាស្រមបទតាមពេលកំណត់ពុំដែលខាន ។

[៥៧] ទីសម្រាប់នៅក្នុងពេលយប់និងទីសម្រាប់នៅពេលថ្ងៃ ។

[៥៨] ដំណើរដើរទៅដើរមក, ដំណើរទៅមក ៗ គឺដំណើរទៅហើយដើរមកវិញយឺត ៗ ច្រើនបកច្រើនសា ។

មិនតែប៉ុណ្ណោះ វិស្សុកម្មទេវបុត្រប្រើឫទ្ធានុភាពបណ្តេញហ្វូងម្រឹគនិងបក្សីណាកាច ៗ និងមានសំឡេងមិនជាទីគាប់ចិត្ត ឲ្យចេញឆ្ងាយអំពីព្រៃម្តុំនោះ រួចស្រេចហើយ ទើបវិលទៅលំនៅអាត្មាវិញ ។

ជីវិតសាងផ្នួសនៃព្រះតេមិយ

ក្នុងខណៈនោះ ព្រះមហាសត្វទតឃើញអាស្រមនោះហើយ ជ្រាបថា សមិទ្ធផលនេះជាអំណោយរបស់ស្តេចសក្កៈថ្វាយព្រះអង្គ ទ្រង់ក៏យាងចូលទៅកាន់បណ្ណសាលាផ្លាស់សម្លៀកបំពាក់គ្រហស្ថចេញ ទ្រង់ស្លៀកសំពត់សំបកឈើ[៥៩] មួយផ្ទាំង ដណ្តប់មួយផ្ទាំង ធៀងស្មាម្ខាងដោយស្បែកខ្លាឥតក្រចក ចងកេសាជាជដាមណ្ឌល[៦០] (ជាភេទអ្នកបួសរស់ក្នុងព្រៃ) ដាក់សម្រែកលើស្មា កាន់ឈើច្រត់ដើរចេញអំពីបណ្ណសាលាកាន់គ្រឿងសិរីសួស្តីរបស់បព្វជិត ដើរចង្ក្រមទៅមក ៗ បន្លឺឧទានថា "សុខអីម៉្លេះហ្ន៎ ! សុខអីម៉្លេះហ្ន៎ !" រួចចូលទៅក្នុងបណ្ណសាលាវិញ អង្គុយលើកម្រាលឧស ចម្រើនកម្មដ្ឋាន[៦១] បានសម្រេចអភិញ្ញា[៦២] ៥ និង

---

[៥៩] សំពត់ដែលធ្វើពីតិណជាតិពួកក្រចៅសម្រាប់ប្រើការជាប់បានយូរ ។

[៦០] របៀបបួងសក់របស់តាបសអ្នកបួសក្នុងព្រៃ ។

[៦១] ធម៌សម្រាប់ធ្វើចិត្តឱ្យស្ងប់ស្ងាត់ឃ្លាតចាកនីវរណធម៌ មាន ២ ប្រភេទ គឺ ប្រភេទ

សមាបត្តិ[៦៣] ៨ ។ លុះសាយណ្ហសម័យ ព្រះអង្គចេញពីបណ្ណសាលា រកបេះស្លឹកឈើនៅព្រៃក្បែរអាស្រម ស្ងោររំងាស់យកទឹកដែលគ្មានជាតិប្រៃ ជូរ ក្រអូប ក្នុងឆ្នាំងដែលសក្កទេវរាជនិម្មិតថ្វាយ ហើយឆាន់ទឹកនោះដែលមានរសដូចរសអមតៈ ទ្រង់រស់នៅចិញ្ចឹមជីវិតបែបនោះក្នុង

ទី១ សមថកម្មដ្ឋាន មាន ៤០ យ៉ាង ចាត់ជា ៧ ពួកគឺ កសិណ ១០, អសុភ ១០, អនុស្សតិ ១០ អប្បមញ្ញា ៤ អាហារប្បដិកូលសញ្ញា ១ ចតុធាតុវវត្ថាន ១ អរូបកម្មដ្ឋាន ៤ រួមជា ៤០។ ប្រភេទទី ២ វិបស្សនាកម្មដ្ឋាន ការពិចារណាឃើញច្បាស់តាមដំណើរនៃសង្ខារធម៌ មាន ១០ យ៉ាងគឺ ៖ សម្មសនញាណ ១ ឧទព្វយញាណ ១ភង្គញាណ ១ ភយញាណ ១ អាទីនវញាណ ១ និព្វិទាញាណ ១ មុញ្ចិតុកាម្យតាញាណ ១ បដិសង្ខាញាណ ១ សង្ខារុបេក្ខាញាណ ១ អនុលោមញាណ ១ ។ អ្នកសិក្សាគប្បីស្រាវជ្រាវសេចក្តីអធិប្បាយនៃគោលធម៌ទាំងនេះផងចុះ ដើម្បីបំពេញការចេះដឹងដែលមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ ។

[៦២] សេចក្តីដឹងវិសេសដែលកើតអំពីកម្លាំងនៃឈាន មាន **៦ យ៉ាងគឺ** (១) **ឥទ្ធិវិធា** ឬ **ឥទ្ធិវិធិ** ការសម្តែងឫទ្ធិផ្សេង ៗ បាន, (២) **ទិព្វសោត** ត្រចៀកទិព្វ, (៣) **ចេតោបរិយញ្ញាណ** ការដឹងចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃបាន, (៤) **បុព្វេនិវាសានុស្សតិ** ការរឭកដឹងជាតិមុនបាន, (៥) **ទិព្វចក្ខុ** ភ្នែកទិព្វ, (៦) **អាសវក្ខយញ្ញាណ** ញាណធ្វើឱ្យអស់អាសវក្កិលេស ។ អភិញ្ញា ៥ ខាងដើម ជាលោកិយៈ, ១ ខាងចុងជាលោកុត្តរៈ មិនមែនកើតអំពីកម្លាំងនៃឈានទេ គឺកើតអំពីកម្លាំងនៃវិបស្សនា ។

[៦៣] រូបជ្ឈាន ៤ និងអរូបជ្ឈាន ៤ ។

ទីនោះ ដើម្បីអប់រំចម្រើនព្រហ្មវិហារធម៌[៦៤] ៤ ។

ព្រះបាទកាសិរាជយាងទៅកាន់អាស្រមរបស់បុត្រ

ចំណែកព្រះបាទកាសិរាជ លុះទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ពាក្យរបស់សុនន្ទសារថីហើយ ព្រះអង្គឲ្យហៅលោកមហាសេនគុត្តចូលគាល់ ដើម្បីត្រៀមរៀបចំដំណើរចេញទៅ ដោយត្រាស់បង្គាប់ដូច្នេះ ៖

"នែសារថីទាំងឡាយ ចូរទឹមរទេះសេះ ចូរចងដង្កូន់[៦៥]នាដំរី ចូរផ្លុំស័ង្ខនិងទូងស្គរឲ្យលាន់ឮសំឡេងឡើង ស្គរមានមុខតែម្ខាង ក៏ត្រូវទូងដែរ ។ ស្គរដែលគេពាសល្អហើយ ចូរទូងបន្ទឺសំឡេងឡើង ស្គរមានសំឡេងពីរោះ ក៏ត្រូវដំឲ្យលាន់ឮសំឡេងឡើង ទាំងពួកអ្នកនិគម ចូរហែហាមអមដំណើរទៅជាមួយនឹងយើង យើងនឹងទៅឲ្យឱវាទដល់បុត្ររបស់យើង ។ ពួកស្រីស្នំនិងរាជកុមារ ពួកឈ្មួញនិងពួកព្រាហ្មណ៍ ចូរនាំគ្នាទឹមយានឲ្យឆាប់ ៗ យើងនឹងទៅឲ្យឱវាទដល់បុត្ររបស់យើង ។ ពួកហ្មដំរី ពួកពលសេះ ពួកពលរថ

---

[៦៤] ព្រហ្មវិហារធម៌ ៤ គឺ មេត្តា ការស្រឡាញ់ ការរាប់អាន ដោយការប្រាថ្នាចង់ឲ្យអ្នកដទៃបានសេចក្ដីសុខ ១, ករុណា ការអាណិតអាសូរ ១, មុទិតា ការទោរទន់ ១, ឧបេក្ខា ការស្ថិតនៅជាកណ្ដាល ៗ ។

[៦៥] ខ្សែផ្ដៅវេញទាំងមូលសម្រាប់ចងរឹតកូបប្ញរយាង, ញ៉ែងព័ទ្ធតាមទ្រូងដំរី ។

ពួកពលថ្មើរជើង ចូរនាំគ្នាទឹមយានឲ្យឆាប់ ៗ យើងនឹងទៅឲ្យ ឱវាទដល់បុត្ររបស់យើង ។ ទាំងអ្នកជនបទ ទាំងអ្នកនិគមមក ជួបជុំគ្នាហើយ ចូរទឹមនូវយានឲ្យឆាប់ ៗ យើងនឹងទៅឲ្យឱវាទ ដល់បុត្ររបស់យើង" ។

ឯពួកនាយសារថី បាននាំយកសេះសិន្ធព[៦៦] ទាំងឡាយជាពាហនៈមាន សន្ទុះដ៏លឿន ទឹមបរមកបញ្ឈប់ក្បែររាជទ្វារ ក្រាបបង្គំទូលថា ៖

"បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបាននាំគ្នាទឹមសេះ ត្រៀមរួចរាល់អស់ហើយ ក្រាបទូល" ។

បន្ទាប់អំពីព្រះសណ្ដាប់នូវពាក្យរបស់ពួកនាយសារថីហើយ ព្រះរាជា ត្រាស់បន្ទូថា ៖

"សេះធាត់ ៗ រត់មិនលឿន សេះស្គម ៗ ទ្រោមកម្លាំង" ។

ព្ទដូច្នោះភ្លាម សារថីទាំងឡាយក្រាបទូលថា ៖

"សេះស្គម ៗ និងសេះធាត់ ៗ ពួកទូលបង្គំមិនបានទឹមឡើយ ពួក ទូលបង្គំបានទឹមតែសេះស្វាវ ៗ សម្បុរល្អ សន្ទុះលឿន កម្លាំងខ្លាំង តែប៉ុណ្ណោះ ក្រាបទូល" ។

---

[៦៦] សេះដែលកើតឬមានពូជនាំមកពីដែនសិន្ធវៈ ។

គ្រានោះ ព្រះរាជាមុននឹងស្តេចយាងទៅកាន់សម្នាក់ព្រះរាជបុត្រ ទ្រង់បានកោះហៅវណ្ណៈ[៦៧] ៤ សេនា ១៨ និងពួកពលទាំងអស់ឲ្យមកជួបជុំគ្នា ។ ការប្រជុំនោះបានបន្ទាយពេលអស់ ៣ ថ្ងៃ ទ្រង់បង្គាប់ឲ្យយកស្បៀងល្មមគ្រប់គ្រាន់រួច លុះដល់ថ្ងៃទី ៤ ព្រះរាជាទ្រង់ប្រញាប់ប្រញាល់ឡើងគង់ប្រថាប់លើរាជរថដែលនាយសារថីទឹមហើយស្រេច ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងស្រីស្នំទាំងឡាយថា ៖

"ស្នំទាំងឡាយ ចូរទៅតាមយើង ពួកនាងចូរប្រដាប់កាយដោយគ្រឿងអលង្ការមាស កាន់ផ្ចិត ម្កុដ ព្រះខាន់ ស្វេតច្ឆត្រ និងស្បែកជើង ឡើងជិះរថមក" ។

---

[៦៧] វណ្ណៈក្នុងទីនេះមានន័យថា ពូជពង្ស ។ តាមលទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ចែកពូជរបស់មនុស្សជា ៤ ថ្នាក់គឺ ១- ព្រាហ្មណៈ "ដើមកំណើតដំបូងបំផុត កើតអំពីព្រះឱស្ឋរបស់ព្រហ្ម, ព្រហ្មតម្រូវឲ្យជាម្ចាស់សាសនា មានមុខការខាងបង្រៀនប្រៀនប្រដៅវេទមន្តវិជ្ជាការផ្សេង ៗ" ។ ២- ក្សត្រិយៈ ឬ ខត្តិយៈ "កើតអំពីព្រះពាហារបស់ព្រះព្រហ្ម មានមុខការខាងគ្រប់គ្រងប្រទេស" ។ ៣- វៃស្សៈ ឬ វេស្សៈ "កើតអំពីព្រះឧរុរបស់ព្រះព្រហ្ម មានមុខការខាងធ្វើកិច្ចការជាន់ខ្ពស់ចុះរងពីក្សត្រិយ៍មក ឬកិច្ចការធម្មតា" ។ ៤- សូទ្រៈ ឬ សុទ្ទៈ "កើតអំពីព្រះបាទរបស់ព្រះព្រហ្ម មានមុខការខាងស៊ីឈ្នួល ឬកិច្ចការថយថោកផ្សេង ៗ" ។

បន្ទាប់ពីនោះ ព្រះរាជាបានឲ្យនាយសារថីបររទេះនាំក្បួនពល សេនា ធ្វើដំណើរនាំមុខ ចេញអំពីព្រះនគរ លុះទៅដល់អាស្រមបទ របស់ព្រះតេមិយរាជបុត្រហើយ ទ្រង់មានព្រះទ័យត្រេកអរជាខ្លាំង បានធ្វើសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលជាមួយនឹងបុត្ររបស់ព្រះអង្គ ។

ព្រះតេមិយសំណេះសំណាលជាមួយនឹងព្រះបិតា

តេមិយតាបសបានទតឃើញព្រះបិតារុងរឿងដោយតេជះ មាន ពួកអាមាត្យកាន់ព្រះខាន់ហែហមអមដំណើរយាងមក ពេលទ្រង់មក ដល់ តេមិយតាបសសួរព្រះបិតាថា ៖

"បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គមានសេចក្តីសុខសប្បាយទេឬ? បពិត្រ ព្រះបិតា ព្រះអង្គមិនមានអាពាធទេឬ? រាជកញ្ញាទាំងអស់ជា ព្រះមាតារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានអាពាធទេឬ?"

ព្រះបិតាតបថា ៖

"នៃបុត្រ បិតាសុខសប្បាយទេ នៃបុត្រ បិតាមិនមានអាពាធទេ រាជកញ្ញាទាំងអស់ជាមាតារបស់បុត្រ ក៏មិនមានអាពាធដែរ" ។

តេមិយទូលសួរបន្តថា ៖

"បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គមិនសោយទឹកស្រវឹងទេឬ? ទឹកស្រវឹងមិនជាទីគាប់ព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គទេឬ? ចុះព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គ ត្រេកអរក្នុងសច្ចធម៌និងក្នុងការឲ្យទានដែរឬទេ?"

ព្រះបិតាតប ៖

"នែបុត្រ បិតាមិនផឹកទឹកស្រវឹងទេ ម៉្យាងទៀត ទឹកស្រវឹងមិនជាទីគាប់ព្រះទ័យបិតាទេ ព្រះទ័យរបស់បិតា តែងត្រេកអរក្នុងសច្ចធម៌និងក្នុងការឲ្យទាន" ។

តេមិយទូលសួរបន្ត ៖

"យានរបស់ព្រះអង្គមិនខូចទេឬ? ពាហនៈទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ តែងប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលដែរឬ? តើព្រះអង្គមិនមានរោគាពាធទេឬ?"

ព្រះបិតាតប ៖

"នែបុត្រ យានរបស់បិតាមិនខូចទេ ពាហនៈទាំងឡាយរបស់បិតាក៏ប្រព្រឹត្តទៅបានដោយស្រួលដែរ បិតាមិនមានអាពាធទេ" ។

តេមិយទូលសួរបន្ត ៖

"បពិត្រព្រះបិតា តាមទីជនបទដែលស្ថិតនៅជាយដែនរបស់ព្រះអង្គមានគ្រឿងបរិភោគ គ្រឿងស្លៀកពាក់ និងអាករណៈបរិបូរគ្រប់

គ្រាន់ដែរឬ ? ស្រុកនិងនិគមទាំងមូលរបស់ព្រះអង្គ ដែលតាំងនៅក្នុងដែនដី សម្បូណ៌សប្បាយដែរឬ ? ឃ្លាំងនិងជង្រុករបស់ព្រះអង្គបានតម្កល់ស្បៀងនិងស្រូវអង្ករទុកគ្រប់គ្រាន់ដែរឬ ?"

ព្រះបិតាតប ៖

"នែបុត្រ តាមទីជនបទនៅជាយដែននៃប្រទេសរបស់បិតា មានគ្រឿងឧបភោគនិងបរិភោគ គ្រឿងស្លៀកពាក់និងអាភរណៈបរិបូរគ្រប់គ្រាន់ទេ ស្រុកនិងនិគមទាំងមូលរបស់បិតា ដែលតាំងនៅក្នុងដែនដី សម្បូណ៌សប្បាយទេ ឃ្លាំងនិងជង្រុក បិតាបានតម្កល់ស្បៀងនិងស្រូវអង្ករទុកគ្រប់គ្រាន់ហើយ" ។

តេមិយពោលសរសើរចំពោះការយាងមករបស់បិតាថា ៖

"បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គស្ដេចយាងមកល្អហើយ ព្រះអង្គស្ដេចយាងមកនេះ ជាលាភដ៏ក្រៃលែង ។ រាជបុរសទាំងឡាយ សូមអ្នករៀបចំរាជបល្ល័ង្កថ្វាយព្រះបិតាយើង" ។

ព្រះរាជាមិនហ៊ានប្រថាប់គង់លើបល្ល័ង្កទេ ព្រោះគោរពចំពោះពោធិសត្វ ។

គ្រានោះ ព្រះពោធិសត្វប្រាប់អាមាត្យថា "ប្រសិនបើព្រះរាជាមិនប្រថាប់គង់លើបល្ល័ង្កទេ, ពួកលោកចូរក្រាលស្លឹកឈើ" រួចយាងព្រះរាជាឲ្យគង់លើកម្រាលស្លឹកឈើនោះ ដោយពោលថា ៖

"សូមព្រះអង្គគង់លើកម្រាលស្លឹកឈើដែលគេក្រាលថ្វាយ សូមព្រះអង្គយកទឹកអំពីទីនេះលាងព្រះបាទារបស់ព្រះអង្គចុះ" ។

ព្រះរាជានៅតែមិនគង់លើកម្រាលស្លឹកឈើដដែល ព្រះអង្គបែរជាគង់នៅលើផែនដីដែលគ្មានកម្រាលទៅវិញ ព្រោះសេចក្ដីគោរពចំពោះព្រះតេមិយតាបស ។

គ្រានោះ ព្រះពោធិសត្វចូលទៅខាងក្នុងបណ្ណសាលា ហើយយកនូវបន្លែដែលទ្រង់ស្ងោរនោះ មកថ្វាយព្រះរាជាទ្រង់សោយដោយពោលថា ៖

"បពិត្រព្រះរាជា ស្លឹកឈើដែលអាត្មាភាពស្ងោរហើយនេះ ជារបស់មិនមានរសប្រៃ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្ដេចសោយចុះ ព្រោះព្រះអង្គទើបស្ដេចយាងមកដល់ ទុកជាជាភ្ញៀវរបស់អាត្មាភាព" ។

ព្រះបិតាបដិសេធ ៖

“បិតាមិនសោយស្ទឹកឈើនេះទេបុត្រ ! ព្រោះស្ទឹកឈើនេះមិនមែនជាភោជនដែលបិតាគួរសោយឡើយ បិតាសោយតែបាយដែលគេចម្អិនអំពីស្រូវសាលីជាមួយនឹងម្ហូបដែលមានសាច់ឆ្ងាញ់ ៗ តែប៉ុណ្ណោះ” ។

ព្រះនាងចន្ទាទេវីសន្លប់បាត់ស្មារតី

ព្រះរាជាពោលសរសើរភោជនជាក្រយាស្ងោយរបស់ព្រះអង្គ តែដោយទ្រង់គោរពចំពោះព្រះពោធិសត្វ ទើបចាប់យកបន្លែស្ងោរបន្តិចដាក់លើបាតព្រះហស្ត រួចមានព្រះបន្ទូលថា ៖

“នែបុត្រ អ្នកតែងតែឆាន់នូវភោជនបែបនេះឬ ?” ហើយទ្រង់គង់ប្រថាប់សំណេះសំណាលជាមួយនឹងរាជបុត្រដោយពាក្យជាទីរីករាយ ។

ក្នុងមនោះ ព្រះនាងចន្ទាទេវី ក៏បានយាងមកដល់អាស្រមរបស់ព្រះពោធិសត្វ ដែលមានស្រីស្នំហែហមជាបរិវារដ៏ច្រើន គ្រាន់តែទ្រង់បានឃើញព្រះរាជបុត្រជាទីស្រឡាញ់ភ្លាម ព្រះនាងក៏ដួលសន្លប់បាត់ស្មារតីនៅទីនោះមួយរំពេច ។ បន្តិចក្រោយមក ព្រះនាងភ្ញាក់ស្មារតីដឹងព្រះកាយឡើងវិញ មានព្រះទ័យធូរស្បើយអំពីទុក្ខកង្វល់ខ្លះហើយ ព្រះនាងក៏ស្ទុះមកចាប់ព្រះបាទារបស់ព្រះរាជបុត្រយ៉ាងមាំ ទ្រង់ថ្វាយ

បង្គំបណ្តើរ កន្សែងសោយសោកហូរទឹកនេត្រាបណ្តើរ លុះថ្វាយបង្គំរួច ក៏យាងទៅប្រថាប់គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

គ្រានោះ ព្រះរាជាមានព្រះរាជឱង្ការនឹងព្រះរាជអគ្គមហេសីថា ៖ "មហេសីអូន ចូរអូនមើលភោជនជាក្រយាស្ងោយរបស់បុត្រយើងចុះ" ហើយទ្រង់ឈោងចាប់បន្ទៃនោះបន្តិច ហុចទៅឲ្យព្រះអគ្គ-មហេសី រួចទ្រង់ចាប់ហុចបន្តឲ្យទៅឲ្យស្ត្រីផ្សេង ៗ ទៀតម្នាក់បន្តិច ៗ គ្រប់គ្នា ។

ស្ត្រីទាំងនោះលាន់មាត់ថា ៖

"ឱ ! ព្រះរាជបុត្រ ព្រះអង្គសោយភោជនបែបហ្នឹងហ្ន៎" រួចក៏យកបន្ទៃនោះដាក់លើក្បាលរៀង ៗខ្លួន អង្គុយថ្វាយបង្គំទាំងពោលថា "ព្រះរាជបុត្រកំពុងធ្វើនូវអំពើដែលអ្នកដទៃកម្រនឹងធ្វើបានណាស់ !" ។

ព្រះរាជាមានព្រះរាជឱង្ការជាថ្មីថា ៖

"នែបុត្រ ទង្វើនេះ ពិតជាអស្ចារ្យណាស់ចំពោះបិតា កាលបុត្របរិភោគភោជនបែបនេះ តើហេតុដូចម្តេចបានជាសម្បុរស្បែករបស់បុត្រនៅតែភ្លឺថ្លាយ៉ាងនេះ ? សេចក្តីអស្ចារ្យកើតមានប្រាកដដល់បិតា ព្រោះឃើញបុត្រនៅស្ងាត់តែម្នាក់ឯង" ។

គ្រានោះ ព្រះតេមិយពោធិសត្វទូលថ្វាយព្រះរាជបិតាថា ៖

"បពិត្រព្រះបិតា អាត្មាភាពសឹងលើកម្រាលស្លឹកឈើតែម្នាក់ឯង សម្បុរស្បែករបស់អាត្មាភាពក៏ស្រស់ថ្លា ដោយដំណេកតែម្នាក់ឯងហ្នឹង ។ អាត្មាភាពគ្មានអ្នកការពារដូចព្រះរាជាទេ ព្រោះក្នុងចិត្តអាត្មាភាពគ្មានសត្រូវ អាត្មារស់នៅប្រកបដោយសេចក្ដីសុខ ។ បពិត្រព្រះរាជា សម្បុរស្បែករបស់អាត្មាភាពក៏ថ្លាស្រស់បស់ ដោយដំណេកតែម្នាក់ឯងនោះ ព្រោះអាត្មាភាពមិននឹកអាឡោះអាល័យស្ដាយអារម្មណ៍ដែលកន្លងទៅហើយ មិនប្រាថ្នានូវអារម្មណ៍ដែលមិនទាន់មកដល់ ញុាំងចិត្តឲ្យព្រមលម្មតែនឹងរបស់ដែលកំពុងមាន ។ ហេតុនោះ បានជាសម្បុរស្បែករបស់អាត្មាភាពក៏ថ្លាស្រស់បស់ ។ ជនពាលទាំងឡាយតែងមានសម្បុរស្បែកស្ងួតស្រអាប់ ព្រោះប្រាថ្នាចង់បានរបស់ដែលមិនទាន់មកដល់ ដោយសារតែនឹកស្ដាយអាឡោះអាល័យរបស់ដែលកន្លងផុតហើយ ប្រៀបដូចជាដើមបបុសខ្ចី ពេលគេដកហាលថ្ងៃ រមែងស្វិតស្ងួតស្រអាប់ដូច្នោះដែរ" ។

ព្រះតេមិយតាបសសម្ដែងធម្មកថាបដិសេធរាជសម្បត្តិ

គ្រានោះ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះតម្រិះថា "អញនឹងអភិសេកតេមិយបុត្ររបស់អញឲ្យគ្រងរាជ្យក្នុងទីនេះ ហើយសឹមយាងរាជបុត្រទៅកាន់នគរ" រួចព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលស្នើសុំព្រះតេមិយរាជបុត្រឲ្យគ្រងរាជ្យដូច្នេះ ៖

"នែបុត្រ បិតានឹងប្រទាននូវពលដំរី ពលរថ ពលសេះពលថ្មើរជើង ពួកជនពាក់គ្រឿងក្រោះ និងរាជនិវេសន៍ទាំងឡាយ ជាទីគាប់ព្រះទ័យដល់បុត្រ ។ លើសពីនេះទៀតបិតានឹងប្រទានស្រីស្នំដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួងដល់បុត្រ ។ នែបុត្រ ចូរបុត្រគ្រប់គ្រងនូវស្ត្រីទាំងនោះចុះ ព្រោះបុត្រជាព្រះរាជារបស់យើង ។ ស្ត្រីរបាំទាំងឡាយ ជាអ្នកឈ្លាសប្រសប់ក្នុងការរាំនិងច្រៀង បានសិក្សាក្នុងកិច្ចកលស្ត្រីស្ទាត់ល្អហើយ នឹងធ្វើឲ្យបុត្រត្រេកអររីករាយក្នុងកាម តើបុត្រនឹងនៅក្នុងព្រៃធ្វើអ្វី ? បិតានឹងនាំយករាជកញ្ញាទាំងឡាយដែលប្រដាប់តាក់តែងល្អហើយអំពីពួកព្រះរាជាដទៃមកឲ្យបុត្រ ពេលដែលរាជបុត្របង្កើតបុត្របានច្រើនជាមួយនឹងស្ត្រីទាំងនោះហើយ សឹមបួសជាខាងក្រោយចុះ ។

បុត្រនៅក្មេងកំលោះស្ថិតក្នុងបឋមវ័យ មានសក់ខ្មៅរលើបរលោង ចូរសោយរាជ្យចុះ សេចក្ដីចម្រើននឹងកើតមានដល់បុត្រ ដាក់ជាពុំខាន តើបុត្រនៅក្នុងព្រៃធ្វើអ្វី ?"

ព្រះតេមិយពោធិសត្វបានសម្ដែងធម្មកថាបដិសេធការឡើងគ្រងរាជ្យថា ៖

"បុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងភាពជាយុវវ័យ គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ គួរតែជាយុវវ័យ ព្រោះថា បព្វជ្ជារបស់បុគ្គលនៅជាយុវវ័យនេះ ពួកឥសីទាំងឡាយតែងសរសើរ ។ បុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងភាពជាយុវវ័យ គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ គួរតែជាយុវវ័យ អាត្មាភាពនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាភាពមិនត្រូវការរាជសម្បត្តិទេ ។ បពិត្រព្រះមាតានិងបិតា អាត្មាភាពឃើញនរជននៅក្មេងទើបនឹងចេះនិយាយ គួរឲ្យស្រឡាញ់ ដែលម្ដាយឪពុកបានមកដោយលំបាក កូននោះក៏ស្លាប់ទៅទាំងមិនទាន់ដល់វ័យចាស់ជរានៅឡើយ ។ អាត្មាភាពឃើញនាងកុមារីមានសម្បុរល្អដូចមាស ត្រូវមច្ចុរាជផ្ដាច់បង់ជីវិតនាងឲ្យក្ស័យទាំងនៅវ័យក្មេង ប្រៀបដូចជាទំពាំងខ្ចីត្រូវគេច្រត់ផ្ដាច់ ។ ដូច្នេះ នរជននិងនាងនារីទាំងឡាយក៏អាចនឹងស្លាប់ទាំងនៅវ័យក្មេងដែរ តើសត្វណាគប្បីទុកចិត្តក្នុង

ជីវិតនោះថា អាត្មាអញនៅក្មេងមិនស្លាប់នោះ ? រាប់តាំងពីបដិសន្ធិ ក្នុងផ្ទៃម្តាយមក យប់ថ្ងៃចេះតែកន្លងទៅ អាយុរបស់សត្វទាំងឡាយ កាន់តែនៅតិចទៅ ៗ ភាពក្មេងក្នុងវ័យនោះ នឹងធ្វើអ្វីកើត ? ដូច ត្រីទាំងឡាយនៅក្នុងថ្លុកមានទឹកតិច ដូច្នោះ ។ សត្វលោកត្រូវ សត្រូវបៀតបៀនជានិច្ចផង ត្រូវសត្រូវរួបរឹតជានិច្ចផង កាលបើ យប់និងថ្ងៃមិនកន្លងទៅទទេ ៗ យ៉ាងនេះ តើព្រះអង្គនឹងអភិសេក អាត្មាភាពឲ្យឡើងសោយរាជ្យធ្វើអ្វី ?"

ស្តេចកាសិរាជត្រាស់សួរថា ៖

"សត្វលោកនេះត្រូវសត្រូវអ្វីបៀតបៀន និងត្រូវសត្រូវអ្វីរួបរឹត ? ធម្មជាតិដូចម្តេចមិនកន្លងទៅទទេ ៗ ចូរបុត្រប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់បិតាមក" ។

ពោធិសត្វតបថា ៖

"សត្វលោកត្រូវមច្ចុបៀតបៀន និងត្រូវជរារួបរឹត រាត្រីទាំងឡាយ រមែងកន្លងទៅមិនទទេទេ គឺស្រូបយកអាយុរបស់សត្វលោកទៅ ជាមួយគ្រប់ពេល, បពិត្រក្សត្រិយ៍ សូមព្រះអង្គជ្រាបយ៉ាងនេះចុះ ។ ដាងតម្បាញត្បាញសំពត់ដោយសូត្រ កាលត្បាញសំពត់បានវែង សូត្រដែលត្រូវត្បាញបន្តទៀត នៅសល់តិច យ៉ាងណាមិញ ជីវិត

របស់សត្វទាំងឡាយដែលយប់និងថ្ងៃកន្លងអស់ច្រើនហើយ រមែង
នៅសល់តិច ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ទឹកដែលហូរទៅហើយ រមែង
មិនត្រឡប់ក្រោយវិញ យ៉ាងណាមិញ អាយុរបស់សត្វទាំងឡាយ
កាលកន្លងទៅហើយ រមែងមិនត្រឡប់ក្រោយវិញ ក៏យ៉ាងនោះ
ដែរ ។ កម្លាំងទឹកហូរកួចដ៏ខ្លាំង តែងកួចបន្សាត់នូវដើមឈើទាំង
ឡាយដែលដុះក្បែរច្រាំងទៅជាមួយផង យ៉ាងណាមិញ ជរានិង
មរណៈ ក៏តែងនាំយកទៅនូវអាយុជីវិតរបស់សត្វទាំងអស់ទៅ
ជាមួយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ" ។

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់នូវធម្មកថា[៦៨]របស់ព្រះតេមិយ
ពោធិសត្វហើយ មានព្រះតម្រិះថា ៖

"ការនៅគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិ គ្មានប្រយោជន៍អ្វីដល់អញទេ" ។
ព្រះអង្គព្រះតម្រិះដូច្នេះហើយ ទ្រង់បែរជាមានព្រះទ័យធុញថប់យ៉ាង
ខ្លាំងក្នុងការគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិ ទ្រង់មានរាជបំណងសាងព្រះផ្នួសថា ៖

"អញមិនវិលត្រឡប់ទៅព្រះនគរវិញទេ, អញនឹងបួសនៅទីនេះ
ឲ្យខាងតែបាន, តែបើបុត្ររបស់អញត្រឡប់ទៅព្រះនគរវិញ អញ
នឹងថ្វាយស្វេតច្ឆត្រដល់បុត្រឲ្យឡើងសោយរាជ្យ" ។

[៦៨] ការពោលពាក្យប្រកបដោយធម៌, ការលើកយកធម៌មកសម្ដែង ។

បន្ទាប់មក ទ្រង់ទទូចសុំយាងរាជបុត្រឲ្យសោយរាជ្យម្តងទៀតថា ៖

"នែបុត្រ បិតានឹងឲ្យនូវពលដំរី ពលរថ ពលសេះ ពលថ្មើរជើង កងទ័ពពាក់គ្រឿងក្រោះនិងរាជនិវេសន៍[៦៩] ទាំងឡាយជាទីត្រេកអរដល់បុត្រ ។ មួយទៀត បិតាឲ្យនូវស្រីស្នំដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួងដល់បុត្រ ។ នែបុត្រ ចូរបុត្រគ្រប់គ្រងនូវស្ត្រីទាំងនោះចុះ បុត្រជាព្រះរាជារបស់យើង ។ ស្ត្រីរបាំជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការរាំនិងច្រៀង បានសិក្សាក្នុងកិច្ចកលស្ត្រី នឹងធ្វើឲ្យបុត្រត្រេកអររីករាយក្នុងកាម បុត្រនឹងនៅក្នុងព្រៃធ្វើអ្វី ? បិតានឹងនាំយករាជកញ្ញាដែលប្រដាប់តុបតែងល្អហើយ អំពីពួកស្តេចដទៃមកឲ្យបុត្រ ពេលដែលបុត្របង្កើតកូនបានច្រើនជាមួយនឹងស្ត្រីទាំងនោះហើយ សឹមបួសក្នុងពេលក្រោយចុះ ។ បុត្រនៅក្មេងកំលោះស្ថិតក្នុងបឋមវ័យមានសក់ខ្មៅរលើបរលោង ចូរសោយរាជ្យ សេចក្តីចម្រើននឹងមានដល់បុត្រ បុត្របួសរស់នៅក្នុងព្រៃធ្វើអ្វី ? នែបុត្រ បិតានឹងឲ្យឃ្វាំងជង្រុក ពាហនៈ[៧០] ពលនិងព្រះរាជ

---

[៦៩] លំនៅរបស់ព្រះរាជា, ព្រះរាជមន្ទីរ ឬព្រះរាជវាំង ។

[៧០] គ្រឿងដឹកនាំ, យាន, ជំនិះ, យានជំនិះ ។ គ្រឿងប្រើប្រាស់ជិះ, សម្រាប់ផ្ទុកដឹកនាំដូចជា រថ រទេះ ទូក ជាដើម ហៅថា យាន, យានពាហនៈ ឬយានវាហនៈ ។ សត្វ

និវេសន៍ទាំងឡាយ ជាទីត្រេកអរដល់បុត្រ ។ ពួករាជកញ្ញាមានរូបឆោមស្រស់និងពួកស្ត្រីជាខ្ញុំបម្រើនឹងហែហមចោមរោមបុត្រ ចូរបុត្រសោយរាជ្យចុះ សេចក្តីចម្រើននឹងមានដល់បុត្រ តើការបួសរស់នៅក្នុងព្រៃមានប្រយោជន៍អ្វីដល់បុត្រ ?"

គ្រានោះ ព្រះពោធិសត្វមានព្រះទ័យមិនត្រូវការរាជសម្បត្តិ ទើបទ្រង់ប្រកាសសម្តែងថា ៖

"បពិត្រព្រះបិតា ទ្រព្យសម្បត្តិមានប្រយោជន៍អ្វីដល់អាត្មាភាព ព្រោះទ្រព្យតែងអស់ទៅ ភរិយាមានប្រយោជន៍អ្វី ព្រោះភរិយាក៏គង់ស្លាប់ វ័យដែលត្រូវជរាគ្របសង្កត់ មានប្រយោជន៍អ្វីដល់អាត្មាភាព ។ ក្នុងលោកសន្និវាសនេះ សេចក្តីត្រេកអរ ការលេងសើច ការរីករាយ និងការស្វែងរកទ្រព្យ មានប្រយោជន៍អ្វីដល់អាត្មាភាព អាត្មាភាពត្រូវការប្រពន្ធនិងកូនមកធ្វើអ្វី បពិត្រព្រះរាជា អាត្មាភាពផុតស្រឡះចាកចំណងហើយ ។ អាត្មាភាពដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា មច្ចុគឺសេចក្តីស្លាប់តែងតាមយាយីរូបយើង ជាប់ជានិច្ច អាត្មាភាពត្រូវសេចក្តីស្លាប់គំរាមយ៉ាងនេះ តើឲ្យអាត្មាភាព

បម្រើសម្រាប់ជិះ, ទឹម ដូចជា សេះ ដំរី គោ ក្របី ជាដើម ហៅថា សត្វពាហនៈ, សត្វវាហនៈ ឬពាហនសត្វ, វាហនសត្វ ។

មានសេចក្ដីត្រេកអរនឹងការស្វែងរកទ្រព្យដូចម្ដេចទៅ ? ផ្លែឈើទុំទាំងឡាយ តែងមានភ័យអំពីការជ្រុះជានិច្ច យ៉ាងណាមិញ សត្វទាំងឡាយកើតមកហើយតែងមានភ័យអំពីសេចក្ដីស្លាប់ជានិច្ច យ៉ាងនោះដែរ ។ ជនជាច្រើន ពួកខ្លះដែលគេឃើញក្នុងវេលាព្រឹក តែគេមិនឃើញក្នុងវេលាល្ងាច ជនជាច្រើន ពួកខ្លះដែលគេឃើញក្នុងវេលាល្ងាច តែគេមិនឃើញក្នុងវេលាព្រឹក ។ សេចក្ដីព្យាយាមក្នុងការបំពេញកុសលគឺគេត្រូវធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង បុគ្គលណានឹងដឹងថា សេចក្ដីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែក ព្រោះថាយើងមិនអាចនិយាយបណ្ដោះបណ្ដោ[៧១] ជាមួយនឹងសេចក្ដីស្លាប់ដែលមានសេនាច្រើននោះបានទេ ។ ពួកចោរទាំងឡាយស៊ូលះបង់ជីវិតព្រោះប្រាថ្នានូវទ្រព្យ បពិត្រព្រះបិតា អាត្មាភាពផុតស្រឡះហើយអំពីចំណង ពោលគឺសេចក្ដីប្រាថ្នានូវទ្រព្យ ។ បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គលះបង់រាជសម្បត្តិសាងព្រះផ្នួសចុះ សូមព្រះអង្គកុំបង្ខំអាត្មាភាពឲ្យឡើងសោយរាជ្យឡើយ អាត្មាភាពមិនត្រូវការរាជសម្បត្តិនោះទេ" ។

---

[៧១] ពោលពាក្យដោះដៃ បង្អែងបង្អែរវេលា ឧ. បណ្ដោះបណ្ដោថា ថ្ងៃនេះជាថ្ងៃនោះ ស្អែកជាខានស្អែក ។

មហាជនសាទផ្កស

បន្ទាប់ពីបានស្តាប់នូវពាក្យដ៏ពីរោះរបស់ព្រះពោធិសត្វហើយ ពួកស្រីស្នំ ១៦.០០០ នាក់ និងអស់លោកនាហ្មឺនសព្វមុខមន្ត្រី ដែលមានព្រះបាទកាសិរាជនិងព្រះនាងចន្ទាទេវីជាប្រធាន ទ្រង់សព្វព្រះទ័យ និងមានបំណងចេញសាងផ្នួសគ្រប់ ៗ គ្នា ។ ព្រះរាជាទ្រង់ចេញព្រះរាជបញ្ជាឲ្យដើរទូងស្គរប្រកាសដំណឹងថា ៖

"ជនទាំងឡាយណាប្រាថ្នាសាងផ្នួសក្នុងសម្នាក់បុត្ររបស់យើង ចូរសាងផ្នួសចុះ" ។

បន្ទាប់មកស្តេចទ្រង់ចេញរាជប្រកាសឲ្យបើកឃ្លាំងមាសទាំងឡាយទូទាំងនគរ និងឲ្យឆ្លាក់អក្សរលើបដាមាស ចងភ្ជាប់នឹងសសរស្តម្ភ[៧២] ធំ ៗ ជាសេចក្តីជូនដំណឹងថា ៖

"នៅឃ្លាំងឯណោះ ៗ មានមាសប្រាក់ជាច្រើនផ្ទាំង, អ្នកណាត្រូវការចូរទៅយកចុះ" ។

អ្នកនគរទាំងឡាយ បើកទ្វារផ្ទះចំហទុកចោល ហាក់ដូចជាផ្សារតាំងលក់សព្វមុខទំនិញ នាំគ្នាចេញទៅកាន់សម្នាក់ព្រះរាជា ដើម្បីសាង

---

[៧២] សសរដែលគេបណ្តុះភ្ជាប់លើធ្នឹមទាបត្រង់ល្វែងបាំងសាចវិហារ ឬសាលា ។

ផ្គូស ។ ព្រះរាជារួមជាមួយនឹងមហាជនដែលមកជួបជុំគ្នាហើយនោះ បានសាងផ្នួសក្នុងសម្នាក់ព្រះតេមិយពោធិសត្វ ។

អាស្រមបទ[៧៣] ទំហំ ៣ យោជន៍ ដែលសក្កទេវរាជបញ្ជាវិស្សកម្មទេវបុត្រឲ្យនិម្មិតថ្វាយព្រះតេមិយពោធិសត្វនោះ បានក្លាយជាទីកន្លែងមានមនុស្សដ៏ច្រើនកុះករ ។

ព្រះពោធិសត្វបានចាត់ចែងជ្រើសរើសបណ្ណសាលាដែលនៅត្រង់កណ្តាលសម្រាប់ស្ត្រីទាំងឡាយ ព្រោះធម្មជាតិជាស្រីតែងមានសេចក្តីភ័យខ្លាចច្រើន រីឯបណ្ណសាលានៅខាង ៗ គឺសម្រាប់ពួកបុរស ៗ ។

សូមបញ្ជាក់ថា បណ្ណសាលាទាំងអស់នោះ ក៏ជានិម្មិតកម្មរបស់វិស្សកម្មទេវបុត្រនោះដែរ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ វិស្សកម្មទេវបុត្រថែមទាំងបាននិម្មិតឲ្យរុក្ខជាតិទាំងឡាយមានផ្កាផ្លែគ្រប់កាល ។

ជារៀងរាល់ថ្ងៃឧបោសថ ផ្លែឈើទាំងឡាយដែលវិស្សកម្មទេវបុត្រនិម្មិតនោះ តែងជ្រុះមកលើផែនដី ពួកតាបសនិងតាបសិនីទាំងនោះរើសយកមកបរិភោគ រួចនាំគ្នាធ្វើសមណធម៌ ។

បណ្តាអ្នកបួសទាំងនោះ អ្នកណាត្រិះរិះទៅរកកាម អ្នកណាត្រិះរិះទៅរកព្យាបាទ អ្នកណាត្រិះរិះទៅរកវិហឹសា ព្រះពោធិសត្វដឹងនូវ

---

[៧៣] អាស្រម, ទីក្បែរឬជុំវិញអាស្រម, បរិវេណជុំវិញអាស្រម ។

ចិត្តរបស់អ្នកនោះទាំងអស់ កាលដឹងដូច្នេះហើយ ទ្រង់ហោះទៅគង់ឰដ៏អាកាសសម្ដែងធម៌ដ៏ពីរោះ ជនទាំងឡាយនោះ បានស្ដាប់ធម៌ដ៏ពីរោះរបស់ព្រះពោធិសត្វ ក៏មានចិត្តមូលផ្ដុំក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ ជាចិត្តខ្ពស់ឯក បានសម្រេចអភិញ្ញានិងសមាបត្តិគ្រប់ ៗ គ្នា ។

ស្ដេចសាមន្តរាជ ៧ នគរសោយផ្នួសតាមព្រះតេមិយ

គ្រានោះ ស្ដេចសាមន្តរាជ[៧៤] មួយអង្គឮដំណឹងថា "ស្ដេចកាសិរាជនៅដែនកាសី ចេញអំពីនគរពារាណសី ទ្រង់ចូលទៅកាន់ព្រៃសាងព្រះផ្នួស" ហើយស្ដេចអង្គនោះក៏មានបំណងយកក្រុងពារាណសីធ្វើជានគររបស់ខ្លួន រួចស្ដេចយាងដំណើរចេញពីនគររបស់ខ្លួន ដល់ដែនដីនគរពារាណសី ចូលទៅក្នុងនគរ ទតមើលនគរមិនឃើញមានការតុបតែងលម្អ[៧៥] អ្វីសោះ ទ្រង់យាងឡើងទៅរាជនិវេសន៍ បានទតឃើញរតនៈដ៏មានតម្លៃ ៧ ប្រការ ទ្រង់ព្រះចិន្តាថា "ស្ដេចកាសិរាជ ជាក់ជា

---

[៧៤] ព្រះរាជាក្នុងប្រទេសជិតខាង, ប្រទេសរាជ (ស្ដេចចំណុះគេ) ។

[៧៥] សេចក្ដីល្អ, ភាវៈល្អ គឺបែបបទ, លំនាំ, សណ្ឋាន ។ យើងសរសេរ " លម្អ " យ៉ាងនេះ ព្រោះមូលសព្ទនៃពាក្យនេះគឺ " ល្អ " ជាព្យាង្គតម្រួត ដូច្នេះ បើមូលសព្ទជាព្យាង្គតម្រួត ពាក្យក្លាយ ក៏ត្រូវសរសេរជាព្យាង្គតម្រួតដែរ ។

មានភ័យអ្វីកើតឡើងដល់ព្រះអង្គ ព្រោះអាស្រ័យទ្រព្យនេះហើយ" ទ្រង់ព្រះចិន្តាដូច្នេះហើយ បានហៅអ្នកប្រមឹកទាំងឡាយមកសួរថា ៖

"តើក្នុងនគរនេះ មានភ័យអ្វីកើតឡើងចំពោះស្តេចរបស់ពួកអ្នកឯងឬ ?"

ពួកអ្នកប្រមឹកក្រាបទូលថា ៖

"បពិត្រព្រះសម្មតិទេព គ្មានភ័យអ្វីកើតឡើងនោះទេ ក្រាបទូល" ។

ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា ៖

"បើគ្មានភ័យអ្វីកើតឡើងទេ ចុះហេតុអ្វីបានជាស្តេចរបស់ពួកឯងចេញសាងព្រះផ្នួស ?"

ពួកអ្នកប្រមឹកឆ្លើយក្រាបទូលថា ៖

"បពិត្រព្រះសម្មតិទេព រាជបុត្ររបស់ស្តេចនៃពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ព្រះនាមថា តេមិយ ទ្រង់មិនមានបំណងសោយរាជ្យក្នុងនគរពារាណសីទេ ដូច្នោះហើយ ទ្រង់ពុតធ្វើជាខ្វិន គ ថ្លង់ លុះបានឱកាសចេញអំពីនគរចូលទៅកាន់ព្រៃក៏បួសជាឥសី ។ ដំណើរនោះឯងជាហេតុធ្វើឲ្យស្តេចរបស់ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំរួមជាមួយនឹងពួកមហាជនចេញអំពីនគរទៅកាន់សម្នាក់ព្រះតេមិយតាបស ហើយក៏នាំគ្នាបួសអស់ទៅ" ។

ក្រោយពីបានឮពាក្យរបស់ពួកអ្នកប្រមឹក ស្ដេចសាមន្តរាជទ្រង់មានព្រះទ័យត្រេកអរ ព្រះអង្គមានព្រះតម្រិះថា "អញនឹងបួសដែរ" ហើយសាកសួរពួកគេថា ៖

"នែអស់លោក ស្ដេចកាសិរាជទ្រង់ចេញទៅតាមទ្វារណា ?"

ពួកអ្នកប្រមឹកក្រាបទូលថា ៖

"តាមទ្វារខាងកើត ក្រាបទូល" ។

ស្ដេចសាមន្តរាជអង្គនោះជាមួយនឹងបរិវាររបស់ព្រះអង្គ ចេញដំណើរទៅតាមទ្វារខាងកើតបណ្ដោយឆ្នេរទន្លេ ។

ចំណែកព្រះពោធិសត្វទ្រង់ជ្រាបនូវដំណើរយាងមករបស់ស្ដេចសាមន្តរាជនោះ ព្រះអង្គក៏មកទទួលនៅកណ្ដាលព្រៃ ដោយទ្រង់គង់នៅឰដ៏អាកាសសម្ដែងធម៌ដ៏ពីរោះថ្វាយស្ដេចសាមន្តរាជ ។ ស្ដេចអង្គនោះជាមួយនឹងបរិវារ បានសម្រេចព្រះទ័យបួសក្នុងសម្នាក់ព្រះតេមិយពោធិសត្វ ។

មានស្ដេចនគរផ្សេង ៗ ទៀតចំនួន ៧ អង្គ មួយអង្គ ៗ សុទ្ធតែយាងមកដោយបំណងថានឹងយកនគរពារាណសី មានទំនងដូចស្ដេចមុនដែរ ប៉ុន្តែស្ដេចទាំងនោះសម្រេចព្រះទ័យបោះបង់រាជ្យចោលហើយទៅបួសក្នុងសម្នាក់របស់ព្រះពោធិសត្វដូចគ្នាដែរ ។ ចំណែកដំរីដែល

ធ្លាប់ប្រើជាពាហនៈ ក៏ទៅជាដំរីព្រៃ, សេះក៏ទៅជាសេះព្រៃ, រថក៏បាក់បែកចោលនៅក្នុងព្រៃ ។ កហាបណៈទាំងអស់នៅគ្រប់កណ្ដាគារ[៧៦] មនុស្សទាំងឡាយបាននាំយកមកពោយរាយធ្វើជាគ្រាប់ខ្សាច់នៅក្បែរ ៗ អាស្រមបទ ។ អ្នកដែលបួសជាឥសីទាំងអម្បាលនោះ បានសម្រេចអភិញ្ញានិងសមាបត្តិគ្រប់ ៗ គ្នា ។ នៅទីបំផុតនៃជីវិត ក៏ទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។ សូម្បីដំរី សេះ ដែលជាសត្វតិរច្ឆាន បានញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាចំពោះពួកឥសី ក៏បានកើតនៅក្នុងឆកាមាវចរសួគ៌ដែរ ។

ព្រះសាស្ដាប្រជុំជាតក

ព្រះសាស្ដានាំធម្មទេសនាមកបរិយាយហើយ ទ្រង់ប្រកាសនូវអរិយសច្ចទាំង ៤ រួចបញ្ជាក់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមែនតែឥឡូវនេះទេ សូម្បីពីអតីតជាតិ ក៏តថាគតធ្លាប់លះបង់រាជ្យចេញទៅបួសដែរ" រួចទ្រង់ប្រជុំជាតកដូច្នេះ ៖

- ទេវធីតាអាស្រ័យស្វេតច្ឆត្រគ្រានោះបានមកជាឧប្បលវណ្ណាថេរី
- សុនន្ទសារថី បានមកជាព្រះសារីបុត្រ
- មាតាបិតា បានមកជាមហារាជត្រកូល

---

[៧៦] ឃ្លាំង, ឃ្លាំងសម្រាប់ដាក់ទ្រព្យ ។

- ជនផ្សេង ៗ ទៀត បានមកជាពុទ្ធបរិស័ទ
- បណ្ឌិតខ្ញុំន គ ថ្ងង់ នោះបានមកជាអង្គអញតថាគតសម្មាសម្ពុទ្ធ នេះឯង ។

តេមិយជាតកពិស្តារទី ១ ចប់តែប៉ុណ្ណេះ ។

នេះកាលព្រះតេមិយសម្តែងឫទ្ធិសាកល្បងកម្លាំងរបស់ខ្លួន

ISBN 9789996341052

PUC Press